

05

ПІДЪЇЇТИ ДО СІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

САВЕТЫ БЕЛАРУСІ

ШТОМЕСЯЧНЫ
ЧАСОПІС
ЦЭНТРАЛЬНАГА
ВЫКАНАУЧАГА
КАМІТЭТУ
БЕЛАРУСКАЙ
САВЕЦКАЙ
САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ
РЭСПУБЛІКІ

ЗЬМЕСТ 1). Уступная прмова тав. Чарвякова на X Усебеларускім Зьездзе Саветаў 2). X Усебеларускі Зьезд Саветаў — А.Хацкевіч. 3). Посьпехі БССР у справе ажыццяўленьня Ленінскай нацыянальнай палітыкі ад IX да X Усебеларускага Зьезду Саветаў—А.Х. 4). Саветы на новым этапе сацыялістычнага будаўніцтва—Мікуліч. 5). Кіраўніцтва і сувязь яшчэ кульгае—Вінаградаў. 6). За ўдарныя тэмпы перабудовы савецкага апарату—Шышко. 7) Баявымі тэмпамі ліквідуем прарывы ў справе ўцягненьня жанчын ў працу саветаў—Б. 8). Апартунізм пад „левым“ сьцягам—Вайцок. 9). Лінія найменшага супраціўленьня ці палітычная блізарукасьць—Рабцэвіч. 10). Больш увагі сельсудам—Смалавік. 11). Ператворым дэпутацкія групы ў сапраўдныя ячэйкі масавай савецкай работы на прадпрыемстве—Элентух. 12). Закінуты вучастак—М. С. 13). Агляд важнейшых пастановаў Прэзыдыуму ЦВК.—Лібман. 14). Падрыхтоўка да будаўнічага сэзону—Аноцкі. 15). Палажэньне аб рабінных зьездах саветаў і РВК.

№ 3
(29)

Чацьверты год выданьня
САКАВІК 1931 г.

Кн. В. № 116

САВЕТЫ БЕЛАРУСІ

Штомесячны часопіс прэзыдыуму ЦВК БССР
па савецкім будаўніцтве

№ 3 (29)

Сакавік 1931 г.

№ 3 (29)

Пытаньне аб перамозе сацыялізму вырашана, пера-
мога сацыялізму ў СССР поўнасьцю забясьпечана.

Уступная прамова тав. Чарвякова

(на X Усебеларускім Зьездзе Саветаў).

Пэрыяд ад IX да X Усебеларускага зьезду саветаў зьяўляўся пераломным для савецкага саюзу, а ў тым ліку і для Савецкай Беларусі, як неразрыўнай яго часткі, а таксама і для капіталістычнага сьвету.

Для савецкіх рэспублік гэты пералом адзначыўся ўступленьнем у пэрыяд сацыялізму з гіганцкім разгортваньнем сацыялістычнага будаўніцтва. У капіталістычных краінах гэты пералом адзначыўся ўсё паглыбляючымся рэзкім эканамічным упадкам.

Выконваючы пастановы IX Усебеларускага зьезду саветаў на аснове генэральнай лініі партыі, рабочая кляса БССР пад кіраўніцтвам КП(б)Б, вядучы ўсіх працоўных па шляху пераможнага сацыялістычнага будаўніцтва, дабілася надвычайна вялізарных посьпехаў у справе сацыялістычнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі. Яна дамаглася выкананьня і перавыкананьня праграмы першых двух гадоў пяцігодкі, рашучага паватоду да сацыялізму мільённых сярэдніх мас, стварыўшы магчымасьць перайсьці ад лэзунгу абмежаваньня і выцісканьня кулацтва да ліквідацыі яго, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі, яшчэ цясьнейшым стала інтэрнацыянальнае аб'яднаньне працоўных усіх нацыянальнасьцяў у БССР, а таксама аб'яднаньне

працоўных БССР з працоўнымі саюзных рэспублік для барацьбы за сацыялізм.

Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі савецкі ўрад БССР, пры сталай дапамозе з боку Саюзнага ўраду, забясьпечыў магутны размах сацыялістычнай індустрыялізацыі, які саправаджаўся вялізарным уздымам вытворчага энтузіязму рабочых мас, стварыў моцную базу для выкананьня пяцігодкі за чатыры гады.

Посьпехі Савецкай Беларусі ў галіне разгортваньня сацыялістычнай прамысловасьці характарызуюцца тым, што на працягу апошняга году валавая прадукцыя БССР перавысіла даваенны ўзровень больш чым у тры разы і больш, чым у два разы ўзровень 1927-28 году.

Вялізарныя посьпехі індустрыялізацыі стварылі моцную базу для сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Колькасць саўгасаў, іх зямельная плошча і ўдзельная вага ў валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі за апошнія гады значна ўзрасла. Калгасная пяцігодка перавыканана ўжо ў бягучым гаспадарчым годзе. Наперакор панікёрскім заявам прых апартуністаў аб дэградацыі сельскай гаспадаркі, рабочая кляса пад кіраўніцтвам кампартыі, на базе кіруючай ролі сацыялістычнай прамысловасьці, аб'яднаючы раз-

дробленыя аднаасобныя сялянскія бядняцка-серадняцкія гаспадаркі ў калгасы, забяспечыла магчымасць паспяховага вырашэння асноўных сельскагаспадарчых праблем. Зернавая праблема ў Савецкім Саюзе з поспехам вырашана. У сучасны момант краіна Саветаў разгортвае вялізарную работу па вырашэнні жывёлагадоўчай праблемы, што ўскладае на Савецкую Беларусь асабліва адказныя задачы.

Побач з вырашэннем важнейшых гаспадарчых задач у галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі, пралетарыят, калгаснікі і бядняцка-серадняцкія масы Савецкай Беларусі намагалі ўсе свае сілы для ўздыму культурнага ўзроўню гораду і вёскі і для вырашэння задач будаўніцтва культуры, пралетарскай па зьмесце і нацыянальнай па форме.

Увядзенне ўсеагульнага навучання, арганізацыя работы па завяршэнні ліквідацыі нялісьменнасці сярод дарослых у 1931-32 годзе, вялікая работа ў галіне прафтэхнічнага навучання, шырокае разгортванне вышэйшых навучальных устаноў, якія запаўняюць студэнты з рабочых, батракоў, калгаснікаў і бядняцка-серадняцкіх мас сялянства, для падрыхтоўкі новых пралетарскіх кадраў па ўсіх галінах народнай гаспадаркі,—вось яскравыя прыклады, якія характарызуюць поспехі Савецкай Беларусі за апошні час у галіне культурнага будаўніцтва.

Гіганцкія тэмпы індустрыялізацыі краіны значна павялічылі колькасць рабочых на вытворчасці, забяспечылі ўзняцце матар'яльнага і культурнага ўзроўню рабочых шляхам павышэння рэальнай заробтнай платы, пераходу на сямігадзінны рабочы дзень, увядзення пяцідзённага бесперапыннага тыдня, ліквідацыі ў асноўным беспрацоўя. Усе гэтыя поспехі Савецкай Беларусі дасягнуты таму, што пад кіраўніцтвам кампартыі рабочая кляса, апіраючыся на калгаснікаў і бядняцкія масы вёскі, у саюзе з серадняком, рашуча змагалася за ажыццяўленне ленинскай нацыянальнай палітыкі, накіраванай на знішчэнне рэштэк эканамічнай і культурнай няроўнасці, на ўзмацненне інтэрнацыянальнай сувязі ўсіх працоўных

для рашучай барацьбы за перамогу сацыялізму.

КП(б)Б забяспечыла ўдзел шырокіх рабочых мас у непасрэдным ажыццяўленні беларусізацыі дзяржаўнага, гаспадарчага, кааперацыйнага і прафэсійна-нальнага апаратаў, у вывучэнні гісторыі, эканомікі Беларусі і г. д. Усе гэта садзейнічала ўзмацненню кіруючай ролі рабочае клясы ў справе ўтварэння беларускай культуры, нацыянальнай па форме і пралетарскай па зьмесце.

Важнейшае месца ў вырашэнні нацыянальнай палітыкі займалі ў жыцці Савецкай Беларусі пытанні абслугоўвання нацменшасцяў. Каб знішчыць нацыянальную замкнутасць і абмежаванасць, каб замацаваць інтэрнацыянальную салідарнасць працоўных ўсіх нацыянальнасцяў для агульнай барацьбы за перамогу сацыялізму, камуністычная партыя і ўрад Савецкай Беларусі ўвесь час клапаціліся аб паляпшэнні матар'яльнага і культурнага становішча нацменшасцяў, мабілізавалі рабочыя, батрацка-бядняцкія і серадняцкія масы вёскі для рашучай барацьбы з вялікадзяржаўным шавінізмам, як галоўнай небяспечкай на даным этапе, з контр-рэвалюцыйным беларускім нацдэмакратызмам і шавінізмамі іншых колераў.

Пад кіраўніцтвам партыі і ўраду рабочая кляса і працоўныя Савецкай Беларусі з поспехам перамагаюць ўсе цяжкасці, якія сустракаюцца на шляху сацыялістычнага будаўніцтва, добра ведаючы, што асноўнымі ўмовамі паспяховай і хутчэйшай перамогі гэтых цяжкасцяў з'яўляецца ўзмацненне тэмпаў сацыялістычнага будаўніцтва, разгортванне наступлення на капіталістычныя элементы па ўсім фронце.

Поспехі ў справе індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі пашырылі сацыяльную базу апары партыі і савецкай улады на вёсцы ў асобе калгасніка.

Ажыццяўляецца задача, пастаўленая Уладзімерам Ільічам Леніным аб ператварэнні Расіі з нэпманскай у Расію сацыялістычную. Ліквідацыя кулацтва, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі мае вякізарнае значэнне і азначае „штурм рабочае клясы на апошнюю

апору капіталістычнай эксплёатацыі краіны“.

Гэтыя поспехі рабочае клясы і ўсіх працоўных у справе будаўніцтва сацыялізму ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы былі магчымы толькі на базе вялізарнай актыўнасці рабочае клясы і працоўных мас, якія ідуць за ёй, што суправаждалася шырокім разгортваннем сацспарборніцтва, ударніцтва і рашучай перабудовы работы ўсіх органаў пралетарскай дыктатуры ў адпаведнасці з задачамі рэканструкцыйнага перыяду, пад лёзунгам мабілізацыі мас за бальшавіцкія тэмпы сацыялістычнага будаўніцтва, за перамогу цяжкасцяй, за рашучы паварот усіх пралетарскіх арганізацый да вытворчасці, да калгаснага будаўніцтва.

Паспяховае разгортванне сацыялістычнага будаўніцтва Савецкай Беларусі выклікае жорсткае супраціўленне з боку аджываючых кляс. У сувязі з гэтым сацыялістычнае будаўніцтва Савецкай Беларусі адбываецца ва ўмовах надзвычайна абвостранай клясавай барацьбы. Гэтая барацьба паглыбляецца яшчэ і тым, што ў БССР, як у прымежнай рэспубліцы, у больш рэзкай форме назіраецца ўзаемадэструктыўнае контр-рэвалюцыйных сіл унутры БССР з тымі варожымі сіламі ў буржуазных краінах, якія вядуць падрыхтоўку да ваеннага нападу на Савецкі Саюз.

Капіталістычны сьвет перажывае ў сучасны момант надзвычайна глыбокі эканамічны крызіс. Гэты крызіс разбівае тэорыі сацыял-дэмакратыі аб „арганізаваным капіталізме“, тэорыю, якая абаранялася правымі ўхілістымі. Гэты крызіс перарастаючы ў палітычны, ўзьнімае новую хвалю рэвалюцыйнага руху ў капіталістычных краінах. Разам з абвастраннем усіх супярэчасцяў у імперыялістычнай сыстэме, ўсё больш абвастраюцца супярэчнасці паміж Савецкім Саюзам і капіталістычным сьветам. Нягледзячы на сусветнай буржуазіі да першай у сьвеце дзяржавы дыктатуры пралетарыяту, бацькаўшчыны сусветнага пралетарыяту—выяўляецца ў шалёнай, хлусьлівай кампаніі буржуазіі аб прымусовай працы ў СССР, аб дэмпінгу і накіравана на арганізацыю

эканамічнай блёкады і падрыхтоўкі вайны супроць Савецкага Саюзу.

Спробы міжнароднай буржуазіі справакаваць Савецкі Саюз на вайну праз Усходня-Кітайскую авантуру сустрэлі руйнуючы адпор.

Наша слаўная Чырвоная армія прадэманстравала перад усім сьветам, што яна захавала сваю баявую моц і цвёрда стаіць на варце савецкіх межаў.

У барацьбе супроць Савецкага Саюзу імперыялісты імкнуцца абaperціся на контр-рэвалюцыйныя элементы ўнутры нашае краіны. Гэта сувязь контр-рэвалюцыйных кулацка-нэпманаўскіх элементаў унутры Савецкай Беларусі з інтэрвэнцыянісцкімі групамі буржуазных дзяржаў найбольш яскрава выяўлена пры раскрыцці дзейнасці контр-рэвалюцыйнай групы беларускіх нацыянал-дэмакратаў.

Беларускія нацыянал-дэмакраты ў гады Кастрычніцкай рэвалюцыі—як агенты буржуазіі, абшарнікаў і кулакоў—праводзілі адкрытую барацьбу з пастаўшым пралетарыятам Савецкай Беларусі. Яны імкнуліся да стварэння буржуазнай беларускай народнай рэспублікі ў саюзе з польскім фашызмам. Пераможнае разгортванне Кастрычніцкай рэвалюцыі прывяло да разгрому контр-рэвалюцыйнай арганізацыі беларускіх нацыянал-дэмакратаў, зьліквідаваўшы іх дзейнасць на тэрыторыі БССР.

Клясавая сутнасць контр-рэвалюцыйнай беларускай нацыянал-дэмакратычнай групы, якая ставіла стаўку на кулака, нэпмана, выступаючы з лёзунгам „адраджэння“ буржуазнай Беларусі заключаецца ў барацьбе за аднаўленне капіталізму ў нашай краіне, за ператварэнне Беларусі Савецкай—у Беларусь буржуазна-капіталістычную, фашысцкую.

Выкрыццё гэтай контр-рэвалюцыйнай групы і яе дзейнасці выклікала надзвычайнае абурэнне самых шырокіх мас рабочых, батрацтва, беднаты, калгаснікаў і ўсіх працоўных, якія яшчэ больш згуртаваліся вакол кампартыі для барацьбы за абарону сваёй пралетарскай бацькаўшчыны, для выканання задач сацыялістычнага будаўніцтва.

Накіроўваючы галоўны агонь супроць вялікадзяржаўнага шавінізму, рабочая

кляса пад кіраўніцтвам партыі, вядзе бязьлітасную барацьбу з рэшткамі беларускага контр-рэвалюцыйнага нацыянал-дэмакратызму і шавінізмамі іншых колераў.

У змаганьні за няўхільнае ажыццяўленьне генэральнай лініі партыі, КП(б)Б і пад яе кіраўніцтвам рабочая кляса, разьбіўшы ў свой час контр-рэвалюцыйны трацкізм, вядуць бязьлітасную барацьбу супроць галоўнай небясьпекі на даным этапе—правага апартунізму, кулацкай агэнтуры ў радох партыі, супроць права-„лявацкага“ блёку і прымірэнства да ўхілаў.

Праявы правага ўхілу ў КП(б)Б цесна перапляталіся з ухіламі ў бок нацыянал-апартунізму. Нацыянал-апартунізм зьяўляецца агэнтурай нацыянал-дэмакратаў у радох камуністычнай партыі. КП(б)Б мабілізавала ўсю партыйную арганізацыю, рабочую клясу і ўсіх працоўных на рашучую барацьбу супроць праяў нацыянал-апартунізму, выходзячы з таго, што погляды нацыянал-апартунізму не сумяшчальны з прабываньнем у радох камуністычнай партыі.

У сучасны пэрыяд, Савецкая Беларусь разам з усім Савецкім Саюзам уступіла ў трэці год пяцігодкі—рашаючы год у справе выкананьня пяцігодкі за чатыры гады. Выкананьне задач трэцяга году пяцігодкі забясьпечвае завяршэньне пабудовы фундаманту сацыялістычнай эканомікі ў Савецкім Саюзе.

У адказ на контр-рэвалюцыйную дзейнасьць клясавых ворагаў, у адказ на імкненьні міжнароднай буржуазіі арганізаваць інтэрвэнцыю супроць Савецкага Саюзу і сарваць выкананьне нашай пяцігодкі, рабочая кляса і ўсе працоўныя Савецкай Беларусі павінны яшчэ больш згуртавацца вакол кампартыі і яе ленинскага ЦК для рашучага сацыялістычнага наступленьня па ўсім фронце, для бязьлітнага выкарчоўваньня рэштак капіталізму, для ўзмацненьня абароназдольнасьці краіны Саветаў, для ліквідацыі кулацтва, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі.

X Усебеларускі Зьезд Саветаў, абгаварыўшы ўсе пытаньні сацыялістычнага будаўніцтва, сваімі пастановамі павінен яшчэ больш мабілізаваць працоўныя масы пад кіраўніцтвам партыі для таго, каб саветы Беларусі былі сапраўднымі барацьбітамі за генэральную лінію партыі, за выкананьне пяцігодкі за чатыры гады, за завяршэньне пабудовы фундаманту сацыялістычнай эканомікі ў нашай краіне, за ўзмацненьне абароназдольнасьці краіны і баяздольнасьці Чырвонай арміі, за баявыя бальшавіцкія тэмпы ў рабоце.

Няхай жыве Савецкі Саюз!

Няхай жыве Камуністычная Партыя і яе ленинскі ЦК!

Няхай жыве X Усебеларускі Зьезд Саветаў!

Дзесяты Усебеларускі Зьезд Саветаў.

28-га лютага скончыў сваю працу X Усебеларускі Зьезд Саветаў, які разглядаў у працягу 8 дзён напружанай работы наступныя важнейшыя пытаньні: сацыялістычнага будаўніцтва, справаздачу Ураду БССР аб яго дзейнасьці, даклад ВСНГ аб прамысловасьці, яе становішчы і далейшых пэрспэктывах разьвіцьця, даклад Наркамзема і Калгасэнтру БССР аб саўгасным будаўніцтве і калектывізацыі, даклад Наркамасьветы аб народнай асьвеце.

IX Усебеларускі Зьезд Саветаў вясною 1929 г. разглядаў і зацьвердзіў пяцігадовы плян разьвіцьця народнай

гаспадаркі БССР. X Усебеларускі Зьезд Саветаў пад'агуліў вынікі ажыццяўленьня першых двух год пяцігодкі, канстатууючы ня толькі пасьпяховае выкананьне плянаў першых двух год пяцігодкі, але і перавыкананьне. Заслуханыя даклады якія ілюстраваліся лічбамі і фактамі, сапраўды пераконваюць, што лэзунг партыі і шырокіх мас працоўных—ажыццяўленьне пяцігодкі ў чатыры гады,—будзе пасьпяхова выканан, што ў БССР за мінулыя два гады падведзен моцны фундамент пад сацыялістычную эканоміку краіны. Ва ўсіх закранутых на Зьездзе

Саветаў галінах сацыялістычнага будаўніцтва адзначаны вялізарнейшыя дасягненні. Гэтыя дасягненні становяцца яшчэ больш значнымі, калі прыняць пад увагу тыя складаныя ўмовы, у якіх на працягу апошніх двух год адбываецца сацыялістычнае будаўніцтва ня толькі ў БССР, але і ва ўсім Савецкім Саюзе. Напружанае міжнароднае становішча, пераход ад палітыкі абмежавання і выцяснення капіталістычных элементаў да палітыкі ліквідацыя кулацтва, як класы, на базе суцэльнай калектывізацыі, на падставе прочнага паварота асноўных бядняцка-серадняцкіх мас сялянства ў бок калектывізацыі— вось умовы ажыццяўлення першых двух год пяцігодкі. Апошнія два гады прайшлі ў нясупыннай барацьбе з класавым ворагам—кулаком, шкоднікамі, нацдэмакратамі, контр-рэвалюцыянерамі і апартуністамі, ў барацьбе за генэральную лінію камуністычнай партыі, у барацьбе за высокія тэмпы будаўніцтва сацыялізму.

Зъезд Саветаў канстатаваў на дакладу Ураду, што ўся дзейнасць Ураду за справаздачны пэрыяд была цалкам накіравана на пасьпяховае разгортваньне сацыялістычнага наступу на капіталістычныя элементы па ўсяму фронту і на ажыццяўленьне сацыялістычнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі. Зъезд канстатаваў, што ў выніку правільнай дзейнасці Ураду дасягнуты вялізарнейшыя посьпехі ў справе індустрыялізацыі рэспублікі і сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі шляхам арганізацыі буйных савецкіх гаспадарак і калектывізацыі бядняцка-серадняцкіх гаспадарак вёскі. З асобным задавальненьнем Зъезд канстатаваў значныя посьпехі ў справе ажыццяўленьня культурнай рэвалюцыі, пасьпяховае ажыццяўленьне пляна ўсеагульнага абавязковага навучаньня, палітэхнізацыі школы, ліквідацыі няпісьменнасці, развіцьці літаратуры, навукова-дасьледчых ізысканьняў і г. д.

Пасьпяховае выкананьне пяцігодкі хутка ператварае Беларускаю ССР у сапраўды індустрыяльна-аграрную краіну, у краіну буйных сацыялістычных фабрык, саўгасаў, калгасаў, жывёлаводства і тэхнічных культур. Да часу

Х Усебеларускага Зъезду Саветаў, Беларуска ССР у галіне індустрыялізацыі краіны мае наступныя канкрэтныя дасягненні. Аб'ём валавой прадукцыі прамысловасьці БССР пяцігодкай намячаўся ў суме 2. 313.690 тыс. руб. За першыя два гады пяцігодкі за 1931 г. аб'ём валавой прадукцыі будзе раўняцца 1.573.091 тыс. руб. Такім чынам, за гэтыя тры гады прамысловасьць дасьць 68 проц. валавой прадукцыі, прадугледжанай усёй пяцігодкай. У адносіне мэталёвай прамысловасьці за гэты-жа тэрмін аб'ём прадукцыі будзе выканан на 86 проц., на прамысловасьці Наркамснаба пяцігодка будзе выканана на 81,4 % і на мясцовай прамысловасьці— 89,1 проц. усяго аб'ёма пяцігодкі. Капітальныя ўкладаньні за ўсе пяць год меркаваліся ў суме 247.412 тыс. руб., за першыя-ж два гады пяцігодкі і за 1931 г. будзе ўкладзена ў прамысловасьць 178.825 тыс. руб., г. зн. 72,3 проц. усяго пляну пяцігодкі. Становішча выкананьня пяцігодкі ў адносіне росту рабочых кадраў прамысловасьці і палепшаньня матар'яльнага становішча рабочых наступнае: лік асоб наёмнай працы за апошні год пяцігодкі меркаваўся ў разьмеры 366,3 тысяч чалавек у канцы-жа 1931 года прырост рабочых і ўсіх асоб наёмнай працы будзе складаць 461,7 тыс. чал. Значыцца, ужо ў 1931 г. у БССР у гэтай галіне пяцігадовы плян будзе перавыканан на 26,1 проц. Колькасць будаўнічых рабочых у 1931 годзе будзе павялічана на 55 проц. больш, чым гэта праэктавалася на апошні год пяцігодкі. Гэта сьведчыць аб шпаркім росьце пралетарыята рэспублікі, а таксама і аб тым, што ў БССР новае будаўніцтва разгортваецца ў нябывалых для рэспублікі разьмерах. Сярэдняя гадавая плата па ўсёй народнай гаспадарцы БССР выначалася на апошні год пяцігодкі ў разьмеры 816 руб., а ўжо на 1931 г. у БССР кантрольнымі лічбамі ўстаноўлена сярэдняя зарплата ў разьмеры 873 руб. Значыцца, пяцігодка ўжо ў 1931 г. будзе перавыканана на 7 проц. Трэба пры гэтым адзначыць, што будаўнічыя рабочыя і ў адносіне іх зароботнай платы значна пераганяюць рабочых іншых галін працы.

На апошні год пяцігодкі фонд зароботнай платы вызначаўся ў суме 298,7 міл. руб., а ўжо ў 1931 г. фонд зароботнай платы фактычна павялічваецца да 402,9 міл. руб., г. зн. павялічваецца параўнаўча з апошнім годам пяцігодкі на 34,9 проц.

За час ад IX да X Усебеларускага Зьезду Саветаў у БССР пачалі працаваць шмат новых прадпрыемстваў, вельмі значна павялічыўшы асноўны капітал нашай прамысловасці і колькасць выпрацоўваемай прадукцыі. Пушчаны ў ход такія, напрыклад, прадпрыемствы, як Асінбуд, Гомельскі завод сельска-гаспадарчых машын, Бабруйскі дрэва-апрацавочны Камбінат, Аршанскі Ільнокамбінат, Магілёўскі мастаў'ёвы завод, Менская швэйная ф-ка і Віцебская, Барысаўская запалкавая ф-ка „Пралетарская перамога“, Дрысенскі завод першапачатковай апрацоўкі ільна і Лёзьнянскі, Дубленскі лесазавад, 5 буйных цагельных заводаў, Віцебскі масладзельны завод, Барысаўская макаронная ф-ка, крухмальны завод, Магілёўская ф-ка штучнага валакна, Рэчыцкі завод „Дубитэль“.

Да сучаснага моманту разгорнута будаўніцтва Віцебскай панчошна-трыкатажнай ф-кі, Крычаўскага цэментнага завода, Быхаўскага ацэтовага завода, Магілёўскага косьцёмольнага завода, трох заводаў па вырабу будаўнічых матар'ялаў, шчаціна-шчотачнага камбіната, кандзіцёрскай фабрыкі, маргарынавага завода і шэраг іншых прадпрыемстваў.

У 1929 г. прамысловая прадукцыя складала 24,5 проц., а сельска-гаспадарчая 75,5 проц.; у 1930 г. прамысловая прадукцыя ў БССР ужо складала 35 проц., а сельска-гаспадарчая 65 проц. У 1931 г. прамысловая прадукцыя будзе складаць 45 проц., а сельска-гаспадарчая 55 проц. Па пяцігодцы ўдзельная вага прамысловай прадукцыі ў 1933 г. павінна была складаць 41—43 проц., а ўдзельная вага прадукцыі сельскай гаспадаркі—59 проц. Такім чынам у гэтай галіне мы пяцігодку ўжо ў 1931 г. перавыканаем на 3—4 проц.

На фоне агульнага росту народнай гаспадаркі Савецкага Саюзу рабочая

кляса БССР у саюзе з асноўнымі масамі сялянства і пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі дабілася вялічэзных поспехаў у галіне сацыялістычнага будаўніцтва. Апошнія два гады з'явіліся гадамі вялікага пералому ў справе сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Гэтыя поспехі былі дасягнуты наперакор праявам тых шкодніцкіх элементаў, якія пры складаньні пяцігодкі імкнуліся яе так пабудаваць, каб ня было ніякіх перспэктыв для росту саўгаснага і калгаснага будаўніцтва. Беларуска нацыянал-дэмакраты, правыя апартуністыя, прамыя шкоднікі ў свой час ужывалі ўсе захады да таго, каб павярнуць разьвіцьцё сельскай гаспадаркі ў БССР з шляху калектывізацыі на шлях узмацнення і разьвіцьця ў вёсцы індыўдуальных кулацкіх гаспадарак. Дасягнутыя за справаздачныя два гады поспехі ў галіне сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі даказваюць правільнасць Генэральнай лініі партыі, разбіваюць ідэалёгію і імкненьні правых апартуністых і нацыянал-апартуністычных элементаў.

Пасеўная плошча ў БССР за апошнія два гады павялічылася на 9,5 проц. Калектывізацыяй ахоплена на 18 проц. усіх бядняцка-серадняцкіх гаспадарак БССР. За гэты тэрмін зямельная плошча пад савецкімі гаспадаркамі павялічылася амаль у 3,5 разы,—з 115 тыс. га ў 1928 г. да 380 тыс. га да 1 студзеня 1931 г. Сацыялістычны сэктар сельскай гаспадаркі ў сучасны момант дае звыш 30 проц. усей таварнай прадукцыі. Агульная валавая прадукцыя сацыялістычнага сэктару з 15,8 міл. р. у 1928-29 г. узрасла да 144,4 міл. руб. у 1930 г. Адзначаныя поспехі сталі магчымымі толькі дзякуючы правільнай Ленінскай палітыкі Камуністычнай партыі, накіраванай на індустрыялізацыю краіны, на ўзмацненьне вядучай ролі прамысловасці ва ўсёй народнай гаспадарцы.

У галіне разьвіцьця сельскай гаспадаркі ў БССР узятая цвёрдая ўстаноўка на спецыялізацыю сельскай гаспадаркі. Асноўны напрамак спецыялізацыі жыўлёводства, тэхнічныя і працаёмкія культуры. У 1931 г. пасеўная плошча будзе больш тэй, якая намечана па пя-

цігадоваму пляну пасеўнай плошчы 1933 г. на 4,2 проц. прычым плошча пад тэхнічнымі культурамі ў адносіне да апошняга году пяцігодкі перарасьце на 25,7 проц., па бульбе і карняплодам на 14,8 проц., па кармавым травам на 301,7 проц., па зернавым культурам пасеўная плошча 1931 г. будзе раўняцца 91,1 проц. апошняга году пяцігодкі.

Жывёлаводства за справаздачны пэрыяд мела даволі значныя зьмены. Калі ўсю колькасьць жывёлы, якая мелася ў 1928 г. прыняць за 100, дык ў 1929 г. колькасьць жывёлы складала 95,9 проц., у 1930 г.—85 проц., і ў 1931 годзе будзе складаць—94,2 проц. Такое становішча з жывёлаводствам тлумачыцца тым, што ў 1930 г. пры шырокім развіцьці калгаснага руху з боку беднякоў і перадавых сераднякоў вёскі, кулацтва стала на шлях зьнішчэньня жывёлы, уцягваючы ў гэту контр-рэвалюцыйную шкодніцкую справу адсталых сераднякоў і нават беднякоў. Кулацкая агітацыя, бязумоўна, мела посьпех сярод маласьведомых і няўстойлівых беднякоў і сераднякоў, у выніку чаго колькасьць жывёлы ў БССР значна скарацілася. Для паленшаньня жывёлаводства, Урад БССР распрацаваў і праводзіць у жыцьцё шэраг энэргічных мерапрыемстваў, якія павінны даць вельмі значны эфэкт у самы кароткі час. Возьмем сьвінаводчства, асноўны спосаб вырашэньня мясной праблемы ў БССР. У 1930 г. у спецыялізаваных саўгасах было 15.700 сьвінаматак, а ў 1931 г. іх будзе пастаўлена 75 тыс. У спецыялізаваных калгасах у 1930 годзе было 31.500 сьвінаматак, а ў 1931 агульная колькасьць сьвінаматак у гэтых калгасах будзе даведзена да 150 тыс. штук. У неспецыялізаваных калгасах у мінулым годзе такіх расаднікаў зусім ня было, а ў 1931 г. у іх будзе 22.500 сьвінаматак. У вытворчых т-вах таксама ня было расаднікаў, а ў 1931 г. у іх будзе 10.000 сьвінаматак, а ўсяго ва ўсіх гэтых гаспадарках у 1930 г. было 47.200 сьвінаматак, а ў 1931 г. іх будзе 257.500. У 1931 годзе ў сацыялістычным сэктары сельскай гаспадаркі будзе сканцэнтравана 50 проц. усей колькасьці буйнай рагатай жывёлы.

Адносна валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі Беларускай ССР можна адзначыць наступнае. У апошні год пяцігодкі валавая прадукцыя меркавалася ў аб'ёме 1.135,7 міл. руб., у 1930 г. валавая прадукцыя паляводтва і жывёлаводтва раўняецца 732,9 млн. р., г. зн. 64,5 проц. да апошняга году пяцігодкі. У 1931 г. у БССР валавая прадукцыя ад паляводтва і жывёлаводства будзе раўняцца 989,7 міл. руб. альбо 87,1 проц. да апошняга году пяцігодкі. Прыведзеныя лічбы сьведчаць аб тым, што пяцігодка ў адносінах валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі ў БССР будзе выканана менш, чым у чатыры гады. Рост валавой прадукцыі сацыялістычнага сэктару характарызуецца наступнымі данымі. Па саўгасах валавая прадукцыя ў 1930 г. складала 96, 4 проц. пляна апошняга года пяцігодкі, а ў 1931 г. яна перарасьце меркаваньні апошняга году пяцігодкі на 235,4 проц. У калгасах у 1930 г. валавая прадукцыя ў адносінах да апошняга году пяцігодкі складала 89 проц., а ў 1931 г. яна перавысіць меркаваньні апошняга году пяцігодкі на 142, 4 проц. Гэтыя факты гавораць за тое, што па валавой прадукцыі сацыялістычнага сэктару сельскай гаспадаркі Беларускай ССР пяцігодку выканала ў два гады. Аб падвышэньні таварнасьці сельскай гаспадаркі: у 1931 г. заданьні апошняга году пяцігодкі будуць выкананы на 87,4 проц., г. зн. пяцігодка будзе перавыканана ў чатыры гады. Сацыялістычны сэктар у 1931 г. у адносінах таварнай прадукцыі перавыканае заданьні апошняга году пяцігодкі на 40,6 проц. Значыцца, у гэтай галіне пяцігодка будзе выканана ня больш, як у 3—3 1/2 г.

У справе рэканструкцыі сельскай гаспадаркі важнейшым мерапрыемствам зьяўляецца трактарызацыя і мэханізацыя. У гэтых галінах трэба адзначыць наступныя посьпехі. У 1928 г. у сельскай гаспадарцы БССР было ўсяго 173 трактара, у 1929 г.—236, у 1930 г.—793 і ў 1931 г. трактароў у БССР будзе 2.360, у выніку чаго, у галіне завоза у БССР трактароў, пяцігодка ўжо ў 1931 г. будзе перавыканана на 2,6 проц. Трактарызацыя сельскай гаспадаркі ўносіць карэнны пералом у мэтады і тэмпы

яе работы. Беларуская ССР, як і астатнія рэспублікі Савецкага саюзу, стала на шлях арганізацыі трактарных станцый. Такі спосаб выкарыстання трактароў дае значна больш эфектыўнасці ў справе сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Усяго ў БССР у 1931 г. будзе працаваць 25 машына-трактарных станцый, якія змогуць апрацаваць плошчу каля 500.000 га.

Каляктыўныя гаспадаркі і саўгасы па ўраджайнасці сваіх палёў значна перавышаюць індыўдуальныя гаспадаркі. У 1930 г. ураджайнасць у індыўдуальных гаспадарках раўнялася: па жыту—7,5 цэнтнера на га, па аўсу—7,6 цэнтнера, па бульбе—92,7 цэнтнера і г. д. у тэй час, як у калгасах ўраджайнасць характарызувалася наступнымі лічбамі: па жыту—8,4 цэнтн. па аўсу—9,2 цэнтнера, па бульбе—98 цэнтнераў, а ў саўгасах—па жыту—10,6 цэнтнераў, па аўсу—10,9 цэнтнераў, па бульбе—107 цэнтнераў.

Зъезд Саветаў адзначыў, што цяперашнія тэмпы калектывізацыі бядняцка-серадняцкіх гаспадарак зьяўляюцца ўсё-ж недастатковымі і што, згодна прыведзеных вышэй даных, ёсць усе магчымасці тэмпы калектывізацыі ў БССР значна паскорыць, нрычым Зъезд даў дырэктыву работу па калектывізацыі бядняцка-серадняцкіх гаспадарак разгарнуць вакол арганізацыі арцеляў, як асноўнай формы калектывізацыі на даным этапе. Асноўным і рашаючым пытаннем у калгасным будаўніцтве зьяўляецца правільная арганізацыя працы і гаспадаркі ў калгасах, арганізацыя правільнага вучота працы і правільнага разьмеркаваньня прыбыткаў і ўраджаю, чаму Зъезд Саветаў абавязаў усе савецкія і калгасныя органы забяспечыць абавязковы пераход усіх калгасаў на вучот працы у працднёх, на цвёрдыя нормы апрацоўкі, на распаўсюджваньня здзельшчыны, сацспаборніцтва, ударніцтва, брыгадных мэтадаў работы, зьвярнуў асаблівую ўвагу на падвышэнне працоўнай дысцыпліны і правядзеньне рашучай барацьбы з прагульшчыкамі.

Рэканструкцыйны пэрыяд народнай гаспадаркі, пераможнае заканчэнне пабудовы фундаманту сацыялізму ў нашай

краіне паставілі задачу шырокага разгортваньня і ажыццяўленьня культурнай рэвалюцыі, як аднаго з магутных сродкаў далучэння шырокіх мільённых мас працоўных да актыўнага ўдзелу ў сацыялістычным будаўніцтве і да аўладання ўсімі галінамі навукі і тэхнікі для скарыстання іх у мэтах ажыццяўленьня задач будаўніцтва сацыялізму.

Пераможны наступ сацыялізму, выкарчоўваньне рэшткаў капіталістычных элементаў, ліквідацыя кулацтва, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі, выклікалі, зразумела, моцнае і ўпартае супраціўленьне клясавага ворага. Абвостраная клясавая барацьба мае свае адлюстраваньне ў розных галінах навукі літаратуры і мастацтва, а таксама ў лініі і практычнай рабоце мінулага нацдэмаўскага права-апартуністычнага кіраўніцтва Наркамзема, Наркамасьветы, Акадэміі Навук, Белдзяржвыдавецтва і г. д. У выніку гэтага паасобныя вучасткі культурнага будаўніцтва апынуліся ў руках клясава-варожых нам людзей, якія ня толькі не садзейнічалі правядзеньню генэральнай лініі партыі, але наадварот—усялякім чынам шкодзілі сацыялістычнаму будаўніцтву. У прыватнасці, клясава-варожыя элементы, выкарыстоўваючы паасобныя органы і зьвеньня культурнай работы, імкнуліся скарыстаць, як сродак клясавай барацьбы супроць дыктатуры пралетарыяту, партыі савецкай улады, правядзеньне нацыянальнай палітыкі, супроцьстаўляючы сваю лінію генэральнай лініі камуністычнай партыі і мерапрыемствам савецкай улады. З часу IX Зъезду Саветаў БССР было некалькі выпадкаў адчыненых і замаскаваных клясава-варожых выступленьняў у галіне культурнага будаўніцтва з боку вялікарасейскіх шавіністаў, групы контр-рэвалюцыйных беларускіх нацыянал-дэмакратаў. Ня гледзячы, аднак на ўсё гэта, БССР на культурным фронце мае вялізарнейшыя дасягненьні, дзякуючы правільнаму кіраўніцтву камуністычнай партыі, бязьлітаснай барацьбе з клясавым ворагам і рэвалюцыйнаму энтузіязму рабочай клясы.

X Зъезд Саветаў канстатаваў наступныя посьпехі БССР у галіне культурнага будаўніцтва. За 1929-30 г. ліквідавана няпісьменнасць—169,103 чал., што

значна перавышае посьпехі папярэдніх 3-х год разам узятых, калі за 3 гады была ліквідавана няпісьменнасць толькі—120.370 чал.

У 1931 г. будзе ліквідавана няпісьменнасць сярод вытворчых рабочых, рабочых савецкіх гаспадарак, дапрызыўнікаў і астатняга працоўнага насельніцтва да 40 год. Такія тэмпы работы даюць поўную магчымасць скончыць ліквідацыю няпісьменнасці сярод дарослага працоўнага насельніцтва ва ўзросце ад 12—45 год да 1932 г.

Плян усеагульнага абавязковага навучання ў 1929-30 г. выкананы пасьпяхова (91 проц. ахопу дзяцей 8-гадовага ўзросту), у 1931 г. ахоп дзяцей ва ўзросце ад 8-10 год дасягне 97 проц. Ва ўсіх прамысловых цэнтрах БССР ўведзена ўсеагульнае абавязковае навучанне за 5 групу сямігодкі.

Дзякуючы гэтым мерапрыемствам у 1932-33 г. у асноўным будзе вырашана пытанне падвядзеньня рэальнай базы ў справе падрыхтоўкі кадраў. Значна пашырылася сетка дашкольных устаноў і ахоп імі дзяцей—410 устаноў з ахопам 19.000 дзяцей у 1930 г. супроць 124 устаноў з ахопам 3385 дзяцей у 1929 г.

Павялічылася сетка сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў па падрыхтоўцы кадраў для розных галін гаспадаркі, культуры і савецкага будаўніцтва,—вышэйшых навучальных устаноў у 1930-31 навучальным годзе маецца 13 супроць 4-х у 1928-29 г., 31 рабфак супроць 7, 31 тэхнікум супроць 30, ФЗВ—64 супроць 10. У бягучым годзе значна пашырана работа па падрыхтоўцы навуковых кадраў. Замест некалькіх дзесяткаў аспірантаў у 1930 г. у 1931 годзе іх налічваецца 260 чал. Адначасова з гэтым значна палепшыўся сацыяльны і партыйны склад аспірантаў. Маюцца вялізарнейшыя дасягненні ў галіне палітэхнізацыі школы, прыстасавання навучальных плянаў і праграм, а таксама навучальных прылад у адпаведнасці з задачамі палітэхнічнага выхавання.

За справядачныя два гады арганізаваны 3 вандроўных тэатра на беларускай, яўрэйскай і польскай мовах і тры трама—новы тып пралетарскага тэатру, ар-

ганізавана оперная студыя. На працягу гэтага-ж часу выдана у 1929 годзе—331 назвы кніг з агульным тыражом у 2.001 тыс. экз., у 1930 г.—1006 назваў з агульным тыражом—7.863.600 экз. ў 1931 г. праэктуюцца выданьне 2.777 назваў з агульным тыражом—18.521.350 экз. Адначасова з пасьпяховым гаспадарчым і культурным будаўніцтвам у краіне маюцца значныя дасягненні ў галіне культурнага абслугоўвання нацыянальных меншасцяў БССР. Уся сетка культурна-асветных устаноў прыстасавана да забяспечання абслугоўвання ўсіх нацыянальнасцяў на іх роднай мове. Асабліва за апошнія два гады палепшылася матар'яльнае забяспечанне студэнтаў вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў. У сярэднім 70 проц. студэнтаў вышэйшых школ забяспечаны стыпендыямі замест 50 проц. у 1929-30 годзе пры адначасовым значным павялічэнні размеру стыпендыі. Значныя палепшанні маюцца і ў галіне забяспечання вучняў—дзяцей батракоў, беднаты і нізка-аплачваемых рабочых абуткам, вопраткай і харчаваннем—сьнеданьнямі. За гэты час значна палепшана матар'яльнае забяспечанне настаўнікаў. Маюцца вялізарныя посьпехі ў галіне капітальнага будаўніцтва вышэйшых і сярэдніх школ, якія рыхтуюць кадры спецыялістаў: пабудова Унівэрсытэцкага гарадка, клінік, пачатак будаўніцтва Сельска-Гаспадарчай Акадэміі. Беларуская Акадэмія Навук, служыўшая ў значнай частцы сваёй дзейнасці нацыянал-дэмакратам папоўнілася новымі маладымі вучонымі—выхадцамі з рабочых і сялян, замест выключаных з Акадэміі контррэвалюцыйных нацыянал-дэмакратаў, якія вялі ў сьценах Акадэміі работу супроць сацыялістычнага наступу, супроць дыктатуры пралетарыяту.

Вось тыя агромністыя дасягненні ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва, якія Беларуская ССР мае за апошнія два гады да X-га Усебеларускага З'езду Саветаў.

3-ці рашаючы год пяцігодкі павінен будзе скончыць, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, пабудову фундаменту сацыялістычнай эканомікі ў краіне. Умовы работы X-га Усебеларускага З'езду Саветаў і яго пастановы зьяўляюцца

моцным залогам таго, што пляны рашаючага 3-га года пяцігодкі будуць паспяхова выкананы, што пяцігодка будзе выканана ў чатыры гады.

Зьезд Саветаў віталі дзесяткі розных дэлегацыяў фабрык, заводаў, саўгасаў, калгасаў, навуковых устаноў, настаўніцтва, частак Чырвонай Арміі і Флёта, былых партызан, грамадзкіх арганізацый і г. д. На Зьездзе выступалі дзесяткі нізавых работнікаў, сялян-беднякоў і сярэднякоў-адзінаасобнікаў. Агульны тон прывітаньняў, рапартоў і выступленьняў—палітыка камуністычнай партыі і мерапрыемствы Савецкай улады зьяўляюцца правільнымі, наша краіна ўступіла ў пэрыяд сацыялізма і гіганцкімі крокамі ідзе да камунізму; тэмпы сацыялістычнага будаўніцтва зьяўляюцца правільнымі, іх трэба паскорыць, палыбіць, неабходна ў далейшым яшчэ больш разьвіць сацыялістычнае спаробніцтва, арганізоўваць ударныя мэтады работы, ударныя брыгады і г. д.

Усе дэлегаты, якія выступалі на Зьездзе давалі правільную ацэнку складанаму міжнароднаму і ўнутраному становішчу, заклікаючы да яшчэ больш шырокага разгортваньня сацыялістычнага будаўніцтва, да ўзмацненьня працоўнай дысцыпліны і ў гэты жа час да ўзмацненьня абароназдольнасьці краіны і баяздольнасьці Чырвонай Арміі. Сяляне-адзінаасобнікі, якія выступалі на Зьездзе разгарнулі паміж сабой спаробніцтва на ўступленьне ў калгасы; заклік за заклікам на ўступленьне ў калгасы рабілі адзін за другім з іх боку.

Ад дэлегатаў-сялян Зьезд заслухаў не адно ўрачыстае абяцаньне, па звароце са Зьезду ў вёску, разгарнуць самую актыўную работу за калектывізацыю. Гэты настрой сялян-адзінаасобнікаў, бязумоўна, пераконвае ў тым, што задача калектывізацыі сельскай гаспадаркі Беларускай ССР ня менш як на 30 проц. у надыходзячую бальшавіцкую вясну будзе выканана.

З прычыны таго, што да часу адчыленьня Зьезду, а таксама і з паасобных выступленьняў на самым Зьездзе дэлегатаў з месц высвятлілася, што па некаторых загатоўчых кампаніях, правядзімых на вёсцы маюцца прарывы, Зьезд зьвярнуўся з адозвай да працоў-

ных мас і асобнай пастановай мабілізаваў 25 проц. усіх дэлегатаў Зьезду на ліквідацыю прарываў і зараз-жа паслаў іх для практычнай работы на месцы для таго, каб Беларускай ССР зьліквідавала дапушчаныя прарывы да часу VI Усесаюзнага Зьезду Саветаў і прыйшла на Усесаюсны Зьезд з выкананьнем ўсіх асноўных плянаў заданьняў.

Адзначаючы, што шлях сацыялістычнага будаўніцтва павінен быць ачышчаны ад усялякіх перашкод, дэлегаты Зьезду Саветаў патрабавалі ад Ураду БССР яшчэ больш рашучай барацьбы са ўсімі шкоднікамі, кулакамі і іншымі контр-рэвалюцыйнымі элемэнтамі, якія сваёй практычнай работай і работай на ідэалёгічным фронце шкодзяць, зрываюць мерапрыемствы камуністычнай партыі і савецкай улады па сацыялістычнаму будаўніцтву.

Зьезд Саветаў у сваіх пастановах патрабаваў больш энэргічнай работы ад гаспадарнікаў і кіраўнікоў паасобных прадпрыемстваў і ўстаноў і па аўладаньню імі тэхнікай, навукай і кіраваньнем. Толькі такі спосаб зьяўляецца больш верным па ачышчэньню ўстаноў і прадпрыемстваў ад шкоднікаў, якія часам пралазяць туды, толькі гэты спосаб сапраўды дапаможа папярэдзіць многія памылкі і сьвядомае шкодніцтва ў справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Амаль ва ўсіх капіталістычных краінах вядзецца энэргічная кампанія супроць Савецкага Саюзу. Для нападу на Савецкі Саюз, для яго эканамічнай ізаляцыі і для падрыхтоўкі інтэрвэнцыі капіталістычныя дзяржавы прыводзяць розныя спосабы хлусьні: „СССР ужывае прымусовую працу, ужывае дэмпінг, фактычна ўтварае неравенства паміж паасобнымі нацыянальнасьцямі і г. д.“.

На Зьездзе Саветаў з прывітаньнямі ад імя ангельскага пралетарыяту выступаў тав. Арндт. Яго выступленьне зьяўляецца лепшым разаблачэньнем капіталістычнай сыстэмы эксплёатацыі і сапастаўленьнем сапраўднага становішча ў капіталістычных дзяржавах з становішчам у СССР. „Культурная“ работа ў капіталістычных мае наступныя вынікі. У „цывілізаванай“ Англіі, у падпарадкаванай ёй Індзіі ёсьць 95 проц. няпісьменных індусаў, прычым за патрабаваньне

разгортвання нацыянальнай культуры „рабочы“ урад Англіі сажае перадавых працоўных у турмы.

Тое самае мы маем у Амэрыцы, Афрыцы: 12 міл. неграў знаходзяцца ў стане сапраўдных рабоў. У Польшчы праследуюцца сотні тысяч украінцаў, беларусаў, яўрэяў, літоўцаў, немцаў за імкненьне к разьвіцьцю нацыянальнай культуры.

У той час, як на X Усебеларускім Зьездзе Саветаў адзначана значнае і сыстэматычнае падвышэньне вытворчасьці працы, павялічэньне валавой прадукцыі прамысловасьці, вялізарнейшыя посьпехі ў справе індустрыялізацыі краіны,—у аднэй толькі Англіі адзначаецца памяншэньне вытворчасьці працы больш чым на 25 проц. У аднэй толькі Англіі маецца 3 міл. беспрацоўных, у той час, як у Савецкім Саюзе беспрацоўе ў асноўным ліквідавана. Капіталістыя імкнуцца да сыстэматычнага павялічэньня рабочага дня ў той час, як у СССР усе прадпрыемствы паступова пераводзяцца на 7 гадзінны рабочы дзень.

Посьпехі сацыялістычнага будаўніцтва СССР у капіталістычных краінах выклікаюць траўлю Савецкага Саюзу з боку буржуазіі, фашыстаў, якія рыхтуюць рабочай клясе вайну.

Па заслуханых дакладах Зьезд Саветаў даў цвёрдыя дырэктывы Ураду БССР аб яшчэ большым узмацненьні сацыялістычнага будаўніцтва, павялічэньні яго тэмпаў, падтрыманьні творчай ініцыятывы працоўных мас, рацыянальнага скарыстаньня іх працоўнага энтузіязму.

X Зьезд Саветаў па заслуханых пытаньнях, аб тэмпах яго работы і па тых умовах, у якіх працаваў, зьяўляецца, як казалі дэлегаты, сапраўдны ўдарным Зьездам Саветаў.

X Зьезд Саветаў яшчэ лішні раз давёў, што Саветы Беларусі, пралетарская грамадзкасьць пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, будуць і надалей пасьпяхова разгортаць сацыялістычнае будаўніцтва, будуць і надалей даваць рашучы адпор усялякім права-„лявацкім“ элемэнтам і апартуністам, усялякім ухілам ад генэральнай лініі партыі.

Тое адзінадушша, з якім прымаліся ўсе пастановы X-га Усебеларускага Зьезду Саветаў, ужо гаворыць аб тым, што пляны 3-га рашаючага году пяцігодкі будуць, бязумоўна, выкананы і тэмпы сацыялістычнага будаўніцтва ня будуць паслаблены.

Практычная рэалізацыя ўсіх пастановаў Зьезду Саветаў будзе лепшым адказам на ўсе контр-рэвалюцыйныя выступленьні, якія імкнуцца да таго, каб сарваць пляны і тэмпы сацыялістычнага будаўніцтва.

Паставы X-га Усебеларускага Зьезду Саветаў, як і паставы VI-га Усесяюзнага Зьезду Саветаў павінны быць самым шырокім чынам папулярызаваны сярод працоўных БССР, каб гэтым самым іх удзел у сацыялістычным будаўніцтве зрабіць яшчэ больш сьвядомым, яшчэ больш актыўным для пасьпяховага выкананьня пяцігодкі ў чатыры гады, для вырашэньня вялікіх задач перамогі сацыялізму.

А. Хацкевіч.

Посьпехі БССР у справе ажыцьцяўленьня Ленінскай нацыянальнай палітыкі ад IX да X Усебеларускага Зьезду Саветаў.

Два гады, якія прайшлі з часу IX-га Усебеларускага Зьезду Саветаў зьяўляюцца першымі двума гадамі пяцігодкі. За гэты час карэнным чынам перабудаван уесь гаспадарчы і культурны твар Савецкае Беларусі.

Наша прамысловасьць ня толькі гіганцкі вырасла колькасна, але яна ўся рэарганізавана на зусім новых падставах. У выніку шпаркага тэмпу разьвіцьця прамысловасьці, яе прадукцыя перавышае даваенную больш чым у тры разы.

Значна павялічыўся лік прамысловых рабочых. Разам з тым вырасла і развілася каапэраваная саматужная прамысловасць як у горадзе, так і ў мястэчку і на вёсцы. Зьліквідавана ў асноўным беспрацоўе. Побач з ростам пралетарыату БССР ідзе сыстэматычнае палепшаньне яго дабрабыту.

Адначасова з вялізарнымі посьпехамі ў разьвіцьці прамысловасьці мы маем і значны рост сацыялістычнага сэктару сельскай гаспадаркі—саўгасаў і калгасаў. Выкрыцьцё і ліквідацыя прышчэпаўшчыны, якая імкнулася перавесці сельскую гаспадарку БССР на шлях капіталістычнага разьвіцьця і гэтым дапамагчы нацдэмам у іх контр-рэвалюцыйных імкненьнях рэстаўраваць уладу буржуазіі і памешчыкаў. Мабілізацыя рабочай клясы і працоўнага сялянства вакол задач сацыялістычнай гаспадаркі—вось магутны вагар пашырэння і ўзмацненьня саўгасаў за гэты час і шырокага разгортваньня калектывізацыі бядняцка-серадняцкіх гаспадарак. За апошнія паўтара-два гады зямельная плошча пад саўгасамі павялічана больш чым у тры разы, а процант калектывізаванай зямельнай плошчы дасягае звыш 20-ці. Калі-ж да гэтага дадаць, што рост прамысловасьці БССР перавышае рост прамысловасьці па Саюзу ССР (169,1 проц. у БССР супроць 124 проц. па Саюзу ССР), дык стане зусім зразумела, што правільнае вырашэньне нацыянальнага пытаньня, якое заключаецца ў тым, „каб зьнішчыць тую адсталасьць (гаспадарчую, палітычную і культурную) нацыянальнасьцяй, якую яны атрымалі ў спадчыну ад мінулага, каб даць адсталым народам магчымасьць дагнаць цэнтральную Расію ў дзяржаўных, культурных і гаспадарчых адносінах“ (Сталін) — за апошнія гады стала ў нас рэальнай сапраўднасьцю.

У Савецкай Беларусі ствараецца грунтоўная гаспадарча-сацыялістычная база для ліквідацыі сьлядоў эканамічнай няроўнасьці, якая засталася нам у спадчыну ад палітыкі царызму і капіталізму.

За апошнія два гады мы маем таксама вялізарнейшае дасягненьне ў справе будаўніцтва сацыялістычнай нацыянальнай культуры. Савецкая Беларусь зьяўляецца першай з усіх рэспублік Са-

вецкага Саюзу, якая ўвяла ўсеагульнае абавязковае навучаньне. Мы ахапілі школамі каля 95 проц. дзяцей узросту ад 8 да 11 год і лікпунктамі ахоплена за два гады каля 700.000 дарослага працоўнага насельніцтва. Колькасць хатчытален павялічылася больш чым у два разы (307 у 1927-28 г. і 650 у 1929-30 г.).

Вялізарныя посьпехі мы маем таксама ў справе разьвіцьця самай адсталай у мінулым галіны культурнага будаўніцтва—сярэдняй і вышэйшай прафэсійнальнай асьветы: замест 30 тэхнікумаў у 1928-29 г. мы на сёньняшні дзень маем 65, замест 10 школ фабзавуча—20 проц. колькасць вышэйшых навучальных устаноў, таксама і рабфакаў вырасла ў тры разы: вышэйшых навучальных устаноў было ў 1928-29 г.—4, а зараз у 1930-31 годзе мы маем 12; рабфакаў у 1928-1929 г. было 8, а зараз мы маем 24.

Мы маем нябывалы рост выдавецкай справы. Адным Белдзяржвыдавцтвам выдадзена ў 1929-30 г. 1815 розных назваў кніжак; часопісаў у Савецкай Беларусі маецца 20, газэт цэнтральных—14 і раённых—32.

Нашы дасягненьні ў галіне будаўніцтва культуры нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зьмесьце характарызуюцца ня толькі вышэйадзначанымі колькаснымі паказчыкамі, — значныя посьпехі мы маем таксама па лініі якаснага палепшаньня нашай культурнай справы. Так, напрыклад, значна вырасла рабочая праслойка ва ўсіх нашых навучальных установах, асабліва ў рабфаках. Закладзена значная база па падрыхтоўцы пралетарскіх навуковых кадраў: у сучасны момант рознымі навучальнымі і навуковымі ўстановамі падрыхтоўваюцца 260 аспірантаў—выхадцаў з рабочых і працоўных сялянскіх мас. Разам з гэтым шырока мабілізавана марксыцка-навуковая грамадзкасьць на змаганьне з уплывам буржуазных тэорый у розных галінах навукі.

Савецкая Беларусь мае значныя посьпехі ў справе беларусізацыі савецкіх і грамадзкіх устаноў, і асабліва ў справе беларусізацыі ніжэйшых і сярэдніх школ якія за выключэньнем школ, абслугоўваючых нацменшасьці, вядуць работу

на беларускай мове. У прафтэхнічных сярэдніх і вышэйшых навучальных установах выкладаньне на белмове вядзецца на процантаў 50-60, у пэдтэхнікумах і на пэдфаку БДУ выкладаньне на белмове праводзіцца поўнасьцю. Нізавы савецкі апарат і апарат грамадзкіх арганізацый вядзе работу выключна на белмове.

Разам з гэтым за апошнія часы наглядлася недаацэнка справы беларусізацыі паасобнымі зьвеньямі савецкіх і грамадзкіх устаноў і арганізацый. З прычыны гэтага Кастрычнікаўскі пленум ЦК КП(б)Б паставіў пытаньне аб беларусізацыі ва ўсю шырыню, арыентуючы партарганізацыю і пралетарскую грамадзкасьць на ліквідацыю раду прарываў у галіне беларусізацыі. У прыватнасьці, на працягу сьнежня месяца праводзіўся спэцыяльна мясячнік правэркі беларусізацыі і работы сярод нацменшасьцяй.

На фоне агульнага росту эканамічнага і культурнага разьвіцьця краіны мы маем значныя посьпехі ў справе ўздыму эканамічнага і культурнага дабрабыту нацменшасьцяй, якія насяляюць БССР, у справе ўцягненьня рабочых і працоўных нацменшасьцяй у сацыялістычнае будаўніцтва. У гэтых адносінах трэба з асаблівым задавальненьнем адзначыць нашы посьпехі на лініі аздаруленьня эканамічнага і бытавога жыцьця працоўнага яўрэйскага насельніцтва. Яшчэ зусім нядаўна мы прымушаны былі канстатаваць, што „колькасна яўрэйская бедната, якая складаецца з беспрацоўных саматужнікаў, беспрацоўных рабочых, былых служачых і г. д. зьяўляецца найбольш шматлікім слоям „мястэчку“; што „шырокія працоўныя яўрэйскія масы царскай палітыкай загнаны ў эканамічны тупік“ і што „на вырашэньне так званнага яўрэйскага пытаньня неабходна зьвярнуць самую сур'ёзную ўвагу“. Зараз мы можам смела сказаць, што дзякуючы шпаркаму тэмпам разьвіцьця нашай прамысловасьці і сацыялістычнай перабудовы сельскай гаспадаркі з аднаго боку і з другога асобным мерапрыемствам, ужытым Кампартыяй і Савецкім Урадам па эканамічным упарадкаваньні мястэчак, гэты „тупік“ ў асноў-

ным зьнішчаецца і вострасьць „яўрэйскага“ пытаньня паступова адпадае.

За апошнія часы значная колькасьць яўрэйскай працоўнай беднаты ўцягнута ў прамысловасьць. Каля 2¹/₂ тыс. сямей яўрэйскай беднаты ўпарадкавана па самапрамкаапэрацыі. Колькасьць яўрэйскіх сямей, аб'яднаных у калгасы ў апошнія паўтары гады ўзраста больш чым у два разы—з 2.145 сямей у сярэдзіне 1929 г. да 4.862 у канцы 1930 г. Большасьць некваліфікаванай часткі яўрэйскай беднаты ўцягнута ў вытворчую работу па лініі шляхбудаўніцтва, лесараспрацовак.

Значнае палепшаньне эканамічнага становішча працоўнага яўрэйскага насельніцтва і мяркуемыя Урадам Савецкай Беларусі мерапрыемствы для далейшага аздаруленьня даюць нам поўную упэўненасьць, што і ў далейшым дырэктывы партыі па вырашэньні местачковай праблемы будуць паспяхова ажыцьцёўлены.

Вялізарныя дасягненьні мы можам адзначыць таксама і ў справе сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі шляхам калектывізацыі бядняцка-серадняцкіх гаспадарак польскага, латыскага, літоўскага насельніцтва і іншых нацменшасьцяй. Колькасьць калектывізаваных польскіх гаспадарак за апошнія два гады павялічылася амаль у пятнаццаць разоў—з 150 у 1929 г. да 2.219 у 1930 годзе і складае каля 20 проц. гаспадарак ўсяго польскага вясковага насельніцтва. Бядняцка-серадняцкія гаспадаркі латыскага насельніцтва калектывізаваны ў сярэднім да 30 проц. і літоўскага—да 38 проц. Гаспадарак-жа татарскага насельніцтва ў мясцох кампактнага яго засяленьня калектывізавана звыш як на 60 проц. Культурнае разьвіцьцё нацменшасьцяй БССР на роднай мове працягвалася і ў апошнія два гады з няменшымі тэмпамі, чым агульнакультурнае будаўніцтва краіны.

Разам з ростам агульнай сеткі школ сацвыху значна вырасла таксама сетка яўрэйскіх, польскіх, літоўскіх, латыскіх і ўкраінскіх школ. Павялічылася сетка нацыянальных хат-чытален і чырвоных куткоў, арганізаваны яўрэйскае і польскае аддзяленьні рабфаку, ўтвораны яўрэйскі і польскі вандроўныя тэатры і яўрэйская дзяржаўная капэла. Асабліва

буйна вырасла выдавецкая справа на нацмовах: за 1930 г. выдана Беларускай аддзяленьнем Цэнтрвыдата каля 500.000 экзэмпляраў розных кніг на нацмовах.

У Савецкай Беларусі на працягу гэтых год паслядоўна праводзілася палітыка інтэрнацыяналізацыі прадпрыемстваў. Нацыянальны склад рабочых цэнзавай прамысловасці ў 1930 г. вызначыўся ў наступным: беларусоў—47,3 пр., яўрэяў—37,6 проц., расійцаў—7,8 проц., палякаў 4,8 проц. і іншых 2,5 проц. Па асобных галінах прамысловасці нацыянальны склад рабочых хістаецца вельмі рэзка. Напрыклад, у папяровай, дрэваапрацоўчай, мэталюргічнай прамысловасці і на апрацоўцы мінералаў пераважную колькасць складаюць беларусы; у паліграфічнай, швейнай, скуравай і абутковай—яўрэі. Праводзімымі мерамі інтэрнацыяналізацыі прадпрыемстваў мы дабіліся некаторага павышэння ўдзельнай вагі беларускіх рабочых, дзе пераважную колькасць складалі яўрэі і наадварот—яўрэйскіх рабочых там, дзе пераважную колькасць складалі беларусы, як напрыклад, у органах транспарту, сувязі і г. д.

Мы прыходзім да X-га З'езду Саветаў Беларусі з вышэйадзначанымі буйнымі дасягненнямі, дзякуючы ўзмацненню дыктатуры пралетарыяту, дзякуючы правільнай генэральнай лініі нашай партыі на індустрыялізацыю краіны, на сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі дзякуючы правільнай ленынскай нацыянальнай палітыцы, накіраванай на знішчэнне эканамічнай і культурнай няроўнасці народаў.

Разгортванне наступлення сацыялізму па ўсім фронце, паспяховае правядзенне сацыялістычнае рэканструкцыі сельскай гаспадаркі і ліквідацыя на базе суцэльнай калектывізацыі кулацтва, як класы, упартая барацьба за завяршэнне пабудовы фундаменту сацыялістычнай эканомікі ў 1931 годзе праходзіць ва ўмовах напружанай класавай барацьбы.

Рэшткі капіталістычных элементаў і контр-рэвалюцыйнай буржуазнай інтэлігенцыі, пры дапамозе замежнай імперыялістычнай буржуазіі імкнуліся перашкодзіць ажыццяўленню пяцігодкі ў чатыры гады, імкнуліся распаўсюдзіць

свой уплыў ня толькі на эканамічнай лініі, але таксама і на ідэалёгічным фронце ва ўсіх галінах культурнага будаўніцтва.

Вялікадзяржаўныя шавіністы, контр-рэвалюцыйныя беларускія нацыянал-дэмакраты, нацыяналісты і шавіністы іншых колераў, змагаючыся з дыктатурай пралетарыяту за рэстаўрацыю капіталізму ў БССР, паставілі сваёй задачай перавесці сельскую гаспадарку на шлях капіталістычнага развіцця, а савецкую культуру БССР зрабіць нацыянальна-буржуазнай па змесце. Рабочая класа пад кіраўніцтвам Кампартыі вяла і вядзе бязлітасную барацьбу з вялікадзяржаўным шавінізмам, як галоўнай небяспекай на даным этапе, выкрыла твар контр-рэвалюцыйнага беларускага нацыянал-дэмакратызму, выкрыла і разбіла буржуазныя тэорыі, якія былі накіраваны на змаганне з дыктатурай пралетарыяту за рэстаўрацыю капіталізму праз сувязь з контр-рэвалюцыйнымі элементамі ў нашай краіне і з так званымі „беларускімі дзеячамі“ буржуазнай фашыстоўскай Польшчы.

На сённяшні дзень мы можам сказаць, што на шляху правільнага ажыццяўлення ленынскай нацыянальнай палітыкі класавае вораг разбіты. Але было-б вялікай памылкай, калі-б мы лічылі, што ворагі, перашкаджаючы правядзенню і ажыццяўленню ленынскай нацыянальнай палітыкі, канчаткова дабіты. Нашы ворагі ў справе правядзення нацыянальнай палітыкі не склалі сваёй зброі. Прадбачачы блізкую пагібель, яны супраціўляюцца і будуць супраціўляцца з усёй сілай. Але пры максімальным уздыме энтузіязму і рэвалюцыйнай волі рабочых і ўсіх працоўных мас нашай краіны, пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, мы пераможам класавага ворага, вядучы непрымірумую барацьбу з вялікадзяржаўным шавінізмам як галоўнай небяспекай, мясцовымі нацыяналізмамі ўсіх колераў, з нацыянал-апартунізмам і прымірэнцтвам да іх—мы забяспечым у далейшым паспяховае ажыццяўленне ленынскай нацыянальнай палітыкі, накіраванай на эканамічны ўздым і шырокае развіццё савецкай культуры—нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па змесце.

А. Хацкевіч.

Саветы на новым этапе сацыялістычнага будаўніцтва.

„Перабудова працы саветаў змога адбыцца толькі на аснове ўзняцця ролі саветаў, як праваднікоў генэральнай лініі партыі, непрымрыма варажой як у адносінах правага, так і ў адносінах „левага“ апартунізму. Узняцце ролі саветаў у правядзенні на практыцы ленінскай палітыкі партыі— такая асноўная палітычная задача перавыбарчай кампаніі“.

(з рэзалюцыі студзенскага пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б).

Роля саветаў у сучасны новы пэрыяд пралетарскай дыктатуры—ў пэрыяд сацыялізму, значна адрозьніваецца па напрамку і зьместу работы ад мінулага адбудоўчага пэрыяду. У парадак дня пастаўлена запатрабаваньне да ўсяго складу саветаў, карэннай перабудовы сваёй працы на новых сацыяльна-эканамічных падставах. Дасягненьні двухгодпяцігодкі дазваляюць ставіць пытаньне аб завяршэньні фундаманту сацыялістычнай эканомікі ў краіне саветаў у 3-м рашаючым годзе пяцігодкі. Пытаньне „хто каго“ у прамысловасьці вырашана ў бок сацыялізму. Наблізілася канчатковае вырашэньне пытаньня ў тым жа напрамку „хто каго“ і ў галіне сельскай гаспадаркі. Уступіўшы ў пэрыяд сацыялізму мы павінны канчаткова пакончыць з рэшткамі капіталістычных элемэнтаў і з апошнім аплотам капіталістычнай эксплёатацыі на вёсцы—кулацтвам, ліквідуючы яго, як клясу, на аснове суцэльнай калектывізацыі.

Большы ўдзел працоўнага насельніцтва ў перавыбарах саветаў па БССР у параўнаньні з мінулымі выбарамі (па сельсаветах—на 7,4 проц., па гарсаветах—на 10,79 проц.), павялічэньне якаснага складу саветаў за лік рабочых (па сельсаветах—на 1,33 проц. і гарсаветах на 12,95 проц.), умацаваньне саветаў за лік калгаснікаў (21,93 проц.), посьпехі ў справе сацыялістычнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі, умацаваньне пралетарскай дыктатуры, дасягнуты ў бязьлітаснай барацьбе на аснове генэральнай лініі партыі з тэарэтычнымі ўстаноўкамі правых апартуністых, „на мірнае ўрастаньне кулака ў сацыялізм“ і „затуханьне клясавай барацьбы“. Аднак, гэтыя посьпехі не павінны зьні-

маць задач клясавай барацьбы. Шалёнае супраціўленьне кулацтва на вёсцы ўсім мерапрыемствам савецкай улады, пераход да тэарэтычных актаў (справа старшыні с.-савету Абліцовай, справа ў Самахвалавіцкім раёне і г. д.), падпалы, перамена кулаком тактыкі пры адзінай мэце, групіроўка вакол сябе пазбаўленцаў розных рангаў, аб'яднаньне контррэвалюцыйных сіл у горадзе („Промпартыя“, Кандрацьцеўшчына), шкодніцтва, падрыхтоўка інтэрвэнцыі і ва ўмовах БССР наяўнасьць беларускага контррэвалюцыйнага нацыянал-дэмакратызму на чале з Ластоўскім, Лёсікам, Нэкрашэвічам, Цьвікевічам і інш., якія імкнуліся аднавіць стары буржуазны лад і ператварыць сучасную Савецкую Беларусь у калёнію фашысцкай Польшчы, ўсё гэта гаворыць аб узмоцненым супраціўленьні клясава-варожых элемэнтаў сацыялістычнаму наступленьню.

У пэрыяд правядзеньня разгорнутага сацыялістычнага наступленьня па ўсяму фронту, пры абвостранай клясавай барацьбе і капіталістычным абкружэньні, знаходзіліся „тэарэтыкі“ (Каўранскі, Рогоў, Львоў), якія спрабавалі абгрунтаваць пытаньне, што ў сувязі з развіцьцём калектывізацыі прышоў час адміраньня сельскіх саветаў, ліквідацыі іх і перадачы іх абавязкаў калгасам. Тав. Кагановіч у арганізацыйнай справаздачы на XVI зьездзе адзначыў, што высоўваньне пытаньня ліквідацыі саветаў ёсьць вынік адміраньня большавіцкай ідэалёгіі. Спробы падмяніць саветы калгасамі альбо аслабіць іх ролю ў сучасны момант пры абвостранай клясавай барацьбе—гэта нішто іншае, як незразумленьне таго, што дыктатура

пралетарыяту ажыццяўляецца ў нас у форме саветаў, і што саветы зьяўляюцца неад'емнаю і вельмі важнаю часткаю ўсёй сыстэмы дыктатуры пралетарыяту.

ЦВК Саюзу ССР, закранаючы гэтае пытаньне ў пастанове ад 21/V-1930 г. адзначыў: „Усе спробы ліквідаваць сельскія саветы, аслабіць або прынізіць іх кіруючую ролю ў сувязі з масавай калектывізацыяй, як у адкрытай, так і ў замаскаванай форме, шляхам перадачы правоў сельскіх саветаў праўленьня калгасаў—усе гэтыя спробы зьяўляюцца па сутнасьці антысавецкімі і адлюстроўваюць настроі нашых клясавых ворагаў, якія імкнуцца падарваць дыктатуру пралетарыяту і аслабіць сілу яго органаў. Падобныя ліквідатарскія імкненьні павінны атрымліваць рашучы і бязьлітасны адпор“.

З гэтага відаць, што рэканструкцыйны пэрыяд патрабуе не ліквідацыі саветаў, а карэннай перабудовы работы іх, якая-б адпавядала запатрабаваньням сучаснага этапу сацыялістычнага будаўніцтва. Саветы, як органы пралетарскай дыктатуры, вырашаючы задачы сацыялістычнага будаўніцтва пад кіраўніцтвам партыі, павінны быць узброены як да аўладаньня ўсімі працэсамі таго вялізнага сацыяльна-палітычнага руху, адбыўшага ў апошнія гады на вёсцы, так і непасрэднага ўдзелу у будаўніцтве і перабудаўніцтве гаспадарчага ўкладу на новых каляктыўных падставах.

Значная частка саветаў, на вялікі жаль, яшчэ да гэтага часу не перабудавала працы (Азарыцкі, Сьвіслацкі, Крычаўскі раёны), саветы не павярнуліся тварам да вытворчасьці ў горадзе і тварам да калгасаў у вёсцы, а працягваюць заставацца толькі адміністрацыйнай адзінкай у ролі пасьўнага глядача адбываючыхся падзей.

Членам раённых выканаўчых камітэтаў, інструктарам наркаматаў і цэнтральных устаноў пры выязьдзе ў саветы неабходна, не падмяняючы саветаў, дапамагаць ім падвесьці такі грунт пад іх дзейнасьць, які-б забясьпечыў поўнае ажыццяўленьне мерапрыемстваў савецкай улады, накіраваных на гаспадарчы і культурны ўздым вёскі, на вырашэнь-

не задач сучаснага этапу сацыялістычнага будаўніцтва.

Выкананьне саветамі ў вёсцы пяцігадовага плану ў чатыры гады, асабліва трэцяга рашаючага году, у пераважнай большасьці тычацца перабудовы сельскай гаспадаркі на новых каляктыўных падставах. Тав. Сталін у палітычнай справаздачы ЦК УсеКП(б) XVI парт'езьду адзначыў: „Да канца пяцігодкі калектывізацыя ў СССР павінна быць у асноўным скончана і засеўныя плошчы калгасаў да гэтага тэрміну павінны пакрыць 0,9 усёй засеўнай тэрыторыі СССР, апрацоўваемай у сучасны момант паасобнымі гаспадаркамі“.

Аб гэтым зазначэньні неабходна памятаць саветам пры ўсіх плянавых меркаваньнях і штодзённай практычнай працы. Выконваючы работу ў гэтым напрамку, саветы павінны стаць на чале калгаснага руху, кіраваць гэтым рухам і захоўваючы Ленінскія прынцыпы добрахвотнасьці, не дапушчаць шкодных адміністрацыйных посьпехаў, меўшых месца ў мінулым.

Савет у вёсцы ў правядзеньні калектывізацыі павінен быць ініцыятарам і арганізатарам разьвіцьця і ўмацаваньня сацыялістычнага сэктару і ў адносінах да калгасаў працягвае заставацца асноўным органам пралетарскай дыктатуры, забясьпечваючы ажыццяўленьне правільнай палітыкі партыі. Савет павінен сачыць, каб у вытворчых плянах калгасаў улічваліся запатрабаваньні дзяржавы, каб разьвіцьцё калгасу ішло па лініі далейшай сапраўднай калектывізацыі прыліву батрацка-бядняцкіх, сярдняцкіх гаспадарак, далейшага паглыбленьня, абагульненьня і падрыхтоўкі пераходу калгасаў на вышэйшую ступень сацыялістычнай гаспадаркі.

Арганізацыя рабочай сілы, разьмеркаваньне ўраджайнасьці, спэцыялізацыя калгасаў, плянавае вызначэньне пасеўных плошчаў наогул і засеў іх належнымі культурамі, распрацоўка вытворчых плянаў, узаемаадносіны з адзінаасобнікамі, барацьба з клясава-варожымі элемэнтамі, выкананьне палітычна-гаспадарчых кампаній, правядзеньне выразнай клясавай лініі, арганізацыя працы ў калгасах у напрамку прыкладнасьці яе для акаляючага насельніцтва, сацыяль-

на-культурнае абслугоўванне,—не павінны праходзіць бяз удзелу саветаў. Праводзячы працу ў такім напрамку, саветы павінны, гуртуючы вакол сябе савецкую грамадзкасьць, вясковы актыў, і як „масавая арганізацыя працоўных, зьвязваючая партыю з гэтымі апошнімі, раней усяго па лініі дзяржаўнай“ (Сталін), апіраючыся ў сваёй працы на батрацтва, беднату і калгаснікаў, накіраваць творчую энэргію і энтузіязм працоўных мас на барацьбу за генэральную лінію партыі, за сацыялістычную рэканструкцыю народнай гаспадаркі, за ачышчэньне саветаў ад праваапартуністычных і бюракратычных элемэнтаў.

Пры ажыццяўленьні гэтых задач, трэба памятаць, што клясава-варожыя элемэнты і ў першую чаргу кулак у вёсцы, як галоўны вораг калектывізацыі, будуць актыўна імкнуцца перашкодзіць пасьпяховасьці калгаснага руху, скарыстоўваючы існуючыя ў некаторых раёнах і да гэтага часу каштоўныя для кулака погляды, што кулака няма. Такая арыентацыя супярэчыць рашэньням XVI партыйнага зьезду саветаў, разбroyвае арганізацыю і батрацка-бядняцкія і калгасныя масы і дае магчымасьць кулаку з большай пасьпяховасьцю ўмацоўваць свае пазіцыі. XVI партзъезд яскрава адзначыў: „кулак яшчэ не дабіты і будзе аказваць шалёнае супраціўленьне прасоўваньню калектывізацыі“.

На барацьбу з клясамымі ворагам—кулацтвам у вёсцы, саветы павінны мабілізаваць батрацка-бядняцкія і калгасныя масы і ў саюзе з сярэдняком даваць моцны руйнуючы ўдар кулацтву і яго агентуры—правым апартуністам. Роля саветаў, як дзяржаўнага органу пралетарскай дыктатуры, у сацыялістычнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі надзвычайна вялікая, і яна вызначаецца ў актыўным ўдзеле ў справе прыдушэньня, выцясьнененьня і ліквідацыі капіталістычных элемэнтаў. Пэрыяд сацыялістычнай рэканструкцыі гэта разгорнутае сацыялістычнае наступленьне на капіталістычныя элемэнты па ўсіх фронтах, гэта ліквідацыя кулацтва, як клясы, на аснове суцэльнай калектывізацыі, гэта абвостраная клясава-барацьба супроць узмацняючага супраціўленьня клясавага ворага.

Практычны ўдзел саветаў з канкрэтнымі вынікамі ў вырашэньні гэтых задач не павінен замазвацца, зьнішчацца або вышучацца з поля дзейнасьці саветаў, асабліва на сучасным этапе пры выкананьні пяцігодкі ў чатыры гады і трэцяга рашаючага году. Актыўная роля саветаў, як органаў пралетарскай дыктатуры ў рэканструкцыі пэрыяд навін быць узьнята на належную вышыню ўмацаваньня сацыялістычнага сэктару для прыдушэньня шкодных клясава-варожых элемэнтаў.

Гарадзкія саветы, палепшыўшы якасны склад у апошнюю перавыбарчую кампанію наогул і асабліва за лік рабочых з вытворчасці (7,58 проц.), калгаснікаў (3,12 проц.), паступова памяншаючы лік урачыстых пасяджэньняў і ажыўляючы работу сэкцый, павінны ня толькі паставіць на новыя большавіцкія рэйкі ўсю працу, але сваёй дзейнасьцю забяспечыць уплыў пралетарскага гораду і яго вядучую ролю на вёсцы. Саветы ў сваёй працы павінны яскрава зразумець, што сацыялістычная рэканструкцыя гэта ня толькі новае будаўніцтва і перабудаўніцтва,—сацыялістычная рэканструкцыя прадугледжвае і разьвіцьцё новых сацыялістычных форм працы, новыя формы масавага ўдзелу рабочых і працоўных у кіраўніцтве народнай гаспадаркі. Гэты абавязак тычыцца саветаў у першую чаргу таму, што яны зьяўляюцца самымі шырокімі масавымі арганізацыямі, якія гуртуюць вакол сябе ўсіх працоўных. Ударніцтва, сацспарборніцтва, сустрэчны прамфінплян, рабочыя брыгады, шэфства, грамадзкі буксір,—усё гэта новыя формы, праз якія з аднаго боку ўмацоўваюцца новыя адносіны да працы ў сэнсе добрасумленнасьці і пашаны, (праца будзе выконвацца больш зразумела і будзе рабіць выхаваўчы плалетарскі ўплыў на рабочыя кадры ўноў уступаючых ў вытворчасць). З другога боку вырашаецца пытаньне большага ўцягненьня працоўных у справу сацыялістычнага будаўніцтва і больш шпаркага разьвіцьця тэмпаў сацыялістычнай рэканструкцыі.

У абавязкі саветаў на сучасным этапе ўваходзіць: разьвіцьцё масавай работы па асноўных пытаньнях сацыялістычнай рэканструкцыі, складаньне пля-

5A-1439

наў, сустрэчны прамфінплян, давядзеньне плянаў да варштату, да калгасаў, мабілізацыя рабочай сілы на барацьбу з прарывамі, рацыянальнае скарыстаньне працоўнай сілы і г. д.

Будуючы сваю працу саветы павінны выходзіць з неабходнасьці поўнага забясьпечаньня разьвіцьця і ўмацаваньня сацыялістычнага сэктару народнай гаспадаркі, для чаго савет праз сваіх сяброў, сэкцыі, старастаты, павінен сваёй працава правяраць выкананьне прадпрыемствамі плянаў сваіх прац, імкнуцца забясьпечыць выкананьне іх неабходнымі ўмовамі, аказваць прадпрыемствам усебоковую дапамогу, праяўляць ініцыятыву ў пастаноўцы новых мерапрыемстваў, садзейнічаючых далейшаму разьвіцьцю і ўмацаваньню, клапаціцца аб неабходнай рабочай сіле, рабіць захавы да зьнішчэньня адхіленьняў ад клясавай палітыкі.

Ажыцьцяўленьне мерапрыемстваў, накіраваных на ўзьняцьцё тэмпаў сацыялістычнага будаўніцтва, выкананьне пяцігодкі ў чатыры гады, а па некаторых галінах у два-тры, з усёй рашучасьцю ставіць пытаньне перад саветамі аб поўным павароце іх тварам да вытворчасьці, аб перабудове працы, на падставе дырэктыв партыі і тых запатрабаваньняў да саветаў, якія высоўваюцца разгорнутым сацыялістычным наступам па ўсяму фронту. Вопыт закончыўшыхся двух год выкананьня пяцігадовага пляну паказаў, што там, дзе саветы бязьдзейнічаюць, ня ўключаюць у сваю працу пытаньняў вытворчасьці, калектывізацыі, выкананьня палітычна-гаспадар-

чых кампаній, прамфінпляну, мы маем цэлы шэраг прарываў, шкодна адбываючыхся на выкананьні задач, уносячы гэтым перабоі ў забясьпечаньне прадпрыемстваў сыравінай, гаручымі і змачнымі матар'яламі, рабочай сілай, зьніжаючы якасьць прадукцыі і павялічваючы брак (Віцебскі гарсавет).

Пастаноўка працы саветаў у напрамку пасыўнага глядача адбываючыхся падзей на прадпрыемствах і ў вёсцы ў сучасны момант у справе рэканструкцыі—гэта вынік не якіх-небудзь цяжкасьцяў або аб'ектыўных умоў, а вынік апартуністычнай тэорыі і апартуністычнай практыкі („высьпеланьне сацыялізму, затуханьне клясавай барацьбы“). Ня інакш, як толькі пад такім кутом гледжаньня і патрэбна ставіць крытыку працы і праверку яе ў адстаючых саветах, ня ўдзельнічаючых у працэсах вытворчасьці і калектывізацыі.

Пастаўленыя перад саветамі новыя задачы рэканструкцыйнага пэрыяду будуць выкананы з большай пасьпяховайсьцю толькі тады, калі саветы, згуртаваўшы вакол сябе савецкую грамадзкасьць, пад кіраўніцтвам партыі, будуць працягваць барацьбу з клясаварожымі элемэнтамі—кулаком у вёсцы, ліквідуючы яго, як клясу, на базе сучэльнай калектывізацыі, нэпманам у горадзе, вядучы барацьбу на два фронты—супроць правага ўхілу, як галоўнай небясьпекі і супроць „лявацкіх“ загібаў і прымірэнчых адносін да ўхілаў ад генэральнай лініі партыі.

А. Мікуліч.

Кіраўніцтва і сувязь яшчэ кульгае.

Пры ліквідацыі акруг усё правы і абавязкі акруговых выканаўчых камітэтаў перададзены раённым выканаўчым камітэтам.

Раёны сталі важнейшым месцам, дзе ажыцьцяўляюцца гаспадарча-палітычныя дырэктывы партыі і савецкай улады. Аб гэтым кожнаму працоўнаму неабходна ведаць і ўявіць усю сутнасьць праведзенай рэарганізацыі сыстэмы на-

шага апарату, якая праведзена з мэтай ўзмацненьня і павялічэньня правоў і абавязкаў нізавых органаў улады і набліжэньня іх да працоўнага насельніцтва. У такім сэнсе шмат разоў гаварылася на старонках нашага друку; аб гэтым пастановы нашага Ураду зазначаюць так: „патрэбна максымальнае набліжэньне органаў улады да насельніцтва і іх (органаў) усямернае ўзмацненьне, па-

шырэньне іх правоў і абавязкаў і ўстанаўленьне непасрэднай сувязі іх з кіраўнічымі цэнтральнымі органамі улады“.

Праведзенае растлумачэньне сярод працоўнага насельніцтва аб значэньні ліквідацыі акруг дала магчымасьць працоўным масам у асноўным зразумець і ўсьвядоміць аб значэньні і ролі нізавых савецкіх органаў пасля ліквідацыі акруг.

Але, на вялікі жаль, яшчэ да гэтых пор некаторыя цэнтральныя ўстановы не ўсьвядомілі, альбо не жадаюць ўсьвядоміць поўнасьцю гэтай сутнасьці па кіраўніцтву і сувязі з нізавымі органамі Савецкай улады, ня гледзечы на яскравую пастанову ўраду СССР, дзе гаворыцца: „ўстанаўленьне непасрэднай сувязі іх з кіруючымі цэнтральнымі органамі Улады“.

Вядомая рэч, сувязь і кіраўніцтва з боку цэнтральных устаноў, над нізавым савецкім органам ёсьць, а калі ўзяць папяровую сувязь і кіраўніцтва, дык яна занадта багатая і гісторыя канцылярыі райвыканкому гаворыць аб тым, што калі у 1929 г. паступіла ў райвыканком абешнікаў і рознай перапіскі ў колькасці 5924 і тэлеграм 278, дык у 1930 г. яны выраслі: абешнікі і розная перапіска да 8518 і тэлеграмы да 581.

Часта такая сувязь і кіраўніцтва з боку некаторых устаноў бывае вельмі фармальна і нават бюрократычна.

Вось некалькі прыкладаў з дзесяткаў соцён фактаў: камісія садзейнічання па дзяржкрэдытам, якая складаецца з прадстаўнікоў наркаматаў і іншых цэнтральных устаноў, выклікае на 15/1-1931 г. некалькіх сакратароў РК і старшынь РВК, для дакладаў па мабілізацыі сродкаў і нават з тых раёнаў, у якіх пачаліся ў гэты дзень раённыя зьезды саветаў (Буда-Кашалеўскі раён).

Гэта гаварыць аб тым, што некаторыя наркаматы „добра ведаюць“ аб раёнах.

Пры наяўнасьці у БССР дзевяноста пяці раёнаў амаль кожны дзень у Менску бываюць прадстаўнікі з раёнаў у наркаматах па службовых справах, але ім вельмі цяжка прыходзіцца дабівацца ў наркаматах пагаварыць ці параіцца з адказнымі работнікамі па тым, ці іншым справам, бо часта здараюцца

такія выпадкі, калі ў некаторых цэнтральных установах адсутнічаюць усе адказныя работнікі і васьць старшыня, якога-небудзь РВК, альбо іншы адказны работнік з раёну, прыехаўшы ў Менск па важных справах, каб вырашыць справу пры жывой сувязі, нярэдка блукаецца з кутку ў куток па цэнтральных установах і нават застаецца начаваць у Менску без кватэры.

Яшчэ лепш характарызуе „жывую сувязь“ з раёнамі факт нявысылкі прадстаўнікоў Ураду на раённыя зьезды саветаў у 7 раёнаў 15 студзеня.

Цяпер некалькі слоў аб папяровым кіраўніцтве ў сувязі з боку цэнтральных устаноў. Па-першае, аб прапановах райвыканкомам: тут здаецца, як кажуць „кому не лень“, той і прапануе, а ў пісаніне папер—лодырства не назіраецца. Амаль у кожнай прапанове ўстаўляецца, напрыклад, такая цытата: „Толькі Ваша нежаданьне выканаць дырэктывы, апартуністычныя дэмабілізацыйныя настроі ў кіруючым складзе (Вашага) апарату, зьяўляюцца віной невыкананьня“ і г. д. А ёсьць і такія вытрымкі: „папярэджваем, што за невыкананьне гэтай дырэктывы аддамо суду і паставім пытаньне аб выключэньні з партыі і прафсаюзу, як за сьвядомае ўхіленьне ад выкананьня дырэктывных заданьняў“. (Б. К. С.).—Добра, што чыста такія дырэктывы нікім не падпісваюцца і нават ня ставіцца дата, а проста друкуюцца на машынках, альбо на рататарах па колькасці раёнаў і распаўсюджваюцца па раёнах, ня гледзячы на тое ці датычыцца гэта дырэктыва данага раёну ці не. А ў канцы дадаюць радок: „аб атрыманьні гэтай дырэктывы падцьвердзіце па тэлеграфу“.

Фармальна быццам усё зроблена—Белкапсаюзам, Джярплянам, Наркамгандлем, Беллеспрамгасам, Галоўшостранспартам, наркаматам грашовых спраў, Наркамземляробствам і іншымі. Дырэктывы далі, абвінавацілі ў апартунізьме, дэмабілізацыйных настройах і г. д. і чакаюць адказаў па тэлеграфу, нават ад тых раёнаў, у якіх няма тэлеграфу.

А па сутнасьці?... Трэба разабрацца дзе апартунізм.

Пасля ліквідацыі акруг, з пашырэньнем правоў і абавязкаў нашых сель-

саветаў, прадстаўляецца поўная магчымасць цэнтральным установам спусціцца з некаторай перапіскай да сельсаветаў. Гэта дасць магчымасць паскорыць адказы на тую ці іншую перапіску, разгрузіць раённыя цэнтры ад перадатачных інстанцый і непатрэбна будзе траціць лішнія грошы на паштовыя маркі. Напрыклад—у большай сваёй частцы рабселькораўскія заметкі, заявы ад сялян у прыёмную ЦВК, Пракуратуру, РСІ датычыцца па кампэнтэнцыі сельсветаў і РВК-мы ніякай фізычнай магчымасці ня маюць непасрэдна высвятляць кожную заметку, або заяву на месцы ў сельсавеце. Ня гледзячы на гэта, усе рабселькораўскія заметкі і розныя заявы ад сялян, заўсёды накіроўваюцца цэнтральнымі установамі, ў райвыканкомы, а райвыканкомы з сваёй

адносінай—у сельсавет. Апошні па выкананні ізноў пасылае райвыканкому, а райвыканком у сваю чаргу рэгіструе і адпраўляе ў цэнтральную ўстанову.

Ёсць такія ўстановы (Наркамасветы і іншыя), якія ня вераць пячаткам сельсаветаў і, калі дадзена пасведчаньне або даведка з пячаткай сельсавета, дык патрабуюць сьведчаць іх пячаткай райвыканкома. Калі пайсьці па такой лініі, дык трэба, каб пячатка райвыканкомаў сьведчалася ЦВК БССР і г. д.

Прыведзеныя прыклады гавораць аб тым, што яшчэ некаторыя цэнтральныя ўстановы, на сёньняшні дзень ня зусім добра прыстасаваліся да кіраўніцтва і дапамогі ў рабоце нізавым савецкім органам.

Вінаградаў.

За ўдарныя тэмпы перабудовы савецкага апарату.

У пэрыяд шпаркага разгортваньня культурнага і гаспадарчага будаўніцтва пад лёзунгам „пяцігодка ў чатыры гады“, ў пэрыяд пераходу на суцэльную калектывізацыю сельскае гаспадаркі і на базе яе, ліквідацыі кулацтва, як клясы, —савецкі апарат, як орган дыктатуры пралетырыята, таксама павінен перабудавацца зверху да нізу і прыстасаваць сваю работу да момантаў і запатрабаваньняў сёньняшняга дня.

Асабліва гэтую перабудову трэба ажыццявіць цяпер калі мі перайшлі ад акруговай сыстэмы кіраўніцтва на раённую і калі пытаньне аб узмацненьні раённага і сельскага апарату стаіць ва ўсю шырыню.

Пры гэтых умовах справе палепшаньня савецкага апарату, спрашчэньня яго структуры, скарачэньня штатаў, патамленьня апарату, вынаходзтва лепшых форм і мэтадаў работы самага апарату, прыстасаваньня яго да лепшага абслугоўваньня працоўных мас, а таксама справе хуткага і правільнага выкананьня дырэктывы і рашэньняў вышэйшых партыйных і савецкіх органаў—патрэбна удзяліць надзвычайна вялікую ўвагу.

Т. Ленін пытаньню палепшаньня работы дзяржаўнага апарату прыдаваў

вялізарнейшае значэньне. Гэтыя пытаньні ў яго штодзённай рабоце займалі значнае месца.

Тав. Ленін пры ўсялякім выпадку рабіў захады да палепшаньня апарату, даючы канкрэтныя паказаньні як і якім чынам палепшыць работу апарату і як яе прыстасоўваць да запатрабаваньняў сёньняшняга дня.

Тая ўвага, якая тав. Леніным удзялялася рабоце дзяржаўнага апарату, не паслабляецца з боку партыі і ўраду і да гэтага часу.

Калі зьвернемся да рашэньняў па гэтаму пытаньню вышэйшых партыйных і савецкіх органаў, то ўбачым, што пытаньні аб палепшаньні работы дзяржаўнага апарату, пытаньні рэарганізацыі і рацыяналізацыі апарату займалі значнае месца на XVI партканфэрэнцыі і XVI зьездзе УсеКП(б) і на XIII зьездзе КП(б)Б.

На падставе вынесеныя рашэньняў партзьезду органамі ЦКК РСІ выданы належныя практычныя пастановы, якія абавязваюць усе савецкія, гаспадарчыя і каапэрацыйныя ўстановы выканаць дырэктывы партзьездаў у напрамку сапраўднага ажыццяўленьня намечаных мерапрыемстваў па палепшаньні работы

савецкага апарату, шляхам арганізацыі сыстэматычнага і сталага правядзеньня рацыяналізатарскай работы ва ўсіх зьвоньнях савецкага апарату і рэарганізацыі яго ў адпаведнасьці з сучаснымі запатрабаваньнямі.

Усё гэта паказвае, што ўвесь час з боку вышэйшых партыйных органаў справе палепшаньня апарату ўдзялялася надзвычайна вялікая ўвага.

Але, на справе яшчэ мы ня бачым патрэбнага зруху і імкненьня з боку работнікаў савецкага апарату да разгортваньня рацыяналізатарскіх мэтаў і форм працы ў сваіх установах. „У большасьці савецкіх устаноў БССР дырэктыва партыі аб арганізацыі сыстэматычнай арганізатарскай работы—застаецца не выкананай. Рацыяналізацыя свайго апарату яшчэ не зрабілася абавязковай і штодзённай функцыяй кожнай установы, як гэта патрабуюць рашэньні XVI партканфэрэнцыі. Тэхніка работы савецкага апарату яшчэ ў значнай ступені адстае і не адпавядае агульным тэмпам сацбудуўніцтва БССР“. Так гаворыцца ў пастанове ЦКК РСІ БССР ад 27 верасьня 1930 году.

З гэтага відаць, што справа рацыяналізацыі і самарацыяналізацыі апарату яшчэ ў нашых установах не пастаўлена на належныя баявыя тэмпы. Яшчэ значная частка нашага апарату не ў дастатковай меры зразумела ўсю важнасьць ажыццяўленьня рацыяналізатарскіх мэтаў работы і недастаткова займаецца справай самой рэарганізацыі апарату.

„Рашучая ліквідацыя ўстаноў і форм кіраўніцтва, некрытычна запазычаных з капіталізму“ (з рэзалюцыі XVI Зьезду Усе КП(б) і „перевод на боевое положение тех учреждений, кои приобретают исключительное ударное значение“ (Ленін)—зьяўляецца для нас лёзунгам работы сёньняшняга дня ў справе палепшаньня апарату.

Якія жа асноўныя недахопы савецкага апарату патрабуюць такой рэзкай пастаноўкі пытаньня рашучага разгортваньня работы па хутчэйшай перабудове савецкага апарату ў мэтах прыстасаваньня яго работы ў адпаведнасьці з перажываемым пэрыядам?

Галоўныя недахопы ў рабоце нашага савецкага апарату, па нашай думцы, будуць наступныя:

1. Грамазкасць і нярухомасьць структуры апарату і складаных частак яго;

2. Лішняя цэнтралізаванасьць аперацыйных функцый ўстановы і побач з гэтым—адсутнічаньне функцыянальнага прызнаку пры пабудове саміх частак апарату.

3. Раздутасьць штатаў.

4. Паралелізм у рабоце, дубліраваньне работы і заграмаджэньне ўстановы работай да яе не належачай.

5. Бюракратызм і цяганіна.

6. Маруднае праходжаньне і вырашэньне спраў і пытаньняў.

7. Шырока практыкуючаяся сыстэма калегіяльнага і камісійнага разгляду ў вырашэньні дробных пытаньняў.

8. Адсутнічаньне сталага кантролю як за выкананьнем пастаноў і рашэньняў вышэйстаячых партыйных і савецкіх органаў, так і за пастановамі калегіяльных органаў самой установы.

9. Адсутнічаньне точнай рэгламентацый праў і абавязкаў работнікаў апарату і пазбаўленьне іх асабістасьці.

10. Несваечасовасьць выкананьня заданьняў, недастатковая прапрацоўка пытаньняў, перакладаньне адказнасьці на другія часткі апарату і асоб і г. д.

Вось гэтыя асноўныя недахопы ставяць перад савецкім апаратам безадкладную задачу найхутчэйшай перабудовы яго па такой сыстэме і прызнаку, якія-б цалкам забяспечылі правільную работу апарату па ажыццяўленьню генэральнай лініі нашай партыі.

Пры падыходзе-жа да пытаньня выбару канкрэтных форм і сыстэмы, пры якіх мы маглі-бы больш эфэктыўна і рацыянальна перабудаваць савецкі апарат, рэарганізаваць яго і прыстасаваць да хутчэйшага і лепшага абслугоўваньня працоўных мас і сваечаснага і правільнага выкананьня пастаноў і рашэньняў у партыйных і савецкіх органах,—мы павінны перабудаваць яго толькі па функцыянальнаму прызнаку.

Гэта такая форма і сыстэма работы, якая найбольш уносіць чоткасць у структуру самага апарату і вызначае функцыі ня толькі паасобных частак апарату, але прадугледжвае і поўнае выкананьне

наступнай ленинскай устаноўкі: „Устанаўленьне самай точнай адказнасці кожнага з находзячыхся на любой савецкай пасадзе асоб за выкананьне вызначальных, ясна і недвумыслена акрэсленых заданьняў і практычных задач“ (Ленін). Вось гэта адна з галоўных задач нашага савецкага апарату, бо наяўнасць у ім элементаў безадказнасці затрымлівае работу па палепшанню апарату і прывядзеньню яго ў адпаведнасць з сыстэмай народнай гаспадаркі і сацыялістычным будаўніцтвам нашай краіны.

Функцыянальная сыстэма павінна быць пабудавана па такому прызнаку: кіраўнік установы—операцыйныя выканаўцы і тэхнічныя выканаўцы.

Структура-жа самай установы з значным лікам операцыйных выканаўцаў павінна таксама перабудавацца па лініі ператварэння існуючых грамадзкіх падраздзяленьняў у часткі-сэктары—пабудаваныя таксама па функцыянальнаму прызнаку (сэктар савецкага будаўніцтва, сэктар кадрў, сэктар кантролю, плянаваньня, прамысловасці і г. д.), а ва ўстанове з невялікім лікам операцыйных выканаўцаў—ніякіх структурных падраздзяленьняў ня трэба ўтвараць, а ўсю работу ўстановы разьмеркаваць паміж операцыйнымі выканаўцамі, якія падпарадкоўваюцца непасрэдна кіраўніку ўстановы.

Пры такой структурнай форме ўстановы, ўсе падраздзяленьні ўнутры частак (пададзелы, сэкцыі, бюро і г. д.) і ўсе сярэднія (прамежныя) інстанцыі спрашчаюцца і такім чынам застаецца ня больш 2-3 інстанцыі: кіраўнік-сэктар—операцыйны выканаўца.

Такім чынам ў кіраўніка ўстановы аб'яднаюцца выключна функцыі адзінага і адказнага кіраўніцтва данай установы; у асобе операцыйнага выканаўцы—адказнае і фактычнае выкананьне даручанай яму справы; ў асобе тэхнічнага выканаўцы—тэхнічнае абслугоўваньне дзейнасці ўстановы і яе падраздзяленьняў. Усе-ж другія грамадзкія часткі ўстановы, а таксама інстанцыі ў асобе загадчыкаў, намесьнікаў загадчыкаў „адказных“ камісій, падкамісій пры функцыянальнай сыстэме, вядома спрашчаюцца.

Такая форма пабудовы савецкага апарату ў нас нажалы праводзіцца толькі некаторымі ўстановамі. У большай жа сваёй колькасці ўстановы працуюць яшчэ па-старому і гэтым зацягваюць выкананьне дырэктыв хутчэйшай перабудовы і рэарганізацыі савецкага апарату, тады калі правільна перабудаваны па функцыянальнаму прызнаку савецкі апарат палепшыць работу самой установы, ўнясе чоткасць і размежаванасць функцый, спросьціць апарат, наблізіць яго да непасрэднага выканаўца і апошняга прыблізіць да кіраўніка ўстановы, шмат паскорыць тэрмін праходжаньня і вырашэння спраў, спыніць тую блытаніну і цяганіну, якая ў нас яшчэ часта назіраецца і ўнясе сапраўдную адказнасць непасрэдных выканаўцаў за правільнае і сваечаснае выкананьне даручанай ім справы.

Пры гэтай перабудове трэба мець на ўвазе, што пры ўстанаўленьні правоў і абавязкаў работнікаў установы, функцыянальная сыстэма патрабуе:

1. Максимальную разгрузку кіруючага складу ўстановы ад бягучай операцыйнай працы і ўзмацненьня арганізацыйна-палітычнага кіраўніцтва з боку гэтага кіруючага складу ніжэйстаячых інстанцыяў.

2. Ускладаньне ўсей операцыйнай работы на операцыйнага выканаўцу.

3. Перанясенне тэхнічнай працы на тэхнічна абслугоўваючы пэрсанал.

Пры практычным ажыццяўленьні такой рэарганізацыі апарату трэба дабіцца, каб у гэтай справе былі зацікаўлены ня толькі кіраўнік установы, але і сама маса—супрацоўнікаў і каб вакол гэтага пытаньня былі арганізаваны новыя сацыялістычныя мэтады і формы працы—ўдарніцтва і спаборніцтва, і каб як сама работа, так і ўсялякія новыя пачынаньні ў палепшаньні апарату шырока асьвятляліся ў друку і каб работнікі, якія ўносяць каштоўныя рацыяналізатарскія прапановы прэміраваліся.

Вось тыя асноўныя моманты, якія па нашаму погляду трэба ажыццявіць у першую чаргу, калі мы гаворым аб ударных тэмпях перабудовы савецкага апарату.

А. Л. Шышко.

Увесьці новыя батальёны працоўных жанчын у бой за выкананьне праграмы трэцяга рашаючага году пяцігодкі

В Баявымі тэмпамі ліквідуем прарывы ў справе ўцягненьня жанчын у працу саветаў.

Асноўнай задачай саветаў, як органаў дыктатуры пралетарыяту, у сучасны момант зьяўляецца правядзеньне на практыцы генэральнай лініі партыі пад знакам рашучага наступленьня сацыялізму на ўсім фронце і ўсямернага ўзмацненьня абароназдольнасьці краіны саветаў.

Усё гэта патрабуе ад саветаў уцягненьня ў барацьбу за сацыялізм кожнага рабочага на фабрыцы, заводзе і шматмільённых мас сялянства.

Адсюль адной з адказнейшых ролей кожнага савету зьяўляецца арганізацыя і кіраўніцтва барацьбой шматмільённых працоўных мас за правільнае ажыццяўленьне на практыцы генэральнай лініі партыі.

Ажыццяўленьне гэтай ролі магчыма толькі на аснове залучэньня ў практычную работу саветаў шырокіх працоўных мас і ў першую чаргу жанчын, як найбольш адсталай часткі працоўнага насельніцтва, для хутчэйшага перавыхаваньня іх. Адной з сапраўдных форм уцягненьня ў савецкае будаўніцтва працоўных жанчын і зьяўлялася справаздачна-перавыбарчай кампанія саветаў. У адозве ЦК КП(б)Б да справаздачна-перавыбарчай кампаніі саветаў гэтага году ўсе працоўныя масы заклікаліся прыняць актыўны ўдзел у гэтай кампаніі і высунуць у саветы больш батрачак, бяднячак, калгасьніц і сераднячак, а партыйна-савецкім арганізацыям на мясцох прапанавана забяспечыць павялічэньне ўдзелу працоўных жанчын у гэтай кампаніі.

За ажыццяўленьнем гэтых дырэктыв Цэнтральная Выбарчая Камісія пры ЦВК БССР строга сачыла і ўжо 9-га сьнежня пры заслухоўваньні дакладу аб ходзе перавыбарчай кампаніі за першую пяцідзёнку сьнежня канстатавала, што пры недастатковай агульнай яўцы жанчын на выбарчыя сходы маецца неда-

пушчальна нізкі процант абраных у новыя склады саветаў жанчын і асабліва на Сарачынскаму сельсавету Вушацкага раёну (18 проц.) і сельсаветам Ляднянскага раёну (9 проц.). Той-жа Пленум Цэнтральнай Выбарчай Камісіі папярэдзіў у першую чаргу Вушацкую і Ляднянскую і нарэшце ўсе іншыя раённыя выбарчыя камісіі аб тым, што такія адносіны да выкананьня дырэктывы вышэйшых органаў аб уцягненьні ў склад сельсаветаў ня менш 25 проц. жанчын зьяўляецца недапушчальным.

23 сьнежня пры заслухоўваньні паўторнага дакладу аб выніках праверкі ходу справаздачна-перавыбарчай кампаніі па Мазырскаму, Сьвіслацкаму і інш. раёнах, Цэнтральная Выбарчая Камісія па справе ўдзелу працоўнага насельніцтва і асабліва жанчын у выбарах вынесла наступную пастанову: „Катэгарычна прапанаваць усім раённым выбарчым камісіям зьвярнуць асаблівую ўвагу на арганізацыю актыўнасьці працоўных мас вакол справаздачна-перавыбарчай кампаніі, ставячы яе на чале ўсіх бягучых гаспадарча-палітычных кампаній з тым, каб ў правядзеньні яе апірацца на новы масавы актыўны ударніцаў рабочых, калгасьнікаў, бяднякоў і яшчэ больш павялічыць агульную яўку выбаршчыкаў і асабліва жанчын і беднаты на справаздачна-перавыбарчыя сходы і гэтым самым забяспечыць поўнае выкананьне дырэктывы па колькаснаму ўцягненьню ў новыя склады сельсаветаў партыйцаў, камсамольцаў, калгасьнікаў і жанчын,—у першую чаргу работніц, батрачак, бяднячак і калгасьніц, асабліва на кіруючыя пасады“.

Як відаць з усяго пералічанага Цэнтральная Выбарчая Камісія сваечасова прыняла адпаведныя меры для забеспячэньня большага ўдзелу працоўных жанчын на справаздачна-перавыбарчых

сходах, а таксама вылучэння актыўных работніц, батрачак, бяднячак і калгасніц у новыя склады саветаў і асабліва на кіруючыя пасады.

Аднак, ня гледзячы на ўсё вышэйнаказанае мы мелі выпадкі ў паасобных раёнах зусім недапушчальных і фармальных адносін да выканання гэтых яскравых і надзвычайна важных дырэктыв.

Да такіх раёнаў на 20 сьнежня, дзе асабліва быў нізкі процант удзелу працоўных жанчын на справаздачна-перавыбарчых сходах, трэба аднесці: Грэскі—31,11 проц., Гарадокскі—37,8 проц., Копыльскі—40,10 проц., Сіроцінскі—41,35 проц., Слуцкі—44,83 проц. і Аршанскі—46,17 проц.

Такое нагараючае становішча ў справе ўцягнення працоўных жанчын у гэту надзвычайна адказную палітычную кампанію заставіла Цэнтральную Выбарчую Камісію прыняць больш рашучыя меры. 24-га сьнежня была апублікавана ў газэце „Савецкая Беларусь“ вышэйпамяненая катэгорычная пастанова і ў дадатак да яе па ўсіх райвыканкомах пасланы тэлеграмы наступнага зместу: „ня ўпусьцеце выканаць дырэктыву рашучага павялічэння актывістых жанчын кіруючай рабоце сельсаветаў, іх прэзыдыумаў, таксама прыкладна адну жанчыну старшынёй 5 сярэднім саветаў. А. Хацкевіч“.

Апрача гэтага ў найгорш адсталыя раёны былі пасланы 6 адказных работнікаў ЦВК для выпраўленьня памылак і аказаньня практычнай дапамогі. Гэта рашучае запатрабаваньне ў паасобных раёнах зрабіла некаторы пералом у лепшы бок у сэнсе павялічэння яўкі жанчын на перавыбарчыя сходы. Так напрыклад, у канцы перавыбарчай кампаніі мы мелі па гэтых раёнах наступныя вынікі: па Грэскаму раёну процант удзелу жанчын павялічыўся на 20,41 проц., Сіроцінскаму на 12,43 проц. і абрана ў склад сельсаветаў 24,14 проц., Гарадокскаму—на 3,40 проц. і абрана ў склад сельсаветаў 20,95 проц., Слуцкаму—на 2,41 проц. пры 24,25 проц. абраных у склад сельсаветаў, Копыльскаму—на 0,5. Што-ж датычыцца вынікаў па Аршанскаму раёну, дык тут мы назіраем ня толькі рост гэтага ўдзелу, але нават і

зьніжэньне на 2,84 проц. хоць і абрана ў склад сельсаветаў 23,84 проц. жанчын.

Гэтыя даныя выразна сьведчаць, што дзе раённыя кіруючыя органы па-сур'ёзнаму аднесліся да ліквідацыі сваіх прарываў на фронце залучэння працоўных жанчын у працу саветаў і падняцця іх палітычнай актыўнасьці, там мы мелі значнае павялічэньне ўдзелу жанчын на перавыбарчых сходах (Грэскі і Сіроцінскі раёны), а там, дзе праяўлена недаацэнка важнасьці выканання гэтых дырэктыв мы мелі ў лепшым выпадку нізкае павялічэньне ўдзелу жанчын на справаздачна-перавыбарчых сходах (Копыльскі і інш. раёны), а па Аршанскаму раёну маем нават ганебнае паніжэньне.

Сярэдні процант абраных у новыя склады жанчын па БССР складае 23,6 проц. Гэта паказвае, што як быццам у вогуле дырэктывы партыі Цэнтральнай Выбарчай Камісіі і ў параўнаньні з перавыбарамі 1929 году, калі мы мелі толькі 19,87 проц., выкананы здавальняюча. Аднак, калі мы возьмем паасобку раёны, дык у гэтай галіне назіраецца надзвычайна вялікая стракатасьць. З усіх 95 раёнаў выканалі і часткова перавыканалі заданьне вышэйшых органаў па вылучэньню ў новы склад сельсаветаў працоўных жанчын толькі 34 раёны з якіх вышэйшы процант абраных у саветы жанчын маюць Талочынскі—37,17 проц., Боркавіцкі—30,6 проц., Вушацкі—30,04 проц., Асіпавіцкі—29,67 проц., Крупскі—29,49 проц. Рэштка раёнаў у колькасьці 61 гэтага заданьня ня выканалі. Зусім ганебна адсталі 12 раёнаў, з якіх найбольшыя прарывы ў справе вылучэньня ў склад сельсаветаў жанчын дапусьцілі: Грэскі—13,77 проц., Заслаўскі—14,48 проц., Сеўненскі—14,55 проц., Горацкі—16,99 і Ўваравіцкі—17,20 проц.

Яшчэ горш абстаіць справа з выкананьнем дырэктыв кіруючых органаў у справе вылучэньня жанчын на адказную кіруючую працу у саветах. З прадстаўленых 80 раёнамі матар'ялаў па 1.041 сельсавету старшынямі гэтых сельсаветаў абрана толькі 45 жанчын, або 4,32 проц. у адносінах да ўсіх старшын сельсаветаў, па якіх прадстаўлены зьвесткі.

З гэтых матар'ялаў відаць, што дырэктыву Цэнтральнай Выбарчай Камісіі ў часьці вылучэньня на адказнаю працу ў сельсаветы жынчын выканалі толькі Дубровенскі, Бярэзінскі, Глускі, Чырвонапольскі, Старо-Дарожскі і Чачавіцкі райвыканкомы, дзе ў сярэднім на кожныя 5 сельсаветаў вылучана 1 жанчына старшынёю сельсавету.

З паказаных 80 раёнаў 43 зусім ня вылучылі жанчын старшынямі сельсавету. Асабліва недапушчальным гэты факт зьяўляецца для такіх раёнаў, якія маюць больш 15 сельсаветаў і на сваёй тэрыторыі значную пралетарскую праслойку. Да такіх раёнаў у першую чаргу трэба аднесці Віцебскі прыгарадны, Веткаўскі, Гарадокскі, Касьцюковіцкі і Шклоўскі.

Пры сярэднім процанту абраных у склад сельсаветаў жанчын 23,69 проц. вылучана ў прэзыдыумы сельсаветаў на 80 раёнах, толькі 17,7 проц.

Прыведзеных фактаў даволі для дачы адпаведнай ацэнкі работы тых райвыканкомаў, якія не дабіліся вылучэньня ў старшыні сельсавету ніводнае жанчыны, або ў незначнай ступені выканалі дырэктыву вышэйшых кіруючых органаў. Гэтыя райвыканкомы выбралі шлях найменшага супраціўленьня і гэтым самым далі магчымасьць кулацкаму элементу правесці іх лёзунг: „Справа жанчын не наведваньне сельсавету і не работа ў сельсавеце, а хатняя гаспадарка і гадаваньне дзяцей“. У гэтых раёнах як відаць кулацтва і ўся зграя рэлігійных службаў яшчэ ўзмоцнена ўздзейнічае на працоўных жанчын, у значнай частцы каторых яшчэ моцна сядзяць перажыткі мінулага прыгнечаньня.

Адсюль мы маем поўнае права заявіць, што ў рабоце гэтых райвыканкомаў на большаму залучэньню ў працу сельсаветаў працоўных жанчын у час справаздачна-перавыбарчай кампаніі адчувалася праяўленьне правага ўхілу на практыцы, з якім партыя вядзе бязьлітасную барацьбу.

Пры правядзеньні падрыхтоўчае работы да справаздачна-перавыбарчай кампаніі саветаў, гэтыя райвыканкомы не арганізавалі сацспарборніцтва і грамадзкага буксіру, упусьціўшы з свайго погляду тое, што пасьпяхова перабудова

дробнае вытворчасьці ў буйную каляктыўную гаспадарку для ўтварэньня ў вёсцы новай вытворчай базы, базы буйнай гаспадаркі магчыма толькі тагды, калі ў гэтую сацыялістычную перабудову будуць ўцягнуты ўсе працоўныя масы жанчын.

У гэтым напрамку ў асабліва выразнай форме даў рашучае паказаньне ў сваёй пастанове аб'яднаны сьнежанскі пленум ЦК і ЦКК УсеКП(б): „Перавыбары саветаў павінны ўнесці карэнныя палепшаньні ў самы склад саветаў. Першае месца ў саветах павінна належаць лепшым ударнікам—у рабочых цэнтрах, перадавым калгасьнікам—у вёсцы, як партыйным, так і беспартыйным. ЦК і ЦКК напамінаюць важнейшыя для саветаў ўказаньні Леніна: „Мы дрэнна праводзім лёзунг: высоўвайце беспартыйных, правярайце беспартыйнымі работу партыйных“. У час перавыбараў у справе вылучэньня ў саветы беспартыйных рабочых і калгасьнікаў, а таксама адзіналічнікаў з беднякоў і сераднякоў і асабліва ў справе вылучэньня работніц сялянскіх і моладзі, неабходна дабіцца сур'ёзнага зруху, з тым, каб як у гарсаветах, так райвыканкомах беспартыйным было поўнасьцю забяспечана адпаведнае месца. Пры гэтым, зразумела, што не павінна быць фактаў выпадковага „вылучэньня“ такіх „беспартыйных“ якія ня толькі ня маюць ніякай падтрымкі з боку працоўных мас, але і прама зьяўляюцца сацыяльна-чужымі элементамі—гэта сьведчыла-б аб недавальняючай сувязі з масамі кіруючых партыйных і савецкіх органаў“.

У тых раёнах, якія з самага пачатку па бальшавіцку прыступілі да выкананьня гэтых дырэктыў мы мелі значныя дасягненьні і ўжо зараз назіраем, што з боку калгасьніц і актывістак батрачак, бяднячак і сераднячак, якія ўцягнуты ў работу саветаў пад сталым кіраўніцтвам мясцовых партыйных арганізацый і сельсаветаў даецца рашучы адпор усёй кулацкай агітацыі супроць калектывізацыі і іншых мерапрыемстваў савецкай улады і партыі.

Растлумачальная работа гэтых калгасьніц і актывістак, якая праводзіцца ў штодзённых гутарках, мясцох гулянак і ў студняў з сваімі суседзямі і асабліва

з сялянкі-адзінаасобніцамі, дае вялізарнае палітычнае значэнне і ўзмацняе новы масавы прыліў ў калгасы.

Улічваючы вышэйпаказаны недахоп у праведзенай справаздачна-перавыбарчай кампаніі ў сельсаветах, а таксама і тое, што з вылучаных на адказныя кіруючыя пасады ў саветах і выканкомах у час перавыбараў 1929 году пераважная большасць жанчын, дзякуючы адсутнасці дапамогі ў іх практычнай рабоце з боку мясцовых органаў, вымушана была да тэрміну пакінуць займаемыя імі пасады, мы павінны з тым большай пільнасцю падыйсці да вырашэння неадкладнай чарговай задачы, якая, будучы цэнтральным пунктам у выбарчым наказе, павінна практычна ажыццяўляцца пасля выбарчай кампаніі. Гаворачы аб гэтым, мы маем на ўвазе лезунг партыі аб перабудове работы саветаў у адпаведнасці з тэмпамі і запатрабаваннямі сучаснага перыяду сацыялістычнай рэканструкцыі.

Мы ўступілі ў 3-ці, рашаючы год пяцігодкі, пасьпехі якога ў значнай ступені залежаць ад росту сьвядомасці рабочых, калгаснікаў, батракоў і сярднякоў, ад ступені іх вытворчай і палітычнай актыўнасці ў справе ажыццяўлення генэральнай лініі нашай партыі на практыцы, а таксама і ад таго, наколькі правільна будзе пастаўлена выхаваўчая работа сярод шырокіх працоўных мас і асабліва сярод жанчын.

Адсюль, задача ўсіх райвыканкомаў і саветаў і ў першую чаргу тых, дзе маюцца прарывы ў справе залучэння ў працу саветаў працоўных жанчын—на гэтым фронце работы зрабіць рашучы пералом. У якасці практычных мерапрыемстваў для зьліквідавання гэтых прарываў раім наступнае.

а) Зараз-жа распачаць правядзеньне курсаў-нарад жанчын-членаў сельскіх і месчачковых саветаў з прыцягненнем на гэтыя курсы дэлегатак, ударніц калгасніц і актывістак бяднячак і сярднячак адзінаасобніц. На гэтыя курсы-нарады адвесьці адзін дзень у дэкаду з тым, каб ён быў вызначан у выхадныя дні калгасніц. У першую дэкаду на курсах прапрацаваць задачы членаў сельсаветаў жанчын, дэлегатак, ударніц калгасніц і актывістак бяднячак і сярднячак у справе падрыхтоўкі

да другога бальшавіцкае вясны і ў сувязі з гэтым арганізацыі новага масавага калгаснага прыліву. У другую дэкаду падагуліць вынікі ўсяе праведзенае кожнаю ўдзельніцаю гэтых курсаў работы, выправіць меўшыя месца памылкі і намяціць мерапрыемствы для работы на далейшы час. У трэцюю дэкаду кожнага месяца азнаёмліваць курсантак з важнейшымі рашэннямі партыі і савецкай улады, якія адбыліся за апошні час і спосабамі практычнага ажыццяўлення іх ва ўмовах сельсавета.

б) Ажывіць дзейнасць бытавых сэкцый пры саветах і бытавых камітэтаў пры райвыканкомах, накіроўваючы усю работу на перабудову быту вёскі праз адчыненне бытавых устаноў, унядрэння ў працоўныя жаночыя масы камуністычнага выхавання і выкаранення дробна-уласьніцкіх тэндэнцый.

в) Праз кожныя 3 месяцы склікаць жаночыя канфэрэнцыі для абгаварэння пастаноўкі жаночае працы ў саветах, калгасах і саўгасах у напрамку правёркі выканання рашэнняў партыі і савецкай улады.

г) Правесці раённыя месячныя курсы старшын сельсаветаў—жанчын і найбольш актыўнейшых членаў прэзыдыуму жанчын з мэтай падвышэння іх кваліфікацыі для вылучэння на адказную кіруючую працу, каб у найкарацейшы тэрмін ліквідаваць дапушчаныя прарывы.

д) Падрыхтаваць лепшых ударніц-старшын і членаў прэзыдыуму сельсавету—жанчын для пасылкі на курсы пры ЦВК і другіх цэнтральных установах для працоўвання іх на больш адказную кіруючую работу ў раённыя і цэнтральныя ўстановы.

е) Пры кожным сельсавеце арганізаваць спецыяльныя жаночыя гурткі для прапрацоўкі атрымліваемых у сельсавеце завочных курсаў па савецкаму будаўніцтву. Кіраўнікамі гурткоў вылучыць раённых работнікаў і найбольш палітычна і практычна падрыхтаваных настаўнікаў школ.

Бясспрэчна, што пры практычным правядзеньні намечаных намі мерапрыемстваў па падрыхтоўцы жаночых кадраў у савецкае будаўніцтва на мясцох прыдзецца сустрэцца з цэлым шэрагам пе-

рашкод. Для перамогі гэтых перашкод кожнаму сельсавету і райвыканкому неабходна ўжыць сацыялістычныя мэтады: сацсаборніцтва, ударніцтва, грамадзкі буксір і інш.

Усё гэта паверне сельсаветы і райвыканкомы тварам да работы сярод

жынчын, што будзе лепшай гарантыяй у справе забеспячэння пасьпяховае сацыялістычнае перабудовы сельскай гаспадаркі на аснове саўгасаў і калгасаў пры поўнай падтрымцы шматмільённых працоўных жаночых мас.

Б.

Апартунізм пад левым сьцягам.

(Супроць няправільнай ацэнкі ролі калгасаў у загатаўках).

За апошні час ў газэце „Зьвязда“ і органе ЦВК БССР „Саветы Беларусі“ зьявіліся два артыкулы—першы за подпісам Н. Р. і другі за подпісам М. А. Рабцэвіч, у якіх аўтары гэтых артыкулаў выступалі з забаронай як-бы пакрыўджаных у раёнах пры правядзеньні загацовак калгасаў. Па думцы аўтараў гэтых артыкулаў удзел калгасаў у загатаўках надта вялікі і гэта падае дрэнны прыклад адзіналічкі, аслабляючы масавы прыліў у калгасы. Каб такі момант у сапраўднасьці меў месца, дык работнікі такіх раёнаў заслужылі-б самага суромага асуджэння. Аднак, ні сапраўднасьць, ні лічбы, каторымі аўтары падмацоўвалі свае палажэньні не пацьвярджаюць іх думкі, а наадварот сьведчаць аб тым, што ў іх маецца правая недаацэнка магчымасьцяў калгасаў і скажэньня сапраўднага становішча на мясцох.

У артыкуле „Права-апартуністычная практыка у збожжазагатоўках“ (Самахвалавіцкі раён), „Зьвязда“ № 5 ад 6 студзеня, нейкі Н. Р. піша: „Дырэктывы партыі з усёй яскравасьцю гавораць, што збожжазагатоўкі павінны зьявіцца фактарам новага ўздыму калектывізацыі і далейшага ўцягненьня ў калгасы мільённых бядняцкіх і сярэдняцкіх гаспадарак. Гытыя дырэктывы ў Самахвалавіцкім раёне не ажыццяўляюцца, раённыя арганізацыі скрывілі партыйную лінію пры разьмеркаваньні заданьняў па збожжазагатоўках, гэтыя скрывленьні заключаюцца ў пераабкладаньні калгасаў за лік зьмяншэньня заданьняў індывідуальнаму сэктару.

Агульная пасеўная плошча пад калгасамі складае па раёнах 31 проц. Здавалася-бы, што кантрольная лічба збож-

жазагатавак ад калгасаў павінна была адпавядаць удзельнай вазе калгаснага сэктару ў раёне. Між тым, па справе мы маем зусім праціглае. З 2.850 тон збожжа вызначаных паводле пляну для Самахвалавіцкага раёну, раённыя арганізацыі вызначылі калгасам 1.175 тон, або 41,2 проц., а індывідуальнаму сэктару 1.675 тон або 58,8 проц. Такім чынам кантрольная лічба па збожжазагатоўках павялічана для калгасаў на 10,2 проц. Настолькі-ж паменшана заданьне індывідуальнаму сэктару.

Вось апартуністычная памылка, карэньні якой выходзяць з права-апартуністычнай тэорыі, што калгаснікаў неабходна абкладаць больш, чым індывідуальнікаў, таму, што ў першых больш пасеўнай плошчы“.

У артыкуле правядзеньне гаспадарча-палітычнай кампаніі ў Азарыцкім раёне, тав. Рабцэвіч піша: „Вось як у раёне праламляюцца дырэктывы партыі аб хлебанарыхтоўках, якія кажуць, што хлебазагатоўчая кампанія гэтага году павінна зьявіцца фактарам новага ўздыму прыліву ў калгасы мільёнаў сялянскіх гаспадарак. Пры наяўнасьці ў раёне 14 проц. па удзельнай вазе пасеўнай плошчы пад калгасамі ўдзел калгасаў у хлебазагатоўках даведзен да 32 проц., а ў бульбанарыхтоўках да 39 проц. У выніку нормы здачы па бульбанарыхтоўках ў калгасе складаюцца 23 проц. агульнага збору пры 9 проц. у індывідуальным сэктары, а па хлебазагатоўках 11,5 проц. да агульнага валавога збору 4,5 проц. па індывідуальным сэктары“.

На першы погляд мы тут маем архірэвалюцыйную абарону калгасаў. На самой жа справе мы маем попыт зьмен-

шыць ролю калгасаў, у сапраўды-жа, у рэзалюцыі Сьнежанскага Аб'яднанага Пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б) мы чытаем: „У калгасах на 1-е сьнежня 1930 году, калі лічыць ўсе раёны СССР і усе галіны сельскай гаспадаркі (земляробства, жывёлаводства, рыбалоўства, паляўніцтва), было аб'яднана 24,1 проц. гаспадарак і далей, удзельная вага аграмаджанага сэктару ў таварнай прадукцыі зярна, сабранага ў 1930 годзе складала каля 50 проц. усей таварнай прадукцыі“.

Аб чым гаворыць гэта пастанова? Яна гаворыць аб тым, што калгасы змогуць даць значна больш таварнай прадукцыі, чымся адзіналічныя гаспадаркі. Так і ставіць партыя пытаньне калі арганізуе будаўніцтва калгасаў. Не разумець гэтага—значыць не разумець сутнасьці сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Процант таварнай прадукцыі калгасаў перавышае ня толькі процант колькасьці гаспадарак аб'яднаных у калгасы, але і процант плошчы, якая ахапліваецца калгасамі. Як вядома, удзельная вага калгасаў у пасеўнай плошчы ўсяго Саюзу складае 34 проц., між іншым як удзел калгасаў у таварнай прадукцыі зярна складае 50 проц., пры чым гэтыя суадносіны павінны ў далейшым павялічацца ў бок калгасаў.

У чым памылка аўтараў вышэйпаказаных артыкулаў? У тым, што яны падыйшлі к пытаньню павярхоўна, па канцылярскі і не паклапаціліся вывучыць цэлы рад момантаў, які вызначае большую задачу таварнай прадукцыі калгасам. Пералічым некаторыя з іх.

Як вядома „адно простае аб'яднаньне адзіналічных гаспадарак дае ужо большы вытворчы эфэкт“. Вось гэтага ня ўлічылі аўтары. А мы знаём, што:

а) калгасы значна лепш скарыстоўваюць пасеўную плошчу—большасьць калгасаў перайшло на шматполье, што дае значнае павялічэньне прадукцыі;

б) ураджайнасьць у калгасах, дзякуючы большаму прымяненьню хэмічнага ўгнаеньня і лепшай апрацоўкі глебы вышэй чым у адзіналічных гаспадарках. Калі з аднаго гэктару адзіналічнік па БССР атрымаў у 1930 годзе 7,7 цэнтнэра збожжа, дык калгас атрымаў 9,3 цэнтнэра;

в) у калгасах менш зернавых прадуктаў выходзіць на корм коняў з прычыны таго, што ў калгасах больш сеюць канюшыны і розных кармовых траў і больш рацыянальна скарыстоўваюць цягавую сілу і корм;

г) сярэдняя забясьпечанасьць пахаты на адну гаспадарку у калгасе значна вышэй чым у адзіналічнай гаспадарцы, з прычыны чаго норма лішкаў на кожны га большая.

Мы ужо не гаворым аб тым, што калгасы ўжо зараз значна лепш снабжаны інвэнтаром чым адзіналічнікі. Апрача гэтага неабходна ўлічыць, што ўсякі адзіналічнік імкнецца частку лішняй прадукцыі захаваць ад здачы, у мэтах накапленьня запасаў, а часткова, нават і для продажы на прыватным рынку і у той час калгасы, як правіла, здаюць ўсе свае лішкі каапэрацыі, што таксама мае большы ўплыў на процант здачы зярна калгасамі.

Даволі ўлічыць гэтыя фактары, каб зразумець поўную магчымасьць атрымаць значна больш таварнай прадукцыі ад калгасаў чымся ад адзіналічнікаў без усялякага перааблажэньня калгасаў.

Характэрней усяго тое, што для аўтараў вышэйпаказаных артыкулаў зьяўляецца прычынай аслабленьне прыліву у калгасы, што для саміх калгаснікаў зьяўляецца прадметам гонару, козырам у агітацыі за калгасы сярод адзіналічнікаў. Даволі паслухаць любую справаздачу калгасу на сходах адзіналічнікаў, каб пераканацца у гэтым. У гэтай справаздачы абавязкова будзе адзначана, што калгас значна больш здаў лішкаў дзяржаве чымся адзіналічнік, ня гледзячы на тое, што і засталася ў яго поўнасьцю і нават з лішкаю для забесьпячэньня сваіх патрэб. Каб пераканацца ў тым, што апошняе правільна аўтарам трэба было-б больш уважліва падыйсьці к лічбам. Праверка палажэньня аўтараў, вытвораная пішучым гэты артыкул па Бешанкавіцкаму раёну, дае напрыклад наступны малюнак: процант калектывізацыі па раёну на 1-е сьнежня склаў 7,7 проц. Удзельная вага калгасаў (па заданьню) у загатоўках збожжавых прадуктаў вызначана ў 13 проц. Удзельная вага калгасаў у фактычных загатоўках 16 проц. Калгасы Бешанкавіц-

кага раёну заданьне па зярну выканалі да 5 лютага на 144,9 проц. І гэта ў той час, калі загатоўка зернавых прадуктаў па калгасах ішла амаль што самацёкам і калі ў цэлым шэрагу калгасаў збожжа яшчэ да, гэтага часу не абмалочана, гэта значыць, здача яшчэ не закончана. Ні ў водным калгасе Бешанкавіцкага раёну ня было заявы аб тым, што нехапае хлеба. Наадварот, усе калгасьнікі заяўлялі, што яны хлебам забясьпечаны да новага ўраджаю. У Бочыкаўскім сельсавеце гэтага раёну калектывізавана 19 проц. гаспадарак, удзел жа ў загатоўках калгасаў роўны каля 40 проц. Між тым калгасы поўнасьцю забясьпечаны хлебам і насенным матар'ялам. У калгасе імя „Сталіна“ таго жа сельсавету даходнасьць аднае сям'і ў сярэднім вышэй 600 рублёў.

Такі-ж малюнак мы маем і па бульбе. Напрыклад, калгас „Вярхоўе“, Верхайскага с/савету, Бешанкавіцкага раёну, зьяўляецца адным з найбольш слабых у раёне. Гэты калгас мае 15 сем'яў. Здаў ён бульбы 1.300 пудоў. Сябе на насеньне пакінуў 800 пудоў. На кожную сям'ю засталася па 80 пудоў. Некаторыя калгасьнікі здалі у каапэрацыю нават і частку сваёй долі бульбы. У той жа час вёска Вярхоўе, аб'яднаючая 17 гаспадарак атрымала заданьне на 800 пуд. бульбы і то ледзь здала іх. Аб чым гэта гаворыць? Гэта гаворыць толькі аб тым, што калгас свае лішкі здае, а адзіналічнік іх затрымлівае. Гэта гаворыць аб тым, што ў калгасе больш лішкаў, але зусім не гаворыць аб тым, што калгасы пераабложаны загатоўкай.

Вось другі калгас Іванова, Пажарышчанскага сельсавету таго-жа раёну. У калгасе 7 гаспадарак. Норма здачы па бульбе 23 проц. валавой прадукцыі. Норма здачы хлеба 15 проц. Гэтыя лічбы ня менш тых, якія прывялі у жах тав. Рабцэвіча. Аднак, прыгледзімся бліжэй і да іх. Калгас сабраў 705 пуд. жыта. 105 пуд. ён здаў, 600 пуд. пакінуў для сябе. Бульбы, калгас здаў 300 пуд. і 1000 пуд. пакінуў для сябе. Ці ня мала застаўлена? Не, аб гэтым ў калгасе і гутарак няма, а між тым гэтыя калгасы невялікія. Калі такі калгас здае 15-20 проц. сваёй прадукцыі без усялякай цяжкасьці для сябе, дык такія кал-

гасы, як напрыклад „Чырвоны Кастрычнік“ таго-ж раёну, маючы на 21 гаспадарку 190 гэктараў адной пахаты можа, вядома, без усялякай цяжкасьці здаць 30 проц. і больш сваёй прадукцыі і ў яго усё-ж такі застануцца яшчэ лішкі.

З гэтага, вядома, нельга рабіць вываду, што паасобныя выпадкі перагібай у адносіне калгасаў немагчымы, але гэта ў асноўным рэдкія выпадкі. Іх трэба выяўляць ня толькі па процанту удзелу у загатоўках, а шляхам вучоту астаткаў прадукцыі ў калгасах у кожным паасобным выпадку.

У чым шкоднасьць ўстаноўкі прыведзеных артыкулаў?

Яна шкодна па-першае, тым, што шукае прычыны недастатковага прыліву у калгасы не там, дзе яна знаходзіцца. Замест таго, каб шукаць яе ў слабасьці адпору кулацкай агітацыі, у дрэннай арганізацыі працы у калгасах, у няправільнай пастаноўцы аплаты гэтае працы, у недастатковым унядрэньні працдyscyпліны, гэта ўстаноўка арыентуе масы на ня існуючыя прычыны.

Яна шкодна па-другое тым, што ня ўлічвае большых вытворчых магчымасьцяў у калгасах, іх ролі ва ўтварэньні таварнай прадукцыі і прыкладае да іх мерку невялікай адзіналічнай гаспадаркі.

Яна шкодна па-трэціх у тым, што арыентуе калгасьніка на адзіналічніка, замест таго, каб арыентываць адзіналічніка на калгасы. А таксама і тое, што патрэбна браць прыклад з апошняга і, павялічыўшы сваю прадукцыю, павялічыць здачу лішкаў дзяржаве.

Аб тым, што ў радзе раёнаў ня было дастатковага нажыму на кулацка-заможныя гаспадаркі ў напрамку ізьяцьця ад іх лішкаў прадукцыі спрэчак ня можа быць. Гэта бясспрэчны факт, але рабіць з гэтага вывад, як робяць аўтары артыкулаў аб тым, што на калгасы быў нажым і яшчэ больш таго, зьяўляецца праяўленьнем апартунізму супярэчачаму сапраўднаму становішчу на мясцох.

Такія ўстаноўкі нічога апрача шкоднасьці ня прыносяць.

А. Вайцок.

Лінія найменшага супраціўленьня ці палітычная блізарукасьць.

(Уадказ на артыкул тав. Вайцока „Апартунізм пад „левым“ флагам“).

Хлебазагатоўчы фронт складаецца з двух шчыльна зьвязаных паміж сабой вучасткаў барацьбы.

Першы вучастак барацьбы—гэта барацьба пралетарскай дзяржавы за паступленьне ў яе распараджэньне найбольшай колькасьці таварных лішкаў хлеба ад існуючай на даным этапе сыстэмы вытворчасьці зярна.

Другі вучастак—гэта барацьба за пашырэньне зернавой вытворчасьці на базе буйнае аграмаджанае сельскае гаспадаркі і ліквідацыі кулацтва, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі.

Зусім зразумела, што разглядаючы пытаньне хлебазагатоўкі, мы павінны выходзіць з неабходнасьці поўнай перамогі на абодвух вучастках барацьбы. Падыходзячы іначай, мы нямінуча зробім памылку і не забяспечым выкананьне вышэйпрыведзеных задач.

Тав. А. Вайцок у сваім артыкуле да вырашэньня пытаньня хлебазагатоўкі падыходзіць з пункту погляду забяспечаньня паспяховае барацьбы на першым вучастку—гэта забяспечыць загатоўку дзяржавай найбольшай колькасьці хлеба. Другі-ж вучастак барацьбы—гэта пашырэньне вытворчасьці зярна на базе буйнай аграмаджанай гаспадаркі, ён зусім ня прымае ў разлік.

Вось гэта першая і асноўная яго памылка, якая выклікае і ўсе астатнія.

Тое, што ў калгасах лепшая таварнасьць для ўсіх на сёньня зьяўляецца бясспрэчным. Аднак, гэта не азначае, што ўсю цяжкасьць хлебазагатоўкі мы павінны ўскласьці на калгасы.

Згодна дырэктыў мы маем пэўныя вызначаныя нормы здачы для калгасаў, якія выходзяць з аднаго боку з магчымасьцяй калгасаў, і з другога—правільных суадносін удзелу ў хлебазагатоўках калгасаў і адзінаасобнага сэктару. Прычым, згодна дырэктыў, арганізацыя хлебазагатоўкі павінна праводзіцца такім чынам, каб забяспечыць продаж адзінаасобнікамі дзяржаве хлеба у разьмерах, ў якіх здаюць хлеб з сваёй пасяўной

плошчы калгасы, гэта значыць мы павінны забяспечыць продаж адзінаасобнікамі дзяржаве хлеба з аднаго га ня менш норм здачы, устаноўленых для калгасаў. І гэта зразумела, бо адзінаасобны сэктар на сёньня ў пляне хлебазагатоўкі адыгрывае яшчэ надвычайна вялікую ролю, даючы дзяржаве значную колькасьць хлеба.

Вызначаючы паасобным раёнам кантрольныя лічбы хлебазагатоўкі, мы тым самым у выніку прадапрадзяляем наяўнасьць у раёне таварных лішкаў, як у калгасах, гэтак і ў індывідуальным сэктары, і гэтыя таварныя лішкі патрэбна загатоўць у парадку хлебазагатоўкі. Раённыя арганізацыі ўсю сваю ўвагу накіроўваюць на выкананьне дадзеных ім для раёну кантрольныя лічбы, а паколькі гэта так, пастольку правільнае разьмеркаваньне гэтай кантрольнай лічбы паміж паасобнымі сэктарамі набывае надвычайна вялікае значэньне таму, што іменна ў гэтым разьмеркаваньні заключаецца далейшае эканамічнае замацаваньне і пашырэньне буйнае аграмаджанае гаспадаркі.

Што-ж мы маем у артыкулах, супроць якіх выступіў тав. А. Вайцок, як артыкулаў права-апартуністычных? Калі ўзяць артыкул аб Азарыцкім раёне, у якім па хлебазагатоўках „Пры наяўнасьці ў раёне 14 проц. па ўдзельнай вазе пасяўнае плошчы пад калгасамі, ўдзел калгасаў у хлебазагатоўках даведзен да 32 проц., а па бульбазагатоўках—да 39 проц. У выніку нормы здачы па бульбазагатоўках у калгасах складаюць 23 проц. агульнага валавога збору пры 9 проц. па індывідуальнаму сэктару, а па хлебазагатоўках 11,5 проц. да агульнага валавога збору збожжа пры 4,5 проц. па індывідуальнаму сэктару“ („Саветы Беларусі“ № 1 за 1931 год).

У былым Самахвалявіцкім раёне, пры наяўнасьці 31 проц. калектывізаванай плошчы ў раёне, калгасы ў хлебазагатоўках павінны ўдзельнічаць на 41,2 проц., у выніку чаго нормы здачы збожжа ў

калгасах устаноўлены ў 12 проц., а па індывідуальнаму сэктару, калі нават не лічыць 1.257 бядняцкіх гаспадарак, толькі 8,7 проц.

У газэце „Зьвязда“ ад 19-ХІ 1930 г. падобныя факты прыводзіліся па Круглянскаму і яшчэ іншых раёнах.

Правільна ці не прыведзеная вышэй ўстаноўка ў хлебазагатоўках? Бязумоўна, правільная таму, што:

1) Яна, выходзячы з лепшай таварнасьці ў калгасах і большай забясьпечанасьці калгасаў пасеўнай плошчай, чаго, бязумоўна, адмаўляць не зьбіраемся, ігнарыруе дырэктывы партыі і савецкіх органаў, якія кажуць аб тым, што і адзінаасобнікі павінны прадаць дзяржаве таварныя лішкі ў разьмерах, роўных нормам, устаноўленым для калгасаў.

2) Яна, выходзячы з таварнасьці ігнарыруе дырэктывы Калгасцэнтру і НКЗ СССР, а таксама і Белкалгасцэнтру, якія кажуць, што „Для калгасаў па зазбожжавымі раёнамі ўстанавіць задачу (продаж) таварнага збожжа па норме, якая не правышае 1/8 часткі валавога збору збожжа. Уся іншая маса валавога збору як у збожжавых, так і пазазбожжавых раёнах, застаецца ў поўным распараджэньні калгасаў“.

3) Парушэньне суадпаведнасьці паміж паасобнымі сэктарамі ў бок павялічэньня заданьняў калгасам за кошт памяншэньня гэтага заданьня для індывідуальнага сэктару—ёсьць шлях найменшага супраціўленьня, ёсьць паслабленьне тэмпаў наступу на капіталістычныя элементы.

4) Павялічэньне нормаў задачы для калгасаў—ёсьць дача палёгак кулацкім элементам, а таксама сярэдняку-адзінаасобніку за кошт калгаснага сэктару, а гэта ў сваю чаргу вольна ці мімоволі ператварае хлебазагатоўкі ў сродак агітацыі супроць калгасаў, і асабліва ў той час, калі мы маем адсутнасьць разьмеркаваньня ўраджаю па цэламу шэрагу калгасаў.

5) Спасылаючыся на тое, што некаторыя калгасы Бешанковіцкага раёну, выканаўшы прызначаныя ім пляны заготовак больш як на 100 проц., аднак, па заяве саміх жа калгаснікаў, не засталіся бяз хлеба (яшчэ чаго не хапала), між тым, тав. Вайцок пры гэтым ігнарыруе

паасобныя факты другога парадку, якія кажуць аб тым, што тыя калгасы, якім былі дадзены павялічаныя пляны заготовак, засталіся без патрэбнай колькасьці фуража, а пры разьмеркаваньні ўраджаю ў гэтых калгасах на працэдзён прышлося па 5 фунтаў бульбы (Азарыцкі раён).

Ясная справа, што калгаснікі, дзякуючы лепшай таварнасьці іх гаспадаркі, змогуць прадаць дзяржаве таварных лішкаў больш, чым індывідуальная гаспадарка. Аднак, адгэтуль, зусім не выцякае, што мы ўсе таварныя лішкі павінны ізымаць у абавязковым парадку. Усе таварныя лішкі калгасаў, якія ў апошніх застаюцца пасья выкананьня імі загатоўчых плянаў, згодна ўстаноўленых дырэктывамі норм, застаюцца ў поўным распараджэньні калгасаў, і гэтыя таварныя лішкі павінны прадавацца дзяржаве ўжо не як таварныя лішкі калгасаў у цэлым, і якія прадае калгас у абавязковым парадку, а як таварныя лішкі паасобных калгаснікаў, атрыманыя імі ў выніку разьмеркаваньня ўраджаю. У іншым жа выпадку, паасобныя калгаснікі будуць пазбаўлены магчымасьці прадажы дзяржаве сваіх таварных лішкаў, якія ім палежаць па разьмеркаваньні ўраджаю, што мы і маем у прыведзеных вышэй раёнах.

Недаацэньваць гэты факт—гэта значыць недаацэньваць значэньня самога разьмеркаваньня ўраджаю, а тав. Вайцок іменна гэты момант у сваім артыкуле выпускае.

6. Іменна правыя апартуністыя разьвіваюць тэорыю аб тым, што калгаснікі павінны здаць больш хлеба чым адзінаасобнікі таму, што пасеўная плошча і ўраджайнасьць у іх вышэй. Падобная тэорыя—ёсьць тэорыя ільгот адзінаасобнай гаспадарцы за кошт калгасаў, ёсьць тэорыя, якая ня мае нічога супольнага з Ленінскай лініяй партыі, разьлічанай на падтрымку калгаснага сэктару.

Дырэктыва партыі і Ураду аб адзінай норме задачы для калгаснікаў і паасобнікаў павінна быць ажыццёўлена, інакш і быць ня можа, бо калгасы і асабліва спэцыялізаваныя, якія атрымалі павялічаныя заданьні і, выканаўшы іх цалкам, будуць адчуваць потым вялікія цяжкасьці ў разьвіцьці сваёй гаспадар-

чай дзейнасці, што, бязумоўна, ускладніць далейшае развіццё гэтых калгасаў.

Тав. А. Вайцок, выпушчаючы з пункту погляду ўсе прыведзеныя меркаванні, падыходзіць да разгляду пытання аб хлебазагатоўках вельмі спрошчана, і пад выглядам абароны генэральнай лініі партыі ў сваім артыкуле праводзіць права-апартуністычную работу на практыцы, няправільна арыентуючы грамадзкасць у справе цаспяховага і поў-

нага выканання плянаў хлебазагатоўак, далейшага наступу на капіталістычныя элементы замацавання калгаснага будаўніцтва.

М. А. Рабцэвіч.

Ад рэдкалегіі: Адказ на дыскусійныя артыкулы т. Вайцока „Апартунізм пад левым сцягам“ і т. Рабцэвіча „Лінія найменшага супраціўлення ці палітычная блізарукасць“ будзе дан у наступным нумары нашага часопісу.

Больш увагі сельсудам.

Асноўныя задачы органаў юстыцыі, у сучасны перыяд разгорнутага сацыялістычнага наступлення на капіталістычныя элементы гораду і вёскі і ліквідацыі кулацтва як класы на базе суцэльнай калектывізацыі, заключаецца ў самым рашучым падаўленьні клясавага ворагу, які ўсялякімі захадамі спрабуе нанесці шкоду сацыялістычнаму будаўніцтву і выхаванню той часткі працоўных, якія па сваёй несвядомасці парушаюць законы і дырэктывы ўраду.

Асабліва-ж гэтыя задачы павінны распаўсюджвацца на сельскія суды, якія у момант абвастрэння клясавай барацьбы паміж бедняком і кулаком, павінны зьяўляцца зброяй пралетарскай дыктатуры, для рашучага выкарчоўвання карэнняў капіталізму на вёсцы. Але-ж, на вялікі жаль, дзякуючы палітычнай недаацэнцы ролі сельскіх судов з боку некаторай часткі сельсаветаў, РВК, а таксама і раённых органаў юстыцыі, як нарсудоў, участковай пракуратуры і г. д., частка сельскіх судов яшчэ не зьяўляецца сапраўднай зброяй пралетарскай дыктатуры, сапраўдным правадыром рэвалюцыйнай законнасці ў вёсцы, яны амаль што не працуюць. Вось прыклад, Касцюковіцкі раён: Баронькаўскім сельскім судом за гадавы час яго працы было разгледжана 16 спраў, а 12 засталіся неразгледжанымі, пры чым сярод іх можна знайсці заявы з красавіка месяца 1930 году, якія і на сённяшні дзень валяюцца не разгледжанымі. Сялецкаўскім сельсудом разгледжаны толькі 6 спраў, а цэлыя дзесяткі не разгледжаны і ніхто імі ня цікавіцца.

Смолькаўскі сельсуд—з чэрвеня месяца зусім спыніў сваю працу, дзякуючы таму, што старшыня сельсуду не жадаў працаваць.

Што-ж датычыцца перавыбараў сельскіх судов, дык гэта пытанне ня толькі займала належную ўвагу з боку вясковых органаў, але нават ім мала займаліся і райвыканкомы, зачастую абмяжоўваліся толькі паказаннямі, што перавыбары сельскіх судов павінны праходзіць з перавыбарамі сельскіх саветаў. Сельсаветы ня толькі не займаліся мабілізацыяй грамадзкай думкі вакол пытання перавыбараў сельскіх судов і палітычнай ролі іх ў вёсцы, але нават забывалі абмяркоўваць і кандыдатуры ў сельскія суды, прадстаўляючы гэта пытанне агульнаму сходу саміх сялян—(Варонькаўскі, Смолькаўскі, Сялецкаўскі сельсаветы).

Нельга ўпускаць і такіх фактаў, калі жа ў гэтых самых сельсаветах на 20/II-1931 году сельскія суды яшчэ не прыступілі да сваёй працы, да яны і ня ведаюць як прыступіць ім да гэтай працы, бо да гэтага часу ні адкуль яні ніякіх паказанняў яшчэ не атрымоўвалі.

Мы высоўваем рашучыя запатрабаванні да саветаў, райвыканкомаў, раённых органаў юстыцыі, нарсудоў, участковай пракуратуры і г. д., безадкладна дапамагчы сельсудам у іх практычнай рабоце выконваць ускладзеныя на іх партыяй і савецкай уладай абавязкі і стаць сапраўднымі праваабаронцамі пралетарскай дыктатуры і правадырамі рэвалюцыйнай законнасці на вёсцы.

Смалавік.

Ператворым дэпутацкія групы ў сапраўдныя ячэйкі масавай савецкай работы на прадпрыемстве.

Асноўныя задачы рэканструкцыйнага пэрыяду — развіццё прамысловасці, пабудова новых фабрык і заводаў і наогул паспяховае выкананьне пяцігадовага пляну сацыялістычнага будаўніцтва патрабуюць ад органаў пралет. дыктатуры гарсаветаў узмацнення іх палітычнай ролі ў справе індустрыялізацыі краіны з тым, каб ў сваёй рабоце забяспечыць практычную дапамогу гаспадарчым органам у справе выканання прамфінпляну. Гарсаветы павінны павярнуцца тварам да вытворчасці такім чынам, каб кожны член Савету быў бы застрэльшчыкам і ініцыятарам ў справе бесьперабойнага выканання прамфінпляна і мог бы сваечасова мабілізаваць вакол гэтага важнейшага палітычнага пытання ўсю рабочую масу з вытворчасці.

З гэтай мэтай гарсаветам неабходна шырэй практыкаваць арганізацыю на прадпрыемствах груп з членаў і кандыдатаў гарсавету.

Дэпутацкая група арганізуецца па асобнаму палажэнню, альбо інструкцыі прэзыдыуму гарсавету, прычым на тых прадпрыемствах, дзе маецца ня менш 3-х членаў гарсавету; калі на прадпрыемстве налічваецца менш 3-х дэпутатаў, тады аб'яднаюцца дэпутаты некалькіх прадпрыемстваў і арганізуюць дэпутацкую групу. Для непасрэднага кіраўніцтва дэпутатамі на буйных прадпрыемствах павінна абірацца бюро, на прадпрыемствах дзе налічваецца менш 10-ці членаў і кандыдатаў — выбіраецца толькі арганізатар групы.

Дэпутацкая група зьяўляецца пярвічнай ячэйкай для непасрэднай сувязі гарсавету з выбаршчыкамі; дэпутацкія групы гэта адна з сапраўдных форм масавай работы па ўцягненні шырокіх рабочых мас у работу саветаў, гэта арганізацыя шырокага кантролю над работай прадпрыемстваў і адначасова над ажыццяўленьнем ўсіх пастановаў пленуму і прэзыдыуму савету.

Для таго, каб гарсаветы ў сваёй рабоце сапраўды апіраліся на новы масавы рабочы актыў ударнікаў фабрык

і заводаў, увесь гэты актыў павінен мабілізавацца вакол дэпутацкай групы саветаў.

Толькі тады гарсаветы змогуць сваечасова выяўляць і аказваць практычную дапамогу прадпрыемствам у ліквідацыі прарываў, весці барацьбу за паспяховае выкананьне вытворчых праграм, за падняцце вытворчай працы, за мабілізацыю ўнутраных рэсурсаў і г. д. і г. д.

Толькі тады гарсаветы павярнуцца тварам да вытворчасці і перабудуюць сваю работу ў адпаведнасці з запатрабаваньнямі і тэмпамі сацыялістычнага будаўніцтва.

Дэпутацкая група павінна стаць на чале кіраўніцтва ўдарнымі брыгадамі і сац. саборніцтвам на прадпрыемствах. Член гарсавету на прадпрыемстве павінен першым паказваць прыклад працоўнага энтузіязму і згуртаваньня ўсёй ўвагі свайго цэху на павышэнні вытворчасці, палепшаньні якасці прадукцыі, на рацыяналізацыі працы, правільным скарыстаньні абсталяваньня, бярэжлівых адносінах асобных рабочых да варштатаў, струмэнтаў і г. д.

Аб усіх заўважаных ненармальных зьявішчах на вытворчасці кожны член групы павінен дакладваць бюро групы, а там, дзе яго няма, прэзыдыуму гарсавету.

Нараду з гэтым дэпутацкая група павінна займацца пытаннямі рабочага забяспечаньня і наогул палепшаньнем бытавых умоў рабочых і іх сямей; дэпутацкая група павінна сачыць за работай культасветных і лячэбных арганізацый, знаходзячыхся на тэрыторыі прадпрыемства.

Апрача таго кожная дэпутацкая група павінна прымаць актыўны ўдзел ў справе шэфства над вёскай і дапамогай сельскім саветам у кіраўніцтве калгасным будаўніцтвам і правядзеньні гаспадарча-палітычных кампаній — шляхам пасылкі рабочых брыгад у падшэфныя с/саветы. Гэта значыць, што ўсю масавую савецкую работу на прадпрыемствах трэба разгарнуць праз дэпутацкія

групы. Такая пастаноўка работы павысіць аўтарытэт груп, узмоцніць савецкую работу на вытворчасці і будзе паступова выкоўваць новыя кадры кваліфікаваных савецкіх працаўнікоў з вытворчасці.

Для пасьняховага выканання абавязкаў і задач, ускладаемых гарсаветамі на дэпутацкія групы апошнія павінны звязацца з адміністрацыяй, фабзаўкамі, партыйнай і камсамольскай ячэйкамі і наогул з усімі грамадзкімі арганізацыямі данага прадпрыемства на аснове ўзаемнай дапамогі ў рабоце.

Дэпутацкім групам неабходна падтрымліваць самую цесную сувязь з ударнымі брыгадамі і штабам сацыялістычнага саборніцтва на прадпрыемстве, прымаючы актыўны удзел у іх рабоце.

Гарсаветы з свайго боку павінны забяспечыць кіраўніцтва над дзейнасцю дэпутацкіх груп.

Гарсаветы, іх аддзелы ці сэкцыі, абследуючы работу на прадпрыемстве, павінны абавязкова ўцягваць ў гэтую работу дэпутацкія групы і пры заслухоўванні на прэзыдыуме гарсавету справадчы аб рабоце прадпрыемства неабходна заслухоўваць садаклад дэпутацкай групы данага прадпрыемства.

Толькі тады дэпутацкая група будзе сыгналізаваць свайму савету аб недахопах на вытворчасці, весьці барацьбу за іх знішчэнне, калі сам гарсавет і партыйна-прафэсійнальныя арганізацыі кдзеляць больш увагі рабоце дэпутацкіх груп і створаць для гэтага спрыяючыя ўмовы.

Між тым мы назіраем зусім адваротныя зьявішчы з боку нашых уноў абраных гарсаветаў у якіх маюцца выпадкі, калі не дачакаўшыся паказання зверху, члены гарсаветаў буйнейшых прадпрыемстваў горада Менску: „Полымя Рэвалюцыі“ і „Дрэвапрацоўнік“ ужо арганізавалі дэпутацкія групы.

Аднак, пачынаючы зусім новую справу, у членаў Гарсавету няма цьвёрдай запэўненасці ў тым, як павінна арганізавацца дэпутацкая група і як яна павінна праводзіць сваю работу тым болей, што з боку гарсавету адсутнічае інструкцыя і практычная дапамога ў гэтым напрамку.

Такое становішча стварае пагрозу, што праўленая ініцыятыва рабочых ударнікаў застаецца толькі добрым пажаданнем. Мы катэгарычна патрабуем ад усіх гарсаветаў і ў першую чаргу ад Менскага сваю працу па арганізацыі дэпутацкіх груп і па налажваньню іх работы паставіць так, каб яна стаяла ў цэнтры ўвагі рабочых кожнага прадпрыемства.

Праведзеная перавыбарчыя кампанія, якая дала ў новы склад Гарсаветаў лепшых рабочых — ударнікаў павінна рашуча павярнуць Гарсаветы тварам да вытворчасці шляхам пераводу дэпутацкіх груп у магутныя рычагі, якія будуць дапамагаць паднімаць барацьбу за паспяховае і поўнае выкананне праграмы III рашаючага году пяцігодкі.

Элентух.

Закінуты вучастак.

Дарожнае будаўніцтва належыць да такіх мерапрыемстваў, па якому найменш здавальняюча выканана праграма мінулага году.

Вольным вучасткам па дарожнаму будаўніцтву ўсё яшчэ застаецца плянаваньне. Найбольш балючым месцам ў апошнім зьяўляецца міжраённае плянаваньне.

Кожны райвыканком па свайму плянуе, а ўвязкі паміж гэтым плянаваньнем ніхто ня робіць, з прычыны чаго эфэкт, які павінен быў бы атрымацца

аб пабудовы таго ці іншага вучастку дарогі, мы атрымліваем ня ў кожным месцы. Каб ня быць галаслоўным прывядом факты. У 1930 годзе Плешчаніцкі, Лагойскі і Бягомльскі райвыканкомы затрацілі шмат працы і дабіліся значных поспехаў у дарожным будаўніцтве, але гэта будаўніцтва раскідана невялічкімі кавалкамі па гэтых трох раёнах і амаль зусім не палепшыла сувязі з больш моцнымі эканамічнымі цэнтрамі.

Плешчаніцкі райвыканком праводзіў капітальны рамонт дарогі ў напрамку

Плешчаницы-Крэмень-Лагойск і другую магістраль — Плешчаницы-Амнішава-Бягомль. Гэтыя магістралі Плешчаницкім РВК закончаны пры надзвычайна напружанай працы і фінансавых сродкаў, але канчатковага эфэкта атрымаць не ўдалося за тым, што на стыку Лагойскага і Плешчаницкага раёну гэта магістраль на працягу каля 6 кілёметраў Лагойскім райвыканкомам не адрамантавана, а на другой магістралі таксама неадрамантаваны кавалак дарогі Бягомльскім РВК на працягу каля 7 кілёметраў.

Гэтыя магістралі зьвязваюць усе гэтыя раённыя цэнтры з г. Менскам, адкуль яны атрымліваюць розныя прамтавары і здаюць хлебныя лішкі.

Часта вясною і восеньню, праязджаючы па гэтым дарогам у дажджлівую пагоду, можна пачуць справядлівыя нараканыя працоўнага насельніцтва на нерацыянальнае скарыстоўваньне рабочае сілы і сродкаў у справе дарожнага будаўніцтва. Такое становішча назіраецца амаль па ўсіх раёнах і надалей цяр-

піма быць ня можа. Нашы запатрабаваньні да Белгалоўдартрансу да пачатку вясны зрабіць увязку дарожнага будаўніцтва ў міжраённым маштабе нават і тых дарог сельскага значэньня, якія рамантуюцца або будуцца самімі райвыканкомамі і сельсаветамі. Другім балячым месцам у дарожным будаўніцтве зьяўляецца няўменьне райвыканкомаў і сельсаветаў выкарыстоўваць рабочую сілу мясцовага насельніцтва, асабліва гэта наглядаецца ў Лагойскім райвыканкоме, які па некалькі разоў выносіў пастановы аб прымацаваньні адных і тых жа сельсаветаў то на загатоўку каменяў для дарожнага будаўніцтва, то адмацоўваў гэтыя сельсаветы і прымацоўваў іх да выкананьня лесазагатовак, што ў вогуле дрэнна адбілася на посьпехах загатовак, як па дарожнаму будаўніцтву, так і выкананьня заданьня па лесазагатоўках.

Усе гэтыя недахопы да адчыненьня будаўнічага сэзону трэба зьліквідаваць.

М. С.

Агляд найбольш важных пастановаў Прэзыдыуму ЦВК БССР.

Аб канкрэтных мерапрыемствах па выкананьні пастановаў X Усебеларускага Зьезду Саветаў.

28 лютага г. г. скончыў сваю работу X Усебеларускі Зьезд Севетаў, які прыняў шэраг пастановаў у галіне сацыялістычнага будаўніцтва. Новы склад Прэзыдыуму ЦВК на першым сваім пасяджэньні (6-га сакавіка) вызначыў канкрэтныя мерапрыемствы ў выкананьне гэтых пастановаў. Улічваючы вялізарнае палітычнае і практычнае значэньне работы і пастановаў X Усебеларускага Зьезду Саветаў, Прэзыдыум ЦВК даручыў усім наркаматам і цэнтральным установам, райвыканкомам і саветам, а таксама зьвярнуўся з просьбай да ЦСПСБ аб шырокай папулярнасьці пастановаў Зьезду, увязаўшы з гэтым работу па мабілізацыі мас на выкананьне прамфінпляну, далейшае разгортваньне суцэльнай калектывізацыі, на выкананьне ўсіх чарговых палітычна-гаспадарчых кампаній,

на арганізацыю сацспарборніцтва, ударніцтва і г. д.

У мэтах шырокага скарыстаньня пастановы X Усебеларускага Зьезду Саветаў аб устанаўленьні пераходнага сьцягу імя „X-га Усебеларускага Зьезду Саветаў для ўзнагароды раёну за лепшае правядзеньне другой бальшавіцкай сяўбы і арганізацыю калгасаў“, распрацоўкі адпаведных практычных мерапрыемстваў і правядзеньня конкурсу створана камісія ў складзе т. т. Рачыцкага (старшыня), Гнілякевіча і Міцькова.

Новае палажэньне пра райвыканкомы.

Зацьверджана новае палажэньне пра раённыя зьезды саветаў і раённыя выканаўчыя камітэты.

Згодна новага палажэньня значна пашыраны правы раённых выканаўчых камітэтаў як у галіне адміністрацыйнай, арганізацыйнай, так і гаспадарча-культурнага будаўніцтва. Дакладна вызначана кампэтэнцыя райвыканкомаў ва ўсіх га-

лінах кіраўніцтва. Асноўнымі задачамі райвыканкомаў зьяўляюцца: нагляд за ажыццяўленьнем рэвалюцыйнай законнасьці, змаганьне з скрыўленьнямі клясавай лініі пры ўжываньні законаў і ва ўсёй практычнай рабоце савецкіх органаў і грамадзкіх арганізацый; арганізацыя рабочых, калгаснікаў, батракоў, беднаты і сярэдняцкага сялянства для выкананьня пляну індустрыялізацыі краіны і сацыялістычнай перабудавы сельскай гаспадаркі; няўхільнае правядзеньне палітыкі наступленьня на капіталістычныя элемэнтны і ліквідацыя кулацтва, як клясы, на базе суцэльнай калектывізацыі.

Раённыя выканаўчыя камітэты складаюцца з 30 членаў і 10 кандыдатаў.

Райвыканком мае аддзелы: агульны, зямельны, фінансавы, кіраўніцтва міліцыі і кримвышуку, а таксама плянава-статыстычная частка і раённая рабоча-сялянская інспэкцыя. Апроч гэтага пры РВК маецца: інструктар савецкага будаўніцтва, бытавы камітэт і інспэктары: мясцовай гаспадаркі і дарожнага будаўніцтва; гандлю і снабжэньня; народнай асьветы; аховы здароў'я; працы і сацыяльнага страхаваньня; сацыяльнага забясьпечаньня; вайсковых спраў і фізычнае культуры.

Пра пашырэньне гарадзкой мяжы гарадоў Менску, Гомелю і Віцебску.

На грунце вялізарных тэмпаў росту сацыялістычнай прамысловасьці ідзе бурнае пашырэньне пралетарскіх цэнтраў БССР.

Забясьпечаньне культурна-бытавых патрэб пралетарыяту патрабуе пашырэньня межаў гэтых гарадоў. Выходзячы з гэтага ЦВК і СНК БССР прыняты пастановы аб пашырэньні гарадзкой мяжы гарадоў Менску, Гомелю і Віцебску.

У зьвязку з пашырэньнем мяжы паказаных гарадоў ліквідаваны як самастойныя раёны: Самахвалавіцкі, Астрашыцка-Гарадзецкі, Гомельскі і Віцебскі. Сельскае насельніцтва далучаных да гарадоў сельскіх саветаў, утвараючы сельскія саветы на агульных падставах, удзельнічаюць таксама ў выбарах гарадзкіх саветаў. Для далучаных да гарадоў сельскіх саветаў вызначан садова-гародны кірунак сельскай гаспадаркі.

Аб правядзеньні самаабкладаньня і скарыстаньні сабраных сродкаў.

Прэзыдыум ЦВК даручыў райвыканкомам арганізаваць ва ўсіх сельскіх саветах спэцыяльныя справаздачныя даклады аб правядзеньні самаабкладаньня і скарыстаньні сабраных у парадку самаабкладаньня сум. Наркамфіну даручана даць на месцы форму справаздачнасьці.

Пра ўзмацненьне загатоўак сьвіных скур.

ЦВК і СНК БССР выдалі пастанову пра ўзмацненьне загатоўак сьвіных скур. Згодна гэтай пастановы забараняецца ўсім дзяржаўным і каапэрацыйным прадпрыемствам і арганізацыям, а таксама прыватным асобам: а) ашпарваньне і асмальваньне сьвіных туш; б) перапрацоўку сьвіных туш для продажу, а таксама і для ўласнага спажываньня без папярэдняга зьняцьця з іх скур.

Пытаньні адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу.

Згодна хадайнічаньняў Мазырскага і Рэчыцкага Райвыканкомаў, Прэзыдыум ЦВК пастанавіў перадаць Какуевіцкі сельскі савет у складзе вёсак—Какуевічы, Хутар і Лукі з хутарамі з Мазырскага раёну ў Рэчыцкі.

Каралінскі раён перайменаван у Ельскі раён, у зьвязку з знаходжаньнем цэнтру раёну ў Ельску.

Вёска Радзілавічы, Тураўскага раёну, перайменавана ў Дзяржынск, а Радзілавіцкі сельскі савет—у Дзяржынскі.

Вёска Буразь, Тураўскага раёну, перададзена з Верасьніцкага сельскага савету ў Запясоцкі.

Вёска Малая Грыва, Асіповіцкага раёну, перададзена са Зборскага сельскага савету ў Лапіцкі сельскі савет.

Аб дзейнасьці таварыскіх і сельскіх судоў.

Прэзыдыум ЦВК заслухаў даклад Вярхоўнага Суду БССР пра дзейнасьць таварыскіх і сельскіх судоў. Сельскія суды арганізавана пры 1236 сельскіх саветах і таварыскіх судоў арганізавана 1057. Вопыт увядзеньня сельскіх і таварыскіх судоў зусім сябе апраўдаў. Па-

ступленьне спраў у сельскія і таварыскія суды складае амаль што 30% былой падсуднасьці нарсудоў. Разгледжаны сельскімі судамі галоўным чынам за першае паўгодзьдзе 1930 году наступныя катэгорыі спраў: аб правапарушэньнях 37,8 проц., аб ісках грамадзянскага зьместу—27,76 проц. Па таварыскіх судах справы аб парушэньнях складаюць 51 проц. і па грамадзкіх ісках 25 проц. Значная частка таварыскіх судоў не працуе з прычыны адсутнічання спраў.

Прэзыдыум ЦВК па заслуханаму дакладу адзначыў, што арганізацыя сельскіх і таварыскіх судоў, ставячы сваёй мэтай набліжэньне судовых органаў да насельніцтва, выхаваньне працоўных мас і шырокае ўцягненьне іх у непасрэдную работу судовых органаў, цалкам сябе апраўдала. Аднак, сельскія і таварыскія суды яшчэ не разгарнулі належным чынам сваёй работы ў напрамку ўвязкі яе з задачамі рэканструкцыйнага пэрыяду, у напрамку выхоўваньня працоўных мас.

Прэзыдыум ЦВК даручыў Вярхсуду ўзмацніць кіраўніцтва работай сельскіх і таварыскіх судоў у напрамку ўвязкі іх работы з задачамі рэканструкцыйнага пэрыяду; РВК і саветам аказваць дапамогу сельскім і таварыскім судам у іх

штодзённай рабоце; Вярхсуду прыняць захады да прыстасаваньня таварыскіх і сельскіх судоў да абслугоўваньня нацменшасьцяй БССР; Вярхсуду вывучыць пытаньне аб мэтазгоднасьці арганізацыі судоў у калгасах і сваю думку далажыць Прэзыдыуму ЦВК.

Палажэньне пра сельскія і местачковыя суды.

Зацьверджана новае палажэньне пра сельскія і местачковыя суды.

Гэтае палажэньне ў асноўным розніца ад ранейшага палажэньня (зацьверджанага 27/XII-29 г.) у наступным: Раней сельскі суд складаўся з старшыні, яго намесьніка і членаў суда, зараз-жа апошнія называюцца народнымі засядацелямі. Выбраныя народныя засядацелі зацьвярджаюцца Пленумам сельскага савету.

Старшыня, яго намесьнік і народныя засядацелі выбіраюцца на тэрмін поўнамоцтваў сельскага савету, пры чым да тэрміновы водзыў іх робіцца на тых-жа падставах, якія вызначаны для водзыва членаў савету. Справавядзеньне ў сельскім судзе не абкладаецца ніякімі зборами. Удакладнена катэгорыя спраў, падсудным сельскаму суду.

Лібман.

Падрыхтоўка да будаўнічага сэзону.

(Клічэйскі раён)

Па нашаму раёну ў гэтым годзе як ні ў адным з мінулых гадоў будзе праходзіць будаўніцтва за сродкі мясцовага бюджэту па саўгасах і калгасах. За сродкі па мясцоваму бюджэту будзе будавацца 2 двух камплект. школы, народны дом у м. Клічаве і учпункт. Па двух саўгасах будзе будавацца некалькі сьвінарнікаў прыблізна на дзьве тысячы адкормачных сьвіней, шырокае разгортваньне будаўніцтва па спецыялізаваным калгасам, якія вызначаны з ухілам жывёлагадоўлі.

Посьпехі сканчэньня будаўніцтва ўсех аб'ектаў будуць залежаць ад таго, наколькі будзе праведзена падрыхтоўка да будаўніцтва і наколькі ў справу будаўніцтва будзе ўцягнута ўся грамадз-

касьць і ў першую чаргу с/гас. рабочыя і калгасьнікі.

У справе падрыхтоўкі да будаўніцтва ўжо сёе тое зроблена. Вывезен поўнасьцю лес для Нардому, учпункта і адной школы і амаль поўнасьцю забясьпечаны лесаматар'яламі для сьвінарнікаў калгасы, „Іскра“ і „Наша Праца“, якія ўжо нарыхтавалі і вывезлі лес на будаўніцтва сьвінарнікаў і хлявоў для буйнай рагатай жывёлы.

На працягу ўсей зімы праводзіцца сталярныя работы і нарыхтавана цэгла, заключаны ўмовы з арцелямі плотнікаў, сталяроў і пячнікоў на поўнае заканчэньне гэтых работ, праводзяцца курсы ЦЫТА па падрыхтоўцы кваліфікаванай сілы.

Падрыхтоўка лесаматар'ялаў і іншых будаўнічых матар'ялаў на працягу зімовага часу дасць большую эканомію ў расходаваньні адпускаемых сродкаў на тое альбо іншае будаўніцтва, дзякуючы таму, што ў зімовы час значна лягчэй найсьці патрэбную рабочую сілу. Гэта падрыхтоўка поўнасьцю забяспечвае заканчэньне распачатага будаўніцтва ў адзін летні сэзон.

Сельскія саветы, ў якіх праводзіцца будаўніцтва (Кабылянскі і Наталаўскі)

поўнасьцю асазналі важнасьць падрыхтоўкі да будаўніцтва і мабілізавалі грамадзкасьць на падрыхтоўку і вывазку будаўнічых матар'ялаў.

Прынятыя захады з боку с/саветаў да падрыхтоўкі сьведчаць, што намечаныя пляны будуць выкананы поўнасьцю. Сельскія саветы з кожным днём ўсе больш і больш становяцца лепшымі кіраўнікамі гаспадарчай і культурнай справы на сваёй тэрыторыі.

Аноцкі.

Пастава Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР.

Пра зацьверджаньне Палажэньня пра раённыя зьезды саветаў і раённыя выканаўчыя камітэты.

Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў БССР п а с т а в а ў л я ю ц ь:

I. Зацьвердзіць новае палажэньне пра раённыя зьезды саветаў і раённыя выканаўчыя камітэты.

II. Скасаваць наступныя паставы:

1. Аб увядзеньні ў дзейнасьць новага палажэньня аб раённых зьездах саветаў, іх выканаўчых камітэтаў і сельскіх саветаў (З. З. БССР 1925 г., № 31, арт. 289).

2. Палажэньне аб раённых зьездах саветаў і іх выканаўчых камітэтаў (З. З. БССР 1925 г., № 31, арт. 290 і 1927 г., № 6, арт. 25).

3. Аб правах раённых выканаўчых камітэтаў прымаць на сябе абавязанасьці і ўваходзіць у гаспадарчыя дагаворныя адносіны (З. З. БССР 1926 г., № 9, арт. 39).

4. Пра склад акруговых і раённых выканаўчых камітэтаў і іх прэзыдыумаў (З. З. БССР 1929 г., № 8, арт. 34).

5. Арт. I-шы паставы „Аб зацьверджаньні палажэньня аб раённых рэвізійных камісіях і рэвізійных камісіях пры сельскіх і местачковых саветах (З. З. БССР 1926 г., № 6, арт. 20).

6. У паставе „Пра пашырэньне праў раённых рэвізійных камісій пры сельскіх і местачковых саветах“ (З. З. БССР 1928 г., № 32, арт. 299) ва ўступнай частцы словы: „і раённых выканаўчых камітэтаў“, у арт. I-м словы: „надаць права раённым рэвізійным камісіям правяраць выкананьне раённымі выканаўчымі камітэтамі паставоў раённага зьезду саветаў і“, скасаваць.

7. Аб увядзеньні ў дзейнасьць палажэньняў пра акруговыя і раённыя зьезды саветаў, іх выканаўчыя камітэты і пра сельскія саветы (З. З. БССР 1924 г., № 13, арт. 113).

8. Палажэньне пра акруговыя зьезды саветаў і іх выканаўчыя камітэты (З. З. БССР 1924 г., № 13, арт. 114; 1925 г. № 9 арт. 76 і 1927 г. № 10, арт. 32).

9. Пра мясцовыя органы Народнага Камісарыяту Гандлю БССР (З. З. БССР 1924 г., № 21, арт. 186).

10. Пра зацьверджаньне палажэньня пра акруговыя аддзелы камунальнай гаспадаркі (З. З. БССР 1925 г., № 21, арт. 192).

11. Пра зацьверджаньне палажэньня пра сакратарыяты акруговых выканаўчых камітэтаў (З. З. БССР 1925 г., № 21, арт. 193).

12. Аб падцьверджаньні палажэньня аб аддзелах сацыяльнай забяспечкі акруговых выканаўчых камітэтаў (З. З. БССР 1925 г., № 30, арт. 285).

13. Палажэньне аб акружных плянавых камісіях (З. З. БССР 1925 г. № 34, арт. 310).

14. Палажэньне аб плянавых камісіях пры акруговых выканаўчых камітэтах БССР (З. З. БССР 1926 г., № 50, арт. 188).

15. Палажэньне аб інспэкцыях мясцовай прамысловасьці акруговых выканаўчых камітэтаў (З. З. БССР 1927 г., № 43, арт. 229 і 1928 г. № 16, арт. 143).

16. Пра арганізацыю аддзелаў рабоча-сялянскіх інспэкцый акруговых выканаўчых камітэтаў (З. З. БССР 1929 г., № 9, паст. 48).

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэту БССР А. Чарвякоў.

Старшыня Савету Народных
Камісараў БССР М. Галадзед.

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэту БССР А. Хацкевіч.

15 лютага 1931 г.

г. Менск.

Палажэнне пра раённыя зьезды саветаў і раённыя выканаўчыя камітэты.

РАЗЬДЗЕЛ I.

Раённыя зьезды саветаў.

А. Арганізацыя раённых зьездаў саветаў.

1. Раённыя зьезды саветаў складаюцца з прадстаўнікоў усіх сельскіх і местачковых саветаў раёну з разьліку адзін дэлегат на 500 жыхароў, а таксама з прадстаўнікоў гарадзкіх саветаў, падпарадкаваных раённаму выканаўчаму камітэту, фабрык і заводаў, якія знаходзяцца не ў гарадох і савецкіх гаспадарак — з разьліку адзін дэлегат на 100 выбаршчыкаў.

Гэтыя нормы прадстаўніцтва ў адпаведнасьці з мясцовымі ўмовамі могуць змяняцца Прэзыдыумам Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

2. Раённыя зьезды саветаў бываюць чарговыя і надзвычайныя. Чарговыя раённыя зьезды саветаў склікаюцца раённымі выканаўчымі камітэтамі ў тэрміны, якія вызначаюцца Прэзыдыумам Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

Надзвычайныя раённыя зьезды саветаў склікаюцца: а) па прапанове Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР, б) па ініцыятыве раённага выканаўчага камітэту, в) па патрабаваньні адной траціны агульнага ліку саветаў (сельскіх, местачковых, гарадзкіх), фабрык, заводаў і савецкіх гаспадарак, якія пасылаюць сваіх прадстаўнікоў на раённы зьезд саветаў.

3. Аб дні раённага зьезду саветаў і аб пытаннях, пастаўленых на вырашэньне зьезду, прэзыдыумы раённых выканаўчых камітэтаў сваечасова, не пазьней як за 10 дзён, абвешчаюць усім саветам, фабрыкам, заводам і савецкім гаспадаркам.

4. Раённыя зьезды саветаў выбіраюць прэзыдыумы зьездаў для кіраваньня работамі зьездаў і мандатныя камісіі для правэркі паўнамоцтваў дэлегатаў. Да выбару прэзыдыуму зьезду работамі зьезду кіруе прэзыдыум раённага выканаўчага камітэту.

У склад прэзыдыумаў раённых зьездаў саветаў могуць выбірацца і тыя асобы, якія не зьяўляюцца дэлегатамі зьездаў, незалежна ад месца іх пражываньня і работы.

5. Усе пасяджэньні раённых зьездаў саветаў павінны быць адкрытымі і на іх могуць прысутнічаць шырокія колы працоўных.

6. Усе пытаньні на раённых зьездах саветаў вырашаюцца адкрытым галасаваньнем і большасьцю галасоў дэлегатаў, якія прысутнічаюць на зьездах.

7. Абавязкі дэлегатаў раённых зьездаў саветаў выконваюцца бясплатна. Утрыманьне дэлегатаў раённых зьездаў саветаў у час зьезду і дарожныя выдаткі дэлегатаў зьездаў аплачваюцца ў парадку, вызначаным спецыяльным законам.

Б. Кампэтэнцыя раённых зьездаў саветаў.

8. Раённы зьезд саветаў ёсьць вышэйшы орган улады на тэрыторыі раёну, які яднае усё працоўнае насельніцтва раёну для ўдзелу у дзяржаўным кіраваньні і савецкім будаўніцтве.

9. У кампэтэнцыю раённага зьезду саветаў уваходзіць:

а) зацьверджаньне, у адпаведнасьці з дырэктывамі вышэйшых органаў улады, гаспадарчых і сацыяльна-культурных плянаў раёну, раённага бюджэту і раённага зводу мясцовых бюджэтаў, а таксама разгляд справаздач аб выкананьні гэтых плянаў і бюджэтаў;

б) устанавленьне, у адпаведнасьці з чынным заканадаўствам, мясцовых падаткаў, зацьверджаньне разьмеркаваньня даходаў і выдаткаў паміж раённым, гарадзкімі, сельскімі і местачковымі бюджэтамі, а таксама разьмеркаваньне маемасьці на маемасьць раённага, гарадскога, сельскага і местачковага значэньня;

в) разгляд і абмеркаваньне справаздач аб дзейнасьці дзяржаўных устаноў, прадпрыемстваў, каапэрацыйных і іншых грамадзкіх арганізацый, якія знаходзяцца на тэрыторыі раёну;

г) разгляд і абмеркаваньне справаздач аб рабоце раённага выканаўчага камітэту;

д) абмеркаваньне пытаньняў агульнасаюзнага і рэспубліканскага значэньня;

е) вырашэньне іншых пытаньняў мясцовага значэньня і дача раённаму выканаўчаму камітэту кіруючых паказаньняў і заданьняў;

ж) выбары раённых выканаўчых камітэтаў;

з) выбары дэлегатаў ад раённага зьезду саветаў на Ўсебеларускі Зьезд Саветаў.

10. Пастановы раённага зьезду саветаў могуць быць скасаваны, зьменены або прыпынены Цэнтральным Выканаўчым Камітэтам БССР альбо яго Прэзыдыумам.

РАЗЬДЗЕЛ II.

Раённыя выканаўчыя камітэты.

А. Агульныя палажэньні.

11. Вышэйшым органам савецкай улады на тэрыторыі раёну ў пэрыяд паміж раённымі зьездамі саветаў зьяўляецца раённы выканаўчы камітэт.

12. Раённы выканаўчы камітэт выбіраецца раённым зьездам саветаў у ліку 30 членаў і 10 кандыдатаў да іх. Лік членаў і кандыдатаў для пасобных раёнаў можа змяняцца па пастанове Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

13. Чарговыя пасяджэньні раённага выканаўчага камітэту склікаюцца яго прэзыдыумам у раённыя цэнтры або ў іншых паселішчах раёну ня менш аднаго разу ў 2 месяцы.

Надзвычайныя пасяджэньні раённага выканаўчага камітэту склікаюцца яго прэзыдыумам па сваёй ініцыятыве або па прапанове двух трацін агульнага ліку членаў раённага выканаўчага камітэту, а таксама па прапанове Прэзыдыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту або Савету Народных Камісараў БССР.

14. Пасяджэньні раённага выканаўчага камітэту павінны быць адкрытымі.

15. На пасяджэньнях раённага выканаўчага камітэту права пастаноўчага голасу маюць толькі члены раённага выканаўчага камітэту і кандыдаты ў члены, калі яны замяняюць членаў раённага выканаўчага камітэту.

З правам дарадчага голасу на пасяджэннях раённага выканаўчага камітэту павінны ўдзельнічаць кандыдаты ў члены раённага выканаўчага камітэту і могуць удзельнічаць прадстаўнікі сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў раёну, загадчыкі аддзелаў, інспектары і інструктары раённага выканаўчага камітэту; прадстаўнікі пракуратуры і суда, прадстаўнікі народных камісарыятаў, члены Савету Народных Камісараў Саюзу СССР і БССР, члены і кандыдаты ў члены ЦВК Саюзу ССР і ЦВК БССР, а таксама іншыя асобы, якія запрашаюцца раённымі выканаўчымі камітэтамі альбо іх прэзідыумами.

16. Для абмеркавання больш важных пытанняў мясцовага альбо агульнадзяржаўнага значэння пасяджэнні раённага выканаўчага камітэту па яго пастанове або па пастанове яго прэзідыуму могуць быць пашыраны праз запрашэнне на іх прадстаўнікоў прафесійных і іншых грамадзкіх арганізацый, прадстаўнікоў рабочых фабрык, заводаў і савецкіх гаспадарак, прадстаўнікоў калгасаў раёну, прадстаўнікоў мясцовых вайсковых частак, прадстаўнікоў усіх сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў раёну, навуковых работнікаў раёну і іншых асоб.

17. Для ажыццяўлення сваіх пастановаў і пастановаў і загадаў вышэйшых органаў улады і для кіравання і яднання дзейнасці ўсіх падпарадкаваных яму органаў, раённы выканаўчы камітэт выбірае з свайго складу прэзідыум з 11 асоб, (старшыня, намеснік старшыні, сакратар і 8 членаў) і 3-х кандыдатаў да іх.

18. У пэрыяд паміж пасяджэннямі раённага выканаўчага камітэту яго прэзідыум мае ўсе правы раённага выканаўчага камітэту і дае раённаму выканаўчаму камітэту ня менш двух разоў у год справаздачы аб сваёй дзейнасці.

19. Пасяджэнні прэзідыуму раённага выканаўчага камітэту склікаюцца ня менш аднаго разу ў дзесяць дзён.

20. У неадкладных выпадках старшыня раённага выканаўчага камітэту мае права даваць распараджэнні і ўжываць патрэбныя захады, якія ўваходзяць у кампэтэнцыю прэзідыуму раённага выканаўчага камітэту, з наступным паведамленьнем аб сваіх распараджэннях і ўжытых захадах прэзідыуму раённага выканаўчага камітэту на бліжэйшым яго пасяджэнні.

21. Раённы выканаўчы камітэт мае правы юрыдычнай асобы.

Б. Асноўныя задачы раённых выканаўчых камітэтаў.

22. На раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца наступныя асноўныя задачы:

а) нагляд за ажыццяўленьнем рэвалюцыйнай законнасці, ажыццяўленьне законаў і загадаў савецкай улады і растлумачэнне іх насельніцтву; кантроль у межах раёну за выкананнем законам усімі органамі, арганізацыямі і грамадзянамі; падаўленьне ўсякага супроцьдзеяння законам і мерапрыемствам савецкай улады; змаганьне з скрыўленьнямі лініі пры ўжыванні законаў і ва ўсёй практычнай рабоце савецкіх органаў, каперацыйных і іншых грамадзкіх арганізацый; абмеркаваньне пытанняў агульнасаюзнага і рэспубліканскага значэння і ўнясенне ў вышэйшыя органы заканадаўчых прапаноў, абгрунтаваных на мясцовай практыцы і ініцыятыве;

б) арганізацыя рабочых, калгаснікаў, батракоў, беднаты і сярэдняцкага сялянства для выканання пляну індустрыялізацыі краіны і сацыялістычнага перабудавання сельскай гаспадаркі на аснове калектывізацыі, каапэравання і будаўніцтва савецкіх гаспадарак;

в) няўхільнае правядзеньне палітыкі наступлення на капіталістычныя элементы гораду і вёскі і ліквідацыя кулацтва, як класы, на базе суцэльнай калектывізацыі;

г) залучэнне працоўных мас у беспасрэднае дзяржаўнае кіраўніцтва; вылучэнне ў савецкі апарат рабочых, калгаснікаў, батракоў, беднаты і сярэднякоў; шырокае разгортванне самакрытыкі, сацыялістычнага спаборніцтва і ўдарніцтва; рашучае змаганьне з бюракратызмам, цяганінаю і бесгаспадарчасцю; арганізацыя шырокага грамадзкага кантролю за работаю ўсіх устаноў, прадпрыемстваў і каапэрацыі ў межах раёну;

д) ажыццяўленьне культурнай рэвалюцыі праз правядзеньне ўсеагульнага пачатковага навучання, ліквідацыі няпісьменнасці і іншых мерапрыемстваў, накіраваных да падвышэння палітычнага і культурнага ўзроўню мас; стварэнне умоў для перабудавання быту працоўных на сацыялістычных падставах;

е) ажыццяўленьне нацыянальнай палітыкі савецкай улады, ўжыванне захадаў да падвышэння палітычнага, эканамічнага і культурнага ўзроўню ўсіх нацыянальнасцяў і залучэнне іх у савецкае будаўніцтва;

ж) дапамога будаўніцтву Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і арганізацыя сіл і сродкаў раёну для падвышэння абароназдольнасці Саюзу ССР.

23. Раённыя выканаўчыя камітэты, ажыццяўляючы паказаныя ў арт. 22 задачы, кіруюць дзейнасцю ўсіх раённых устаноў, сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў раёну, а таксама ажыццяўляюць агульны нагляд і кантроль за дзейнасцю ўстаноў, прадпрыемстваў і арганізацый, якія знаходзяцца на тэрыторыі раёну і не падпарадкаваны яго органам, і дапамагаюць ім у іх рабоце.

Ажыццяўляючы кантроль і рэвізію, раённыя выканаўчыя камітэты не павінны ўмешвацца ў апэрацыйную дзейнасць устаноў, прадпрыемстваў і арганізацый. Аб няправільнасцях і недахопах у рабоце ўстаноў і арганізацый, якія не падпарадкаваны раённаму выканаўчаму камітэту, апошні паведамляе адпаведным вышэйшым органам і арганізацыям.

В. Кампэтэнцыя раённых выканаўчых камітэтаў.

24. У паасобных галінах кіраўніцтва раённыя выканаўчыя камітэты маюць наступныя правы і абавязкі:

У галіне арганізацыйнай.

25. У галіне арганізацыйнай на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) арганізацыя раённых выбарчых камісій, назначэнне старшыня сельскіх, местачковых і гарадзкіх выбарчых камісій і кіраванне дзейнасцю гэтых камісій;

б) вызначэнне тэрмінаў правядзеньне выбараў у сельскія, местачковыя і гарадзкія саветы раёну ў межах тэрмінаў, вызначаных Прэзідыумам Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР;

в) ажыццяўленне нагляду за законнасцю правядзення выбараў саветаў у раёне, скасаванне выбараў паасобных саветаў і назначэнне новых выбараў саветаў, падпарадкаваных раённаму выканаўчаму камітэту, у выпадках, прадугледжаных выбарчым заканадаўствам, а таксама арганізацыя ў гэтых выпадках новых выбарных камісій;

г) датэрміновы роспуск і назначэнне новых датэрміновых выбараў сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў у раёне ў выпадках поўнай бяздзейнасці, скрыўленне клясавай пралетарскай лініі, слабага кіравання сацыялістычным будаўніцтвам, слабай работы па арганізацыі батрацтва і беднаты і па іншых падобных прычынах;

д) зацьверджанне ў сельскіх мясцовасцях сьпісаў асоб, пазбаўленых выбарчага права і разгляд скаргаў на пазбаўленне выбарчага права;

е) кіраванне дзейнасцю сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў раёну, а таксама дзейнасцю іншых падпарадкаваных раённым выканаўчым камітэтам, органаў улады, устаноў, прадпрыемстваў і службовых асоб;

ж) правядзенне практычных мерапрыемстваў для залучэння рабочых, калгаснікаў, батракоў, беднаты і сярднякоў у работу саветаў;

з) вывучэнне дзейнасці нізавога савецкага апарату з мэтай яго ўмацавання і арганізацыя мерапрыемстваў для падрыхтоўкі і падвышэння кваліфікацыі работнікаў нізавога савецкага апарату, скліканне зьездаў і нарад мясцовых работнікаў;

і) распрацоўка па сваёй ініцыятыве праектаў і прапаноў аб змене чыннага заканадаўства і падача іх на разгляд заканадаўчых органаў, а таксама дача заключэнняў па тых праектах, якія накіроўваюцца з гэтай мэтай заканадаўчымі органамі;

к) падача на папярэдняе абмеркаванне саветаў праектаў мерапрыемстваў раённага значэння;

л) агульнае кіраванне дзейнасцю сельскіх рэвізійных камісій і вырашэнне разнагалоссяў паміж рэвізійнымі камісіямі і саветамі;

м) разьмеркаванне абавязкаў паміж членамі раённага выканаўчага камітэту;

н) вырашэнне пытанняў аб арганізацыі новых сельскіх саветаў, аб далучэнні да сельскіх саветаў новых паселішчаў, аб перанясенні цэнтраў сельскіх саветаў і падача сваіх пастановаў аб гэтым на зацьверджанне Прэзідыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

У галіне адміністрацыйнай.

26. У галіне адміністрацыйнай на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаюцца:

а) папярэджванне і змаганне з контр-рэвалюцыйнымі выступленнямі і іншымі злачынствамі, якія накіраваны супроць савецкага ладу, з ужываннем, у патрэбных выпадках, вайсковай сілы, паводле чыннага заканадаўства; ужыванне захадаў да папярэджвання і спынення ўсялякіх злачынстваў на тэрыторыі раёну, да знішчэння розных прытулкаў злачыннага элементу і азартных гульняў;

б) узняцце пытанняў аб увядзенні надзвычайных мер аховы рэвалюцыйнага парадку ў раёне і аб зняцці гэтых мер;

в) выданне абавязковых пастановаў з устанавленнем за іх парушэнне адказнасці ў адміні-

страцыйным або судовым парадку, прычым у адміністрацыйным парадку раённы выканаўчы камітэт можа назначаць штраф да 100 руб. або прымусовыя работы да 15 дзён;

г) накладванне дысцыплінарных пакаранняў, паводле чыннага заканадаўства, на раённых, сельскіх, местачковых і гарадзкіх работнікаў;

д) зняцце або змяншэнне з прычыны беднасці карнявога кошту самавольна сьсечанага лесу, калі справа аб парубцы была разгледжана адміністрацыйным парадкам;

е) скасаванне, змена або прыпыненне пастановаў усіх ніжэйшых саветаў, а таксама органаў, падпарадкаваных раённаму выканаўчаму камітэту;

ж) нагляд за выкананнем правілаў аб ахове грамадзкай бяспекі і папярэджванні няшчасных выпадкаў;

з) нагляд за ўсімі відамі гандлю; выдача дазволу на гандаль сьпірытусовымі напіткамі, паляўнічай зброяй і прыпасамі да яе, а таксама фатаграфічнымі апаратамі;

і) выдача дазволу на захаванне і карыстанне паляўнічай агнястрэльнай нарэзнай і ненарэзнай зброі, а таксама мелкакаліберных спартыўных вінтовак і агняпрыпасаў да іх, паводле чыпнага заканадаўства; нагляд за выкананнем правілаў палявання і рыбнай лоўлі;

к) ужыванне захадаў для папярэджвання навальных бяdot (лясных пажараў, разводзьдзяў, масавых шкоднікаў і г. д.) і змаганне з імі;

л) прыцягненне насельніцтва да працоўнай і гужавой павіннасці ў выпадках, прадугледжаных чынным заканадаўствам;

м) ахова чыгунак і водных шляхоў, тэлеграфнай і тэлефоннай сеткі, радыёўстановак, электраправоднай сеткі; дапамога ў ажыццяўленні паштовых апярацый і ў сваечасовай дастаўцы пошты на тэрыторыі раёну;

н) нагляд за рэгістрацыяй актаў грамадзянскага стану сельскімі, местачковымі і гарадзкімі саветамі; дача дазволу на браньне шлюбу асобамі, якім няма 18 гадоў, загадванне архівам запісаў актаў грамадзянскага стану;

о) ажыццяўленне мерапрыемстваў для выканання дэкрэтаў аб адлучэнні царквы ад дзяржавы і школы ад царквы і дапамога антырэлігійнай прапагандзе; вядзенне падліку рэлігійных аб'яднанняў, заключэнне дагавораў аб перадачы ў карыстанне веруючых царкоўных будынкаў і культурнай маёмасці і нагляд за выкананнем гэтых дагавораў;

п) выдача дазволу на рэлігійныя працэсіі, якія наладжваюцца у межах раёну на тэрыторыі некалькіх саветаў або забарона гэтых працэсій па санітарных і іншых прычынах, пры гэтым хадайніцтва аб дазvole працэсій падаюцца ў раённы выканаўчы камітэт праз сельскія і местачковыя саветы не пазней як за 5 дзён да дня працэсіі;

р) зацьверджанне статутаў і рэгістрацыя таварыстваў, якія ня маюць на мэце атрымання прыбыткаў, калі іх дзейнасць ня выходзіць за межы раёну; рэгістрацыя мясцовых аддзяленняў рэспубліканскіх і агульнасаюзных і іншых таварыстваў, якія ня маюць на мэце атрымання прыбыткаў, і нагляд за іх дзейнасцю;

с) дача дазволу на скліканне раённых зьездаў, канфэрэнцый і нарад;

т) нагляд за распаўсюджваннем друкаваных твораў і за гандлем імі;

у) прыманьне ў грамадзянства Беларускай ССР чужаземных працоўных грамадзян у выпадках, прадугледжаных заканадаўствам;

ф) канчатковае зацьверджаньне межаў мястэчка і гарадоў, падпарадкаваных раённаму выканаўчаму камітэту;

х) агульнае кіраваньне правядзеньнем праўна-працоўнай палітыкі ў межах раёну, нагляд за месцамі зьяўленьня, арганізацыя прымусовых работ у раёне;

ц) змаганьне, ва ўстаноўленым законам парадку, з кабальнымі дагаворамі і кіраваньне ў гэтай справе дзейнасьцю сельскіх і местачковых саветаў;

ч) зацьверджаньне сьпісаў асоб, якія павінны быць залічаны ў тылавое апалчэньне;

ш) выдача дззволаў на выраб пячатак з дзяржаўным гербам.

У галіне плянава-статыстычнай работы.

27. У галіне плянава-статыстычнай работы на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) распрацоўка, на падставе дырэктыў вышэйшых органаў улады, плянаў разьвіцьця сельскай гаспадаркі, па шляху калектывізацыі, прамысловасьці, дарожнага будаўніцтва і іншых галін гаспадаркі і сацыяльна-культурнага будаўніцтва раёну і падача гэтых плянаў у адпаведныя рэспубліканскія ўстановы;

б) дача падпарадкаваным сельскім, местачковым і гарадзкім саветам кантрольных лічбаў і дырэктыў па складаньні іх гаспадарчых плянаў; разгляд і зацьверджаньне гэтых плянаў;

в) разгляд плянаў бюджэтнага фінансаваньня і банкаўскага крэдытаваньня галін гаспадаркі, падпарадкаваных раённаму выканаўчаму камітэту;

г) нагляд за ажыцьцяўленьнем плянаў разьвіцьця народнай гаспадаркі і сацыяльна-культурнага будаўніцтва раёну;

д) распрацоўка і зацьверджаньне плянаў і мерапрыемстваў па дасьледваньні вытворчых сіл і вывучэньні народнай гаспадаркі раёну;

е) разгляд плянаў устаноў, прадпрыемстваў і арганізацыяў агульна-саюзнага і рэспубліканскага значэньня ў частцы іх дзейнасьці ў межах раёну, дача заключэньняў па гэтых плянах і аказаньне дапамогі ў іх выкананьні;

ж) зацьверджаньне плянаў работ аддзелаў і інспэкцый раённага выканаўчага камітэту, яго сталых камісій, сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў раёну, а таксама справаздач аб выкананьні гэтых плянаў;

з) утварэньне экспэртнай камісіі для вызначэньня відаў на ўраджай у раёне і ўраджайнасьці і падлік ураджайнасьці;

і) вядзеньне раённай статыстыкі, правядзеньне на тэрыторыі раёну перапісаў, кіраваньне работаю сельскіх упаўнаважаных па статыстыцы; нагляд за правядзеньнем у раёне перапісаў, якія праводзяцца цэнтральнымі органамі Саюзу ССР і БССР; нагляд за выкананьнем усімі ўстановамі, арганізацыямі і прадпрыемствамі законаў і пастановаў у галіне статыстыкі.

У галіне сельскай гаспадаркі.

28. У галіне сельскай гаспадаркі на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) кіраваньне сацыялістычным перабудаваньнем сельскай гаспадаркі раёну, агульнае кіраваньне работаю калгасаў і сельскагаспадарчай капярацыі, усямерная дапамога арганізацыі і будаўніцтву савецкіх гаспадарак і машынатрактарных станцыяў, калектывізацыі і шырокаму вытворчаму каапэраваньню бядняцкіх і сярэдняцкіх гаспадарак і нагляд за работаю савецкіх гаспадарак і машынатрактарных станцыяў у межах раёну;

б) ужываньне захадаў для павялічэньня пасеўных плошчаў і падвышэньня ўраджайнасьці; устанавленьне для каляктыўных і індывідуальных гаспадарак мінімуму найбольш простых мерапрыемстваў па падняцьці ўраджайнасьці (агромінімуму), паводле чыннага заканадаўства;

в) распрацоўка і ажыцьцяўленьне плянаў і мерапрыемстваў па інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі, па пераходзе да каляктыўных форм землякарываньня і гаспадараньня; па пераходзе на шматпольныя грамадзкія севазвароты, дапамога разьвіцьцю тэхнічных культур, разьвіцьцю высокагатунковых культур, разьвіцьцю кантрактацыі;

г) ужываньне захадаў для разьвіцьця і палепшаньня жывёлагадоўлі, сьвінагадоўлі і птушніцтва; для палепшаньня кармовай справы праз ажыцьцяўленьне мерапрыемстваў па палепшаньні і рэарганізацыі здабываньня кармоў праз палепшаньне сенажацьці і пашаў; сіласаваньне кармоў, пашырэньне пасеваў караньплодаў у савецкіх гаспадарках, калгасах і бядняцка-сярадняцкіх гаспадарках і нагляд за сельска-гаспадарчым будаўніцтвам;

д) устанавленьне для каляктыўных і індывідуальных гаспадарак мінімуму найбольш простых мерапрыемстваў па палепшаньні жывёлагадоўлі, (зоамінімум) паводле чыннага заканадаўства; рэгістрацыя завознай жывёлы; ужываньне прадугледжаных асобнымі законамі, мер супроць драпежніцкага забою жывёлы;

е) ужываньне захадаў для разьвіцьця садова-гароднай гаспадаркі і іншых спецыяльных галін сельскай гаспадаркі; арганізацыя насенных каляктыўных гаспадарак для масавага размножаньня гатунковага насення (збожжа, лугавых траў, караньплодаў, лекавых расьлін і г. д.);

ж) правядзеньне пасеўных, уборачных і іншых сельскагаспадарчых кампаніяў;

з) загадваньне зямельнымі фондамі раённага значэньня і ўстанавленьне меж паміж зямельнымі і ляснымі фондамі і нагляд за правільным скарыстаньнем усіх зямель у межах раёну; адшуканьне зямельнага фонду для арганізацыі новых, пабудаваньне існуючых савецкіх і каляктыўных гаспадарак;

і) арганізацыя земляўпарадкаваньня з першачарговым забяспечаньнем патрэб калектывізацыі і інтарэсаў беднаты; зацьверджаньне раённых плянаў земляўпарадчых работ і земляўпарадчых праектаў, апроч праектаў міжраённага значэньня, вядзеньне зямельнай рэгістрацыі;

к) кіраваньне арганізацыяю, зборам, падлікам і захаваньнем насенных і іншых грамадзкіх фондаў і капіталаў на вытворчыя патрэбы;

л) арганізацыя агранамічнай і ветэрынарнай справы, спробнай і племянной справы, а таксама змаганьне з шкоднікамі і хваробамі сельскагаспадарчых расьлін і з эпизоотыямі; устанавленьне абавязковага ветэрынарнага мінімуму для раёну, паводле чыннага законаў; нагляд за перавозкаю і пе-

раг-
ваннем і ўтрыманнем жывёлавых магільнікаў;

м) зацверджаньне, у адпаведнасці з пастановамі вышэйшых органаў, раённых плянаў сельскагаспадарчага крэдыту; распрацоўка і ажыццяўленьне мерапрыемстваў для прыцягнення сродкаў насельніцтва на патрэбы сацыялістычнага перабудавання сельскай гаспадаркі;

н) нагляд за ажыццяўленьнем законаў аб арэндзе зямлі, у паасобку аб забароне яе ў раёнах суцэльнай калектывізацыі;

о) арганізацыя мэліарацыйных таварыстваў і ўстанаўленьне нагляду за правільным скарыстаннем гідратэхнічных пабудов і крыніц вадазабеспячэння, з працаю мэліарацыйна-будаўнічых вучасткаў і мэліарацыйнымі работамі дзяржаўнага і мясцовага значэння; зацверджаньне праектаў гідратэхнічных, культуртэхнічных і торпавых работ коштам да 50.000 руб;

п) ажыццяўленьне мерапрыемстваў для пашырэння сельскагаспадарчых і вэтэрынарных ведаў сярод працоўнага насельніцтва.

У галіне лясной гаспадаркі.

29. У галіне лясной гаспадаркі на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) ахова лясоў і ажыццяўленьне мерапрыемстваў па лясной гаспадарцы, лясной культуры і лясной мэліарацыі ў лясах мясцовага значэння і дапамога правільнай пастаноўцы лясной гаспадаркі ў лясах дзяржаўнага значэння;

б) кіраваньне работаю разьмежаваньня лясоў мясцовага значэння і дзяржаўнага значэння паводле спецыяльных законаў;

в) падлік патрэб мясцовага насельніцтва і мясцовых устаноў і арганізацый у лесаматарыялах і апале, складаньне плянаў задавальнення гэтых патрэб, вызначэнне спецыяльных фондаў з лясоў мясцовага значэння і разьмеркаваньне гэтых фондаў;

г) вырашэньне пытанняў аб зьмене парадку і спосабаў карыстаньня ляснымі вучасткамі мясцовага значэння;

д) арганізацыя грамадзкіх работ для пасадкі лесу;

е) нагляд і кіраваньне, паводле чыннага заканадаўства, лясамі мясцовага значэння;

ж) распрацоўка і ажыццяўленьне мерапрыемстваў для змаганьня з лесанарушэньнямі, канчатковае вырашэньне спраў аб незаконных парубках у лясах мясцовага і дзяржаўнага значэння і аб няправільным разьмеркаваньні драўніны ў гэтых лясах;

з) выдача дазволаў саматужным арцелям і асобным саматужнікам на смалакурэньне, здабываньне гліны, вапны і на іншыя віды пабочнага карыстаньня ў лясах мясцовага значэння і вызначэньне ўмоў карыстаньня;

і) зацверджаньне спісаў і выдача пасьведчаньняў асобам, якія па падставе чыннага заканадаўства маюць права на бясплатнае або льготнае атрыманьне драўніны і апалу;

к) выдача дазволаў калгасам і бядняцка-серадняцкім гаспадаркам на права часовага сельскагаспадарчага скарыстаньня вольных фондаў лясных плошчаў і пашы жывёлы ў дзяржаўных лясах.

У галіне прамысловасьці.

30. У галіне прамысловасьці на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) распрацоўка і ажыццяўленьне мерапрыемстваў для разьвіцьця дзяржаўнай і каапэрацыйнай прамысловасьці раёну;

б) арганізацыя прамысловых прадпрыемстваў раённага значэння і прамысловых камбінатаў і кіраваньне імі;

в) вывучэньне эканомікі раёну і яго мясцовых сыравінных і энэргетычных рэсурсаў;

г) атрыманьне ад усіх саматужных прадпрыемстваў справаздач, баянсаў, кантрольных лічбаў, вытворчых, фінансавых, экспартна-імпартных і сыравінных плянаў і заявак, разгляд і ўлічэньне іх пры складаньні зводных плянаў і заявак па раёну.

Разгляд і зацверджаньне кантрольных лічбаў, вытворча-фінансавых і крэдытных плянаў, плянаў капіталнага будаўніцтва і баянсаў камбінатаў і прадпрыемстваў;

д) складаньне зводных раённых перспэктывных плянаў разьвіцьця мясцовай прамысловасьці, зводных кантрольных лічбаў, вытворча-фінансавых і крэдытных плянаў, плянаў капіталнага будаўніцтва, баянсаў, экспартна-імпартных плянаў і заявак на сыравіну і падача іх на зацверджаньне ў адпаведныя органы;

е) плянавае абсьледваньне прадпрыемстваў і кантроль за выкананьнем зацверджаных вытворча-фінансавых і крэдытных плянаў і плянаў капіталнага будаўніцтва; складаньне гадавых справаздач па мясцовай прамысловасьці раёну;

ж) нагляд за работаю агульнасаюзных і рэспубліканскіх прадпрыемстваў у межах раёну і аказаньне ім дапамогі;

з) ужываньне захадаў для разьвіцьця саматужных промыслаў і каапэраваньне саматужнікаў і нагляд за дзейнасьцю саматужна-прамысловай каапэрацыі; падлік усіх прамысловых прадпрыемстваў у раёне, рэгістрацыя саматужна-прамысловых арцеляў і зацверджаньне іх статуту;

і) рэгуляваньне і кантраляваньне прыватнай прамысловасьці ў раёне.

У галіне гандлю і снабжэньня.

31. У галіне гандлю і снабжэньня на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) правядзеньне гандлёвай палітыкі і кіраваньне арганізацыяю рынку ў раёне паводле чынных законаў і дырэктыў органаў улады і нагляд за ажыццяўленьнем у межах раёну паасобнымі арганізацыямі вызначаных загатоўчых і продажных цэн, набавак і г. д.;

б) складаньне раённых плянаў заготовак, снабжэньня і разгортваньня гандлёвай сеткі і падача іх у вышэйшыя органы;

в) забясьпечаньне сваечасовага і поўнага выкананьня дзяржаўных плянаў па загатоўцы збожжа, сыравіны і інш.; нагляд за выкананьнем плянаў кантрактацыі і выключэньнем кантракцыйных дагавораў, ажыццяўленьне патрэбных мерапрыемстваў для забясьпечаньня сваечасовага паступленьня законтрактаванай прадукцыі;

г) забясьпечаньне правільнага расходваньня харчовых і прамысловых тавараў, вызначаных для раёну як фонды спецыяльнага прызначэньня (для заготовак збожжа, лёну, кантрактацыі, экспарту і інш.);

д) нагляд за работаю спажывецкай каапэрацыі і дапамога ў палепшаньні яе работы; распрацоўка матарыялаў аб патрэбе раёну ва ўсіх сельскагас-

падарчых і прамысловых таварах для плянавага забяспечання працоўнага насельніцтва;

е) распрацоўка і ажыццяўленьне мерапрыемстваў для падвышэння ўзроўню рэальнай зароботнай платы і дапамога ў разьвіцці грамадзянскага харчавання;

ж) распрацоўка матарыялаў для складання плянаў будаўніцтва прадпрыемстваў у галіне перапрацоўкі сельскагаспадарчых прадуктаў, выпячкі хлеба, грамадзкага харчавання, складаў, пунктаў адкорму жывёлы і птушак, дапамога ў забяспечанні будаўнічымі матарыяламі і рабочаю сілаю будаўніцтва прадпрыемстваў, якасці работы, а таксама выканання будаўніцтва ў вызначаныя тэрміны;

з) ужываньне захадаў для выяўленьня і ўзмацнення экспартных рэсурсаў раёну; нагляд за выкананнем экспартных заготовак і адгрузак;

і) арганізацыя мясцовага транспарту для перавозкі грузаў, а таксама ужываньне патрэбных захадаў для арганізацыі складзкой гаспадаркі;

к) вядзеньне гандлёвага рэестру па раёну;

л) рэгуляваньне і кантроль за прыватным гандлем.

У галіне камунальнай і дарожнай гаспадаркі і сувязі.

32. У галіне камунальнай і дарожнай гаспадаркі і сувязі на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) кіраваньне правядзеньнем жыллёвай палітыкі ў раёне, дапамога разьвіццю жыллёвай кааперацыі і нагляд за яе дзейнасьцю;

б) нагляд за выкананнем будаўнічых правілаў;

в) арганізацыя пажарнай аховы ў раёне і нагляд за становішчам пажарнай аховы прадпрыемстваў і пабудоў, непадпарадкаваных раённаму выканаўчаму камітэту; ужываньне захадаў для разьвіцця агнятрывалага будаўніцтва;

г) загадваньне дарожнаю справаю па дарогах раённага значэння, будаваньне, утрыманьне ў парадку дарог і дарожных пабудоў раённага і сельскага значэння, і нагляд за становішчам шлахоў агульнасаюзнага і рэспубліканскага значэння.

д) складаньне сьпісаў дарог раённага і сельскага значэння, зацьверджаньне сьпісаў сельскіх дарог і падача на зацьверджаньне ў Галоўнае Кіраўніцтва шосаў, грунтавых дарог і аўтамабільнага транспарту сьпісаў дарог раённага значэння; падлік дарог спэцыяльнага значэння;

е) вядзеньне дарожнай тэхнічнай і эканамічнай статыстыкі па дарогах раённага і сельскага значэння;

ж) дапамога ажыццяўленьню дарожнага будаўніцтва па дарогах агульнасаюзнага і рэспубліканскага значэння;

з) кіраваньне дарожным будаўніцтвам сельскага значэння, ужываньне захадаў для арганізацыі самадзейнасьці і працоўнага ўдзелу насельніцтва ў дарожным будаўніцтве; прыцягненьне ў вызначаных у чынным заканадаўстве выпадках, насельніцтва да працоўнай дарожнай павіннасьці;

і) дапамога разьвіццю аўтамабільнай справы; падлік, плянаваньне і разьмеркаваньне аўтамабільнага транспарту; тэхнічны нагляд за яго эксплёатацыяю;

к) распрацоўка праекту сеткі ўстаноў сувязі ў раёне;

л) дапамога арганізацыі сувязі ў раёне; кант-

роль над работай устаноў сувязі і ўдзел у фінансаванні будаўніцтва сувязі.

У галіне фінансаў.

33. У галіне фінансаў на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) распрацоўка на падставе дырэктыў вышэйшых органаў раённага бюджэту і падача яго на зацьверджаньне раённага зьезду саветаў разам са зводам мясцовых бюджэтаў раёну; калі тэрмін складаньня бюджэту не супадае з тэрмінам скліканьня зьезду, на раённы выканаўчы камітэт ускладаецца зацьверджаньне бюджэту і звод у мясцовых бюджэтаў раёну і падача іх у вышэйшыя органы;

б) складаньне, паводле чыннага заканадаўства раённага фінансавага пляну, як зводнага арыентавочнага пляну ўсіх фінансавых сродкаў аграмаджанага сэктару, якія накіроўваюцца на ўкладаньні ў паасобныя галіны народнай гаспадаркі і на затраты на сацыяльна-культурнаму будаўніцтву і кіраўніцтву; нагляд за выкананнем гэтага пляну;

в) дача падпарадкаваным саветам кантрольных лічбаў для складаньня бюджэтаў і зацьверджаньне гэтых бюджэтаў;

г) выкананьне раённага бюджэту і нагляд за выкананьнем сельскіх, местачковых і гарадзкіх бюджэтаў раёну;

д) утварэньне раённых фондаў рэгуляваньня;

е) распрацоўка, паводле асобных законаў, праектаў мясцовых падаткаў і падача іх на зацьверджаньне раённага зьезду саветаў або на абмеркаваньне ў Народны Камісарыят Фінансаў;

ж) дача льгот на мясцовых падатках і зборах адтэрмінаваньне і растэрмінаваньне выплаты мясцовых падаткаў і збораў непадатковых даходаў, што бяруцца па мясцовых бюджэтах без абмежаваньня сум;

з) зьняцьце ў выпадках, паказаных у законе, мясцовых падаткаў і збораў; вызваленьне ад выплаты тае сумы падатковых збораў, якая налічана няправільна і аддача назад гэтай сумы, калі яна ўжо паступіла; сьпісаньне безнадзейных да паступленьня падаткаў і збораў;

і) адлічэньне ад дзяржаўных падаткаў і даходаў у раённы бюджэт, а таксама ў сельскія местачковыя і гарадзкія бюджэты раёну, паводле чыннага заканадаўства;

к) разьмеркаваньне, у адпаведнасьці з чынным заканадаўствам, даходных крыніц і выдаткаў паміж раённымі, сельскімі, местачковымі і гарадзкімі бюджэтамі, а таксама разьмеркаваньне маемасьці па яе значэньні на раённую, сельскую, местачковую і гарадзкую;

л) кіраваньне падлікам аб'ектаў, налічэньнем і спагнаньнем адзінага сельскагаспадарчага падатку ў раёне;

м) кіраваньне спагнаньнем іншых дзяржаўных падаткаў і непадатковых даходаў у раёне;

н) кіраваньне правядзеньнем самаабкладаньня і нагляду за правільным скарыстаньнем сабраных па самаабкладаньні сродкаў;

о) ажыццяўленьне нагляду за дзейнасьцю крэдытных устаноў у раёне.

п) ужываньне захадаў для распаўсюджваньня дзяржаўных пазычак і разьвіцця ашчаднай справы і безнаяўных разьлікаў;

р) заключэньне пазычак і дача дазvolaў на заключэньне пазычак сельскім, местачковым і гарадз-

кім саветам у межах і ў парадку, вызначаных асобным заканадаўствам;

с) правядзеньне дзяржаўнага страхавання ў раёне і разьмеркаваньне сьродкаў, якія выдзелены раёну ад прыбыткаў дзяржаўнага страхавання на папярэджаньне і змаганьне з пажарамі і іншымі бядотамі.

34. На раённы бюджэт адносяцца наступныя выдаткі:

а) на скліканьне раённага зьезду саветаў;

б) на ўтрыманьне апарату раённага выканаўчага камітэту апроч плянава-статыстычных частак, утрыманьне якіх адносяцца на дзяржаўны бюджэт;

в) на ўтрыманьне раённых і сельскіх органаў міліцыі і крымінальнага вышуку;

г) на ўтрыманьне судова-сьледчых органаў, апроч пракуратуры і гарадзкіх народных судоў і сьледчых;

д) на ўтрыманьне сацыяльна-культурных і гаспадарчых устаноў раённага і міжпаселішчнага значэньня;

е) на фінансаваньне гаспадаркі раёну (прамысловасьці, сельскай гаспадаркі, дарожнай гаспадаркі і г. д.);

ж) прадугледжаныя законам выдаткі на задаволеньне патрэб абароны;

з) фонды рэгуляваньня сельскіх і гарадзкіх бюджэтаў.

Апроч гэтых выдаткаў, па пастанове Савету Народных Камісараў БССР на раённыя бюджэты можа быць аднесена будаўніцтва больніц і школ сельскага значэньня.

35. У даходную частку раённага бюджэту ўключаюцца наступныя даходы:

а) паступленьні адзінага сельскагаспадарчага падатку, апроч часткі, якая паступае беспасрэдна ў сельскія і гарадзкія бюджэты;

б) паступленьні і адлічэньні іншых дзяржаўных падаткаў і непадатковых даходаў, паводле законаў Саюзу ССР і БССР;

в) паступленьні мясцовых падаткаў, якія, ўведзены для ўзмацненьня раённага бюджэту;

г) даходы ад прадпрыемстваў і маемасьці раённага значэньня;

д) паступленьні ад агульнасаюзных і рэспубліканскіх устаноў, прадпрыемстваў і арганізацый, паводле асобных законаў;

е) датацыі і субвенцыі з рэспубліканскіх сродкаў.

Доля паступленьняў адзінага сельскагаспадарчага падатку, якая залічваецца беспасрэдна ў сельскія, мясцовыя і гарадзкія бюджэты ўстанаўляецца асобным агульнасаюзным законам. З паступленьняў у раённы бюджэт адзінага сельскагаспадарчага падатку частка адлічаецца ў фонд рэгуляваньня. Разьмер гэтай часткі для кожнага раёну ўстанаўляецца Саветам Народных Камісараў БССР.

36. Пад ведама раённых выканаўчых камітэтаў пераходзяць маемасьць прадпрыемства і ўстановы, якія знаходзяцца ў сельскіх мясцовасьцях раёну і знаходзіліся да ліквідацыі акруг пад ведамама акруговых выканаўчых камітэтаў. Выключэньні з гэтага могуць быць зроблены для паасобных буйных прадпрыемстваў, устаноў і маемасьці, за якімі будзе прызнана рэспубліканскае значэньне.

У паасобку, пад ведама раённых выканаўчых камітэтаў перадаюцца тыя прадпрыемствы, маемасьць і ўстановы міжраённага значэньня, якія знаходзяцца за горадам.

Маемасьць, прадпрыемствы і ўстановы сельскага або мясчэковага значэньня раённых выканаўчых камітэтаў перадаюць пад ведама сельскіх або мясчэковых саветаў.

У галіне сацыяльна-культурнай.

37. У сацыяльна-культурнай галіне на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) кіраваньне справаю народнай асьветы ў раёне, дапамога правядзеньню ўсеагульнага пачатковага навучаньня і ліквідацыі няпісьменнасьці, загадваньне культурна-асьветнымі ўстановамі раённага значэньня;

б) устанаўленьне сеткі сельскіх, мясчэковых і гарадзкіх культурна-асьветных устаноў, інструктаваньне і кантроль іх дзейнасьці;

в) назначэньне і звальнэньне настаўнікаў раённых, мясчэковых і сельскіх культурна-асьветных устаноў;

г) ажыццяўленьне кантролю за друкам і відовішчамі;

д) дапамога падбору і камплектаваньню вышэйшых школ, якія знаходзяцца ў межах раёну;

е) зацьверджаньне сьпісаў помнікаў культуры і прыроды мясцовага значэньня і ахова іх;

ж) агульнае кіраваньне і нагляд за дзейнасьцю апякунскіх устаноў раёну;

з) кіраваньне аховаю здароўя ў раёне, устанаўленьне сеткі лекава-санітарных устаноў раёну, загадваньне лекава-санітарнымі ўстановамі раённага значэньня, інструктаваньне і кантраляваньне сельскіх, мясчэкавых і гарадзкіх лекава-санітарных устаноў;

і) арганізацыя і кіраваньне фізкультурным рухам на тэрыторыі раёну;

к) нагляд за санітарным становішчам раёну, ужываньне захадаў для папярэджваньня пошасьцяй і змаганьне з імі і арганізацыя змаганьня з сацыяльнымі хваробамі;

л) арганізацыя грамадзкіх лазьняў, пральняў, правядзеньне мерапрыемстваў для палепшаньня вадазабесьпячэньня;

м) змаганьне з знахарствам і незаконным лячэньнем;

н) кіраваньне сацыяльным забясьпечаньнем у раёне; арганізацыя дзяржаўнай і грамадзкай дапамогі насельніцтву, якое пацярпела ад навальных бядот; арганізацыя змаганьня з бяспрытульнасьцю, жабрацтвам і прастытуцыяй;

о) кіраваньне дзейнасьцю і дапамога ў працы сялянскіх, гарадзкіх і мясчэковых таварыстваў узаемадапамогі і таварыстваў дапамогі;

п) агульнае кіраваньне, нагляд і дапамога арганізацыі каперацыйных аб'яднаньняў інвалідаў і грамадзкіх таварыстваў узаемадапамогі; ужываньне захадаў да навучаньня і перакваліфікацыі інвалідаў для грамадзкакарыснай працы;

р) падлік асоб, якім патрэбны пратэзы, устанаўленьне чаргі пратэзаваньня і разьмеркаваньне пратэзаў;

с) падлік былых чырвоных партызанаў, чырвонагвардзейцаў, вайскоўцаў і іх сем'яў і ўсіх асоб, якія маюць права на атрыманьне льгот і дапамогі ад дзяржавы; выдача былым чырвоным партызанам пасьведчаньняў на права атрыманьня імі льгот;

т) агульнае кіраваньне, нагляд і дапамога арганізацыі бытавых устаноў.

У галіне нацыянальнай палітыкі.

38. У галіне нацыянальнай палітыкі на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца правядзеньне ўсіх мерапрыемстваў для ажыццяўленьня ленінскай нацыянальнай палітыкі, у паасобку:

а) ужываньне захадаў для далейшага і больш шырокага разьвіцьця сацыялістычнай культуры, нацыянальнай па форме і пралетарскай па зьместу, правядзеньне беларусізацыі апарату ўстаноў, якія знаходзяцца на тэрыторыі раёну, а таксама кіраваньне дзейнасьцю ў гэтай галіне гарадзкіх, местачковых і сельскіх саветаў;

к) ажыццяўленьне ў раёне мерапрыемстваў для падвышэньня культурнага і палітычнага ўзроўню нацыянальных меншасьцяў;

в) забясьпечаньне абслугоўваньня нацыянальных меншасьцяў на іх роднай мове ў школах, судзе, адміністрацыйных установах і г. д.;

г) ужываньне захадаў да інтэрнацыянальнага выхаваньня працоўных і змаганьне з рознымі шавінізмамі;

д) узьняцьце пытанняў аб арганізацыі на тэрыторыі раёну нацыянальных сельскіх і местачковых саветаў і падача сваіх меркаваньняў на разгляд Прэзыдыуму ЦВК.

У галіне працы.

39. У галіне працы на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) агульны нагляд за выкананьнем дзяржаўнымі, каапэрацыйнымі, грамадзкімі і прыватнымі прадпрыемствамі, установамі, арганізацыямі і гаспадаркамі законаў аб працы;

б) выяўленьне і падлік вольнай рабочай сілы; складаньне плянаў патрэбы ў ёй і разьмеркаваньне яе ў межах раёну, а таксама накіраваньне па нарадах вышэйшых органаў працы ў іншыя раёны;

в) арганізацыя падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі кваліфікаванай рабочай сілы для ўстаноў і прадпрыемстваў раённага значэньня;

г) дапамога правільнай арганізацыі працы, устанавленьне працоўнага рэжыму і працоўнай дыцыпліны; дапамога сацыялістычнаму спаборніцтву і ўдарніцтву, падрыхтоўка да пераводу прадпрыемстваў на 7-мігадзінны рабочы дзень і бесьперапынную вытворчасць;

д) ажыццяўленьне мерапрыемстваў для рэгуляваньня і аздаравленьня ўмоў працы і культурных умоў жыцьця рабочых і батракоў; нагляд за правядзеньнем санітарна-тэхнічных мерапрыемстваў і праўных норм па ахове працы ў прадпрыемствах, установах і гаспадарках;

е) рэгуляваньне заробтнай платы паводле чынных норм;

ж) кіраваньне сацыяльным страхаваньнем і нагляд за работаю страхавых кас ў раёне;

з) арганізацыя ў выпадках, паказаных у законе, прыміральных-пасрэдніцкага разгляду працоўных канфліктаў і ажыццяўленьне нагляду за законнасьцю настановаў па іх.

У галіне абароны краіны.

40. У галіне абароны краіны на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) вядзеньне ўсіх відаў вайсковага падліку вайскоўцаў і вайсковапавінных, якія жывуць у раёне

конскага складу, павозак, збруі, аўтамабільнага і іншага транспарту;

б) удзел у правядзеньні прызыву і мабілізацыі, а таксама ўсіх відаў збораў вайскоўцаў; кіраваньне змаганьнем з ухіленьнем ад абавязковай вайскавай службы і з дэзэртэрствам; удзел у правядзеньні вайскова-конскай, павозачнай, аўтатранспартнай і іншых павіннасьцяў у адпаведнасьці з чыннымі заканадаўствам;

в) дапамога органам мясцовага вайсковага кіраўніцтва ў ажыццяўленьні мерапрыемстваў, зьвязаных з арганізацыяю тэрыторыяльных войск;

г) абслугоўваньне кватэрным забясьпечаньнем частак і ўстаноў Рабоча-Сялянскай Чырвонай арміі ў адпаведнасьці з чынным заканадаўствам; арганізацыя, абсталяваньне і ўтрыманьне зборных і здачных пунктаў;

д) дапамога палепшаньню матарыяльнага, палітычнага і культурнага становішча Рабоча-Сялянскай Чырвонай арміі;

е) нагляд за сапраўдным ажыццяўленьнем усіх льгот і пераваг, якія даюцца вайскоўцам Рабоча-Сялянскай Чырвонай арміі і іх сем'ям;

ж) дапамога разьвіцьцю грамадзкіх арганізацый, якія спрыяюць узмацненьню абароназдольнасьці краіны.

У галіне судабудаўніцтва і судавядзеньня.

41. У галіне судабудаўніцтва і судавядзеньня на раённыя выканаўчыя камітэты ўскладаецца:

а) выбары і адкліканьне народных судзьдзяў;

б) дапамога судова-сьледчым органам у ажыццяўленьні ўскладзеных на іх задач;

в) нагляд за дзейнасьцю судовых і натарыяльных органаў у раёне бяз права ўмешваньня ў разгляд канкрэтных спраў і аб заўважаных парушэньнях і недахопах наведаньня Вярхоўнаму суду;

г) арганізацыя юрыдычнай дапамогі насельніцтву;

д) зацьверджаньне сьпісаў народных засядацеляў;

е) выслухоўваньне пэрыядычных дакладаў народных судзьдзяў, сьледчых і раённых пракурораў аб іх дзейнасьці.

У галіне архіўнай справы.

42. Арганізацыя аховы архіўных матарыялаў нагляд за правільным іх скарыстаньнем.

Г. Органы раённага выканаўчага камітэту.

43. Для беспасрэднага загадваньня на тэрыторыі раёну паасобнымі галінамі кіраўніцтва, што ўваходзіць у кампэтэнцыю раённага выканаўчага камітэту, раённы выканаўчы камітэт мае наступныя аддзелы:

1) агульны, 2) зямельны, 3) фінансавы, 4) кіраўніцтва міліцыі і крымінальнага вышуку, а таксама плянава-статыстычную частку і раённую рабоча-сялянскую інспэкцыю.

Апроч гэтага пры кожным раённым выканаўчым камітэце ёсьць інструктар па савецкаму будаўніцтву, камітэт па палепшаньні працы і быту работніц і сялянак і раённыя інспэктары: 1) мясцовай гаспадаркі і дарожнага будаўніцтва; 2) снабжэньня; 3) народнай асьветы; 4) аховы здароўя; 5) працы і сацыяльнага страхаваньня

6) сацыяльнага забяспечанья; 7) вайсковых спраў; 8) фізычнай культуры.

44. У раёнах са значна развітаю мясцоваю прамысловасцю і значнаю камунальнаю гаспадаркаю з дазволу Прэзідыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР можа быць арганізаваны адзел мясцовай гаспадаркі і дарожнага будаўніцтва.

45. Інспектар вайсковых спраў падпарадкаван раённаму выканаўчаму камітэту на агульных падставах і разам з тым падпарадкоўваецца ў сваёй дзейнасці раённаму вайскавому камісарыяту.

46. Абавязкі раённага інспектара аховы здароўя ўскладаюцца раённым выканаўчым камітэтам на санітарнага доктара альбо на аднаго з дактароў раённай больніцы.

47. Загачыкі аддзелаў і частак, інструктары і інспектары раённага выканаўчага камітэту назначаюцца і адклікаюцца раённым выканаўчым камітэтам, прычым адпаведны народны камісар мае права адводу іх.

48. Загачыкі аддзелаў раённага выканаўчага камітэту назначаюцца раённым выканаўчым камітэтам з ліку членаў яго прэзідыуму.

У выключных выпадках загачыкам аддзелу па пастанове раённага выканаўчага камітэту можа быць і не член прэзідыуму раённага выканаўчага камітэту.

49. Разьмеркаваньне кампэтэнцыі паміж паасобнымі аддзелаў, часткамі і інспектарамі ўстанаўляецца прэзідыумам раённага выканаўчага камітэту.

50. Арганізацыйнымі пытаннямі павінны займацца, апроч інструктара савецкага будаўніцтва, старшыня, намесьнік старшыні і сакратар раённага выканаўчага камітэту.

51. Інструктар савецкага будаўніцтва таксама вядзе работу сярод беднаты і па нацыянальных справах.

52. Кіраваньне плянава-статыстычнаю часткаю ўскладаецца на старшыню раённага выканаўчага камітэту.

53. Штаты раённага выканаўчага камітэту вызначаюцца паасобным законам.

54. Пры раённых выканаўчых камітэтах для выкананьня падрыхтоўчай работы, па паасобных галінах работы раённага выканаўчага камітэту ўтвараюцца сэкцыі і камісіі, якія існуюць і дзейнічаюць на падставе асобнага пра іх палажэньня.

РАЗЬДЗЕЛ III.

Узаемаадносінны раённых і вышэйшых органаў улады.

53. Раённы выканаўчы камітэт у сваёй дзейнасці беспасрэдна падпарадкоўваецца Прэзідыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР, пастановамі якіх, а таксама пастановамі Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў Саюзу ССР зьяўляюцца абавязковымі для раённага выканаўчага камітэту. Гэтыя органы ўлады маюць права прыпыняць, зьмяняць і скасоўваць пастановамі раённага выканаўчага камітэту.

56. Агульнасаюзныя народныя камісарыяты Саюзу ССР зносяцца з раённымі органамі ўлады праз сваіх упаўнаважаных пры Савеце Народных Камісараў БССР.

Упаўнаважаньня агульнасаюзных народных камісарыятаў пры Савеце Народных Камісараў БССР зносяцца з раённымі органамі ўлады беспасрэдна.

57. Аб'яднаньня народныя камісарыяты Саюзу ССР зносяцца з раённымі органамі ўлады праз аднаіменныя народныя камісарыяты БССР.

58. Некаторыя народныя камісарыяты СССР паводле спецыяльных пастановаў ЦВК СССР могуць беспасрэдна зносіцца з раённымі органамі ўлады.

59. Народныя камісарыяты БССР зносяцца беспасрэдна з аддзелаў, часткамі і інспектарамі раённага выканаўчага камітэту.

60. Раённы выканаўчы камітэт мае права ў выключных выпадках прыпыняць пастановамі і загады народных камісарыятаў БССР, калі гэтыя пастановамі і загады супярэчаць пастановам органаў, якім народныя камісарыяты падпарадкаваны.

Аб усіх выпадках прыпыненьня пастановаў і загадаў народных камісарыятаў БССР апошнія павінны быць паведамлены па тэлеграфу раённым выканаўчым камітэтам. Таксама раённыя выканаўчыя камітэты паведамляюць аб гэтым па тэлеграфу Прэзідыуму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту або Савету Народных Камісараў БССР па належнасьці, якія канчаткова вырашаюць данае пытаньне.

61. У вельмі тэрміновых выпадках, раённы выканаўчы камітэт можа зносіцца беспасрэдна з народнымі камісарыятамі Саюзу ССР з абавязковым адначасовым паведамленьнем аб гэтым адпаведнаму народнаму камісарыяту БССР або ўпаўнаважанаму народнаму камісарыяту Саюзу ССР пры Савеце Народных Камісараў БССР.

62. Народны Камісарыят БССР мае права прыпыняць, зьмяняць або скасоўваць загады аддзелаў, інспекцый і частак раённага выканаўчага камітэту. Загады аддзелаў, частак і інспекцый раённага выканаўчага камітэту, калі яны выданы на падставе пастановамі раённага выканаўчага камітэту, могуць быць прыпынены, зьменены або скасаваны Прэзідыумам Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту або Саветам Народных Камісараў БССР.

РАЗЬДЗЕЛ IV.

Правы і абавязкі членаў і кандыдатаў у члены раённага выканаўчага камітэту.

63. Члены раённага выканаўчага камітэту павінны ўдзельнічаць ва ўсіх пасяджэньнях раённага выканаўчага камітэту і актыўна ўдзельнічаць у абмеркаваньні пытанняў, што вырашаюцца раённым выканаўчым камітэтам, выконваць усе заданьні і даручэньні раённага выканаўчага камітэту, а таксама яго прэзідыуму і даваць ім справаздачы аб выкананьні даручэньняў.

64. Члены раённага выканаўчага камітэту маюць права ўносіць на разгляд прэзідыуму раённага выканаўчага камітэту, яго аддзелаў, частак і інспекцый усе пытаньні, якія ўваходзяць у кампэтэнцыю раённага выканаўчага камітэту.

65. Члены раённага выканаўчага камітэту павінны знаёміць працоўныя масы з усімі найбольш важнымі мерапрыемствамі і чарговымі задачамі савецкай улады, з дзейнасцю раённага выканаўчага камітэту, з яго больш важнымі пастановамі і загадамі да поўнага выкананьня наказаў выбаршчыкаў, а таксама даваць сыстэматычныя справаздачы аб сваёй асабістай дзейнасці ў раённым выканаўчым камітэце, яго камісіях і сэкцыях.

66. Члены раённага выканаўчага камітэту павінны паведамляць прэзыдыуму раённага выканаўчага камітэту аб усіх заўважаных імі правапарушэньнях, безгаспадарчасьці, цяганіне, бюракратызме і г. д. У дзейнасьці ўсіх устаноў, арганізацый і прадпрыемстваў раёну, а таксама паасобных службовых асоб, ня ўмешваючыся беспасрэдна ў аперацыйную дзейнасьць гэтых устаноў, арганізацый, прадпрыемстваў і асоб.

67. Члены раённага выканаўчага камітэту могуць удзельнічаць з правам дарадчага голасу ў пасяджэньнях і нарадах ўсіх саветаў і дзяржаўных устаноў раёну.

На сакрэтных пасяджэньнях і нарадах члены раённага выканаўчага камітэту маюць права прысутнічаць, калі гэта дазваляецца правіламі, устаноўленымі для гэтых пасяджэньняў і нарад.

68. Члены раённага выканаўчага камітэту могуць выступаць ад імя раённага выканаўчага камітэту толькі па спецыяльных даручэньнях раённага выканаўчага камітэту або яго прэзыдыуму.

69. Члены раённага выканаўчага камітэту маюць права ўваходу ва ўсе савецкія ўстановы, якія знаходзяцца на тэрыторыі раёну, а таксама атрымоўваць з паказаных устаноў патрэбныя ім, як членам раённага выканаўчага камітэту, весткі і даведкі. Для атрыманьня сакрэтных вестак і давадак устанавліваецца асобны парадак.

70. Члены раённага выканаўчага камітэту могуць прымаць ад грамадзян заявы і скаргі па пытаннях, якія належаць да кампэтэнцыі раённага выканаўчага камітэту і перадаюць іх па належнасьці прэзыдыуму, часткам і інспэктарам раённага выканаўчага камітэту.

71. Члены раённага выканаўчага камітэту свае абавязкі выконваюць бясплатна, калі яны не займаюць штатных пасадаў у раённым выканаўчым камітэце і калі даручэньні раённага выканаўчага ка-

мітэту не адрываюць іх ад сталых заняткаў. Калі-ж даручэньні раённага выканаўчага камітэту адрываюць членаў ад сталых заняткаў, дык члены атрымоўваюць узнагароду ад раённага выканаўчага камітэту за кошт раённага бюджэту.

72. Члены раённага выканаўчага камітэту ў межах свайго раёну ня могуць быць арыштаваны без папярэдняга ўзгадненьня гэтага пытання з Прэзыдыумам раённага выканаўчага камітэту.

73. Да членаў раённага выканаўчага камітэту могуць быць ужыты дысцыплінарныя пакараньні толькі па пастанове раённага выканаўчага камітэту або яго прэзыдыуму.

74. Кандыдаты ў члены раённага выканаўчага камітэту маюць права пастаноўчага голасу на пасяджэньнях раённага выканаўчага камітэту, калі яны замяшчаюць членаў раённага выканаўчага камітэту ў парадку чаргі паводле кандыдацкага сьпісу і калі няма адпаведнага ліку членаў раённага выканаўчага камітэту, у іншых выпадках кандыдаты карыстаюцца дарадчым голасам на пасяджэньнях раённага выканаўчага камітэту.

75. На кандыдатаў у члены раённага выканаўчага камітэту пашыраюцца правы і абавязкі, якія ўстаноўлены гэтым палажэньнем для членаў раённага выканаўчага камітэту.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэту БССР А. Чарвякоў.

Старшыня Савету Народных
Камісараў БССР М. Галадзед.

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага
Камітэту БССР А. Хацкевіч.

15 лютага 1931 г.
г. Менск.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

Кожт асобнага нумару јоюды 20 кал.

1964 г.

551